

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**FARKLI LİSE TÜRLERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN REHBERLİK
SERVİSİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLARA İLİŞKİN
METAFORİK ALGILARININ KARŞILAŞTIRILMASI
(TUZLA İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN:

Emel DOĞAN

İSTANBUL, 2013

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BÖLÜMÜ

**FARKLI LİSE TÜRLERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN REHBERLİK
SERVİSİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLARA İLİŞKİN
METAFORİK ALGILARININ KARŞILAŞTIRILMASI
(TUZLA İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Emel DOĞAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Yard. Doç Dr. Mustafa OTRAR

İstanbul, 2013

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

15.07.2013

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden
Emel DOĞAN, 15 / 07 / 2013 tarihinde yapılan
" Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Rehberlik
Servisi ve Psikolojik Danışmanlara İlişkin
Metaferik Algılarının Karşılaştırılması "

başlıklı Yüksek Lisans Tez Savunması sonucunda jürimiz tarafından oyçokluğu / oybirliği ile

- Başarılı bulunmuştur.
 Başarısız bulunmuştur.
 Düzeltmeler için adaya ek süre tanınmıştır.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı: Yard. Doç. Dr. Mustafa OTRAR

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Prof. Dr. Halil EKŞİ

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN

İmzası :

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ.....	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xii
BÖLÜM I	1
1.1. GİRİŞ.....	1
1.2. Problem Durumu	1
1.3. Problem Cümlesi	4
1.4. Alt Problemler	4
1.5. Araştırmanın Önemi	5
1.6. Sayıtlılar	6
1.7. Sınırlılıklar.....	6
1.8 Tanımlar	7
BÖLÜM II	9
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1.Eğitim	9
2.2.Öğrenci Kişilik Hizmetleri	11
2.3.Kişilik Hizmetleri Ve Rehberlik.....	11
2.4.Rehberlik Ve Psikolojik Danışma	13
2.4.1.Rehberlik Nedir?	13
2.4.1.1.Öğretmene Göre Rehberlik.....	15
2.4.1.2.Okul Yöneticileri İçin Rehberlik	16

2.4.1.3.Öğrenci İçin Rehberlik	17
2.4.1.4.Psikolojik Danışman İçin Rehberlik	18
2.4.2.Rehberlik, Psikolojik Danışma Ve Psikoterapi	20
2.4.3.Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Ortaya Çıkışı.....	21
2.4.3.1.Danışma Psikolojisinin Doğup Gelişmesini Etkileyen Faktörler.....	24
2.4.3.1.1.Sosyal ortamın elverişli ve istekli olması:.....	24
2.4.3.1.2.Rehberlik Hareketi:	24
2.4.3.1.3.Ruh Sağlığı Hareketi:	24
2.4.3.1.4.Psikolojinin Bir Bilim Olarak Gelişmesi:	25
2.4.3.1.5.Psikolojinin Bir Bilim Olarak Gelişmesi:	25
2.4.3.1.6. I. ve II. Dünya Savaşları:	25
2.4.4.Türkiye'de Geçmişten Günümüze Rehberlik ve Psikolojik danışma	26
2.4.4.1.Selçuklu'da Beden ve Ruh Hastalıkları.....	26
2.4.4.2.Osmanlı'da Beden ve Ruh Hastalıkları	27
2.4.4.3.Cumhuriyet Döneminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma	27
2.4.4.3.1.Eğitim Kanadındaki Çalışmalar	28
2.4.4.3.1.1.1950-56 Döneminde Yapılan Çalışmalar	28
2.4.4.3.1.2.1960'Dan Sonraki Gelişmeler.....	29
2.4.4.3.2.Tıp Kanadındaki Gelişmeler.....	30
2.4.5.Okullarda Psikolojik Danışma Ve Rehberlik	32
2.4.5.1.Okul Psikolojik Danışmanı.....	34
2.4.5.2.Okul Psikolojik Danışmanlığını Zorunlu Kılan Nedenler	34
2.4.6.Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlığın Amacı	36
2.4.7.Rehberliğin Hedefi	38
2.4.8.Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık İlkeleri	38
2.4.9.Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Temel Özellikleri.....	39
2.4.9.1.Eğitsel Rehberlik	40
2.4.9.2.Meslekî Rehberlik	40
2.4.9.3.Bireysel Rehberlik	41
2.4.10.Öğretim Kademelerine Göre Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	43
2.4.11.Eğitim-Öğretim Kurumlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri .	44
2.4.12.Rehberlik Mesleği	45
2.4.13.Psikolojik Danışma ve Empati	45
2.5.Metaforlar	46
2.5.1.Deyimler ve Metaforlar	48
2.5.2.Atasözleri ve Metaforlar.....	49

2.5.3.Psikolojik danışma ve Metafor.....	49
BÖLÜM III.....	51
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	51
3.1.Araştırmanın Modeli	51
3.2.Evren ve Örneklem.....	51
3.3. Veri Toplama Araçları.....	52
3.4. Verilerin Toplanması.....	52
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	53
3.5.1.Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	55
BÖLÜM IV	58
4. BULGULAR	58
4.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Algıladıkları Metaforlar	58
4.1.1. Psikolojik Danışman Metaforları ve Temaları.....	61
4.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algıladıkları Metaforlar	65
4.2.1. Rehberlik Hizmetleri Metaforları ve Temaları.....	67
4.3.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algıladıkları Metaforlar	70
4.3.1. Rehberlik Etkinlikleri Metaforlar Ve Temalar.....	72
4.4.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Algıladıkları Metaforlar.....	75
4.4.1. Rehberlik Servisi Odası Metaforları ve Temaları.....	77
4.5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyet ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması.....	79
4.5.1.Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırması.....	79
4.5.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması	81
4.6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması.....	82
4.6.1.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırması	82
4.6.2.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması.....	83
4.7. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması.....	85
4.7.1.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforik Algılarının	

Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırması	85
4.7.2.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması.....	86
4.8. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması.....	87
4.8.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırması	87
4.8.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması	88

BÖLÜM V

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	90
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	90
5.2. Öneriler.....	96
5.2.1.Uygulayıcılara Öneriler.....	96
5.2.2.Araştırmacılara Öneriler.....	97

KAYNAKÇA	98
EKLER	104
Ek. 1 : Kişisel Bilgi ve Anket Formu	104
ÖZGEÇMİŞ.....	106

TABLULAR LİSTESİ

Çizelge 3.2.1. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Özellikleri.....	52
Çizelge 4.1.1.a Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metaforlar.....	59
Çizelge 4.1.1.b Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metaforlar.....	60
Çizelge 4.1.2. Psikolojik Danışmana İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar.....	64
Çizelge 4.2.1.a. Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metaforlar	65
Çizelge 4.2.1.b. Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metaforlar	66
Çizelge 4.2.2. Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar.....	69
Çizelge 4.2.1.a. Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metaforlar	70
Çizelge 4.2.1.b. Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metaforlar	71
Çizelge 4.3.2. Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar	74
Çizelge 4.4.1.a. Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metaforlar	75
Çizelge 4.4.1.b. Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metaforlar	76
Çizelge 4.4.2. Rehberlik Odasına İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar ...	78
Çizelge 4.5.1. Cinsiyete Göre Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları.....	80
Çizelge 4.5.2.1. Okul Türüne Göre Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları.....	81
Çizelge 4.6.1.1. Cinsiyete Göre Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları.....	83
Çizelge 4.6.2.1. Okul Türüne Göre Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları.....	84
Çizelge 4.7.1.1. Cinsiyetlerine Göre Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları	85
Çizelge 4.7.2.1. Okul Türüne Göre Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları	86
Çizelge 4.8.1.1. Cinsiyetlerine Göre Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları.....	87
Çizelge 4.8.2.1. Okul Türüne Göre Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları.....	88

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	:(Statistic Packets For Social Sciencences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
Akt	: Aktaran
ev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
TTK	: Talim Terbiye Kurulu
vd	: Ve Diğerleri

ÖNSÖZ

Eğitimde başarıya ulaşmak için öğrencilerin bireysel özellikleri doğrultusunda eğitim verilmesi şarttır. Öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması için onları iyi tanımak ve ruhsal yönlerinin de güçlendirilmesi gerekmektedir.

Kişiler, bir yandan çevrede meydana gelen değişmelere uyum sağlamakta, diğer yandan da toplumun bir ferdi olarak topluma etki etmektedir. Yeni neslin geleceğe hazırlanması etkili bir okul ortamına, değerleri ve inançlarıyla ya da toplumun kültürel özellikleriyle özdeşleşebilen bireylerin yetiştirilmesiyle mümkündür. Bu da etkin bir rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetiyle sağlanacaktır. Bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik olarak Bu çalışmada Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Rehberlik Servisi ve Psikolojik Danışmanlara İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması belirlenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın her aşamasında beni teşvik eden, yapıcı eleştirileri ve önerileriyle bana yol gösteren çok değerli danışman hocam Yard. Doç. Dr. Mustafa OTRAR'a, tüm hayatım boyunca bana her türlü desteği veren ve her zaman yanımda olan sevgili anne ve babama, araştırmam boyunca bana her zaman güç veren ve destek olan sevgili eşim Ömer Doğan'a ve biricik kızıma teşekkür ediyorum.

Emel DOĞAN

ÖZET

Bu tezin yapılış amacı farklı lise türlerindeki öğrencilerin, psikolojik danışman ve rehberlik servisine ilişkin algıladıkları metaforları karşılaştırmaktır. Çalışma evreni 2012–2013 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde Tuzla İlçesinde bulunan farklı lise türlerinde okuyan 12. sınıf öğrencileridir. Örneklemimiz küme örneklem yolla belirlenen okullardan rastlantısal olarak seçilen 247 öğrencidir.

Araştırma ile ilgili veriler “Rehberlik Hizmetleriyle İlgili Metaforik Algılar Anketi” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümde, metaforik algılamaların belirlenmesine yönelik psikolojik danışman, rehberlik hizmetleri, rehberlik etkinlikleri, rehberlik odası ile ilgili açık uçlu 4 sorudan oluşmaktadır.

Anketlerden elde edilen veriler kodlanarak bilgisayar ortamında SPSS paket programı yardımıyla çözümlenmiştir. Söz konusu verilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı hesaplanmış, cinsiyete ve okul türüne ilişkin betimleyici analizler yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular şunlardır:

1. Öğrencilerin psikolojik danışmana ilişkin çoğunlukla olumlu metaforik algıları kullandıkları, ancak rehberlik hizmetleri, rehberlik etkinlikleri ve rehberlik odasına ilişkin olumsuz metaforik algılarının olduğu;
2. Erkek öğrencilerin psikolojik danışmanı, kız öğrencilere oranla daha olumlu algıladıkları ve daha olumlu metaforik algılar taşıdıkları;
3. Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin, Meslek Lisesinde okuyanlara göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının daha olumlu olduğu,
4. Meslek Lisesinde okuyan öğrencilerin, rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının Anadolu Lisesindekilere oranla daha olumlu olduğu;
5. Anadolu Lisesindeki öğrencilerin meslek lisesindekilere göre rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin metaforik algıları daha olumlu olduğu

bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Rehberlik, Psikolojik Danışma, Metafor,

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to compare high school students' metaphorical perceptions about counseling service and psychological counselor at different school types.

The scope of this study consists of 12th grade high school students studying at different school types located in Tuzla in İstanbul province at 2012-2013 instructional year.

The sample of the thesis consists of 247 students who were randomly selected by cluster sampling.

The data related the study have been collected in two parts:“ metaphorical perceptions about counseling service questionnaire” and “Personal data form”.The first part of the questionnaire includes personal information, the second part has 4 open-ended questions aimed to determine metaphorical perceptions of psychological counselor, counseling service, counseling activities and counseling room.

The data obtained from the questionnaires was registered and analysed with the help of SPSS software. The frequency and percentage distribution were calculated concerning the related data and descriptive analyzes were conducted on gender and type of school.

Findings obtained from the study are the following;

1. Students mostly have positive metaphorical perceptions about psychological counselor. However, they have negative metaphorical perceptions about counseling service, counseling activities and counseling room.
2. Male students have more positive metaphorical perceptions compared to female students.
3. Students studying at Anatolian High School have more positive metaphorical perceptions about counseling service and psychological counselor than the students studying at Vocational High School.
4. Students studying at Vocational High School have more positive metaphorical perceptions about counseling activities.

5. Students studying at Anatolian High School have more positive metaphorical perceptions about counseling service room than the students studying at Vocational High School

Key words: guidance, psychological counseling and metaphor.

BÖLÜM I

1.1. GİRİŞ

Bu bölümünde “Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Rehberlik Servisi ve Psikolojik Danışmanlara İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması” doğrultusunda yapılan araştırmanın problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.2. Problem Durumu

Her toplumda eğitimden beklenenler geniş bir alana yayılmaktadır. Bunlar arasında bireyin bilgili kılınması, bireyin kişiliğini, karakterini geliştirmesi sayılabilir. Bunun yanı sıra eğitimin, bireylere toplumca istenilen davranışları ve davranış değişikliklerini kazandırması, bireyin gelişen topluma ve yaşama uyum sağlamasını kolaylaştırması istenmektedir (Özoğlu, 2007). Çocuk eğitiminin önemli olduğunu herkes kabul etmekte, hatta zaman geçtikçe ve modern hayat insanları kuşattıkça, bu önem daha da artmaktadır. Çocuk eğitimi, çok yönlüdür. Bunu yalnızca okuma-yazma bilmeye, meslek öğrenmeye, bir okul bitirmeye indirgemek doğru olmaz. Öyleyse, çocuğa iyi davranışlar kazandırmak, hayatı başkalarıyla paylaşmasını öğretmek, kendi kültür değerlerini ve inancını yaşayabilmesini sağlamak, onları sağlam karakterli, kişilikli ve bilgili yetiştirmek, özgür ve bağımsız yaşamının hazzını tattırmak gibi unsurların hepsi de eğitim faaliyetlerinin içindedir ki, toplumların sağlıklı devamı için de ilk önemsenmesi gereken durum budur (MEB, 2007).

Toplumun dönüşümünde okullar eskiden tek başına ve etkili bir görev üstelenmekteydiler. İçerisinde bulunulan yüzyılda bu rollerde bir azalma olduğu

düşüncelerini gerçekçi bulmak olanaksızdır. Bilgi teknolojileri ve iletişim araçlarının gelişerek insan yaşamında yaygınlıkla kullanılması okulun işlevini azaltma yerine daha da arttırmaktadır. Eskiden öğrenciler “mutlak” bilgiyi okullardan alıyorlardı. Bugün ise bilgilerin büyük çoğunluğunu bilgi erişim kanallarından, okul dışı etkileşimlerinden öğrenmektedirler (Bayrak, 2011). Çağdaş eğitimin işlevi; öğrencilerin bedensel, psikolojik ve toplumsal yönlerden bir bütün olarak devamlı bir şekilde gelişmelerine, topluma aktif uyum yapabilecek mutlu ve üretken kişiler olarak yetişmelerine ortam sağlayarak yardım etmektir (Yeşilyaprak, 2006).

Duyan ve düşünen canlı bir varlık olarak her insan, günlük yaşantısında birçok problemlerle karşılaşmaktadır. Aile-içi, meslek-içi, toplumda kişiler arası ilişkilerde ya da kendi iç dünyasında birçok sevinçleri, üzüntüleri, düşünceleri, kaygı ve heyecanları olup durmaktadır. Bazı tercihler yapmak, kararlar almak, yeni uyumlar sağlamak durumundadır. Sorunların birçoğunu kendi imkânları ile uygun bir çözüme kavuşturabilir. Ama bazılarının karşısında da kendini köşeye kısılmış hissedebilir. Ya problemin çeşitleri, yönleri hakkında yeter bilgiye, gerekli tecrübeye ve moral güce sahip değildir, ya da kendini iyi tanımamaktadır. Bu çabalarda kişinin dışardan birinin "bilen" yardımına ihtiyacı olacaktır (Tan, 2000). Bireyi tanımada onun hakkında bilgiler toplamak ve bu bilgileri sistemli bir biçimde değerlendirmek gerekmektedir, Birey ile ilgili bilgilerin farklı kaynaklardan toplanılması ve bunların sentez edilmesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinlikleri açısından, sistematik ve bilimsel bir yaklaşımı geliştirmekle sağlanabilir (Özoğlu, 2007). Hayat, yaşamı tehdit eden birçok deneyimlerle doludur. Yaşam süreci içinde birey, hayatının bir döneminde, alışılmamış, olağandışı bir olayla veya bir durumla karşılaşabilir. Olağandışı olay ya da durum bireyin, ailenin ya da bir grubun biyo-psikososyal işleyişini etkileyebilir. İnsanların bulunduğu her yerde; evde, okulda, iş yerinde ve tatilde böyle bir durum ortaya çıkabilir (Sayıl, 1992).

Eğitim sistemimiz için Rehberlik fikri ve etkinlikleri güncel bir sorun olmakta ancak Rehberlik anlayışı ve kavramı iyi anlaşılmadığından Rehberlikten bir yol göstermek olarak beklenen bazı sonuçlara varmak, özellikle güncel sorunları çözmek güçleşmektedir. Belirli ölçülerde, eğitimin temel öğelerinden biri olan Rehberliğin,

eğitim sistemimizde bilimsel anlamda ele alınıp geliştirilmesi gerekmektedir (Özoğlu, 2007). Bu açıdan günümüzde okullar sadece öğretim yapılan yer değil aynı zamanda farklı çevrelerden gelen öğrencilerin zihinsel duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini sağlayan bir eğitim ortamıdır.

Çağımızın belirgin özelliklerinden birisi, gelişmekte olan kuşağa, yetişkinler tarafından yapılan yardımların amacının, bireylerin birer bütün olarak gelişmelerini, mutlu ve topluma yararlı bir biçimde yetişmelerini sağlama olarak belirlenmesidir. Bunun içindir ki okuldaki eğitim ve öğretim uygulamalarının bu amaç çerçevesinde öğrenenlerin birer bütün olarak gelişmelerine yönelmesi gerekmektedir (Özoğlu, 2007). Bu amaçla okul psikolojik danışmanı öğrencilerin duygusal sorunlarını hafifletmesine yardım ederek onların, kişisel sorunlarına daha rasyonel olarak yaklaşıp çözümler bulmalarına, diğer insanlarla olan ilişkilerini geliştirmelerine, kişinin kendisini tanımasına, gerçek bir benlik algısı geliştirmesine, nitelik ve ilgilerine uygun bir meslek seçmesine yardım eder. Öğrencilerin gizil güçlerini harekete geçirerek kendi sorunlarını kendisinin çözebileceği bir beceri düzeyine ulaşmayı amaçlar. Böylece psikolojik yardım sonunda kendine olan güveni artmakta, dinamik bir kişilik kazanmakta, duygusal sorunları nedeniyle tam olarak yararlanamadığı potansiyelini optimum düzeyde kullanma olanağı bulmaktadır. Kendi içinde ve çevresiyle uyumlu hale gelen bireyin başarısı yükselmekte ve tüm bunlar okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerinin verimini ve niteliğini artırmaktadır (Özgüven, 2000). Çocuk ve ergenlerin sosyal-duygusal gereksinimlerini karşılamada ve karşılaştıkları olumsuz durumlarla başaıkma sürecinde en önemli yardımcılarından biri okul psikolojik danışmanıdır. Günümüzde, artan kriz durumları düşünülünce konunun önemi anlaşılmaktadır (Otlu, 2011).

Tüm bu bilgiler ışığında eğitimin amaçlarına ulaşması için rehberlik çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Okullarda rehberlik etkinliklerinin önemine inanan ve inanmayan öğretmen ve idarecilerin eğitim faaliyetlerini yürütmek için bile olsa etkin bir şekilde rehberlik çalışmalarına sarılmaları kaçınılmazdır. Rehberlik çalışmalarının amaçları arasında eğitim faaliyetlerinden tam verimli yararlanmak olduğu gibi etkinlikler yoluyla oluşan her kazanım aslında büyük bir amaçtır. Gelişimsel rehberlik anlayışı içindeki her bir gelişim alanındaki kazanımlar tüm insanlar için gereken kazanımlardır. Disiplin

problemlerinin çözümü için rehberlik etkinlikleri vazgeçilmez bir şarttır.

Okul rehberlik hizmetlerine yönelik algıların ve rehberlik servisinden beklentilerin açığa çıkarılması, bu hizmetlerin başarısı ve verimliliği üzerinde etkili olmaktadır. Bireyin, duygu ve düşüncelerini zengin bir biçimde ifade edebilmesi büyük ölçüde, o dilde yer alan deyim, atasözü, benzetme, kişileştirme, metonomi gibi sembolik dil öğelerini anlama ve anlatım sürecinde işe koşmalarını gerekli kılar. Bu bağlamda, anlama ve anlatım becerilerini zengin kılan tüm bu sembolik dil öğeleri bir arada düşünüldüğünde “metafor” kavramı karşımıza çıkmaktadır (Girmen, 2007). Metafor, en genel anlamıyla bir kavramı çeşitli yönlerden benzediği başka bir kavramla betimlemektir. Ana dili eğitiminin başlangıcından itibaren metaforlara yer vermek, öğrencileri bilişsel ve duyuşsal anlamda dilin derinlerine taşımayı ifade etmektedir. Bu araştırma Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Rehberlik Servisi ve Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılmasını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Farklı lise türlerindeki öğrencilerin, rehberlik servisi ve psikolojik danışmanlara ilişkin metaforları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.4. Alt Problemler

1. Farklı lise türlerindeki öğrencilerinin;
 - a. “psikolojik danışman” kavramı ile ilgili,
 - b. “rehberlik hizmetleri” kavramı ile ilgili,
 - c. “rehberlik servisinin uyguladığı çeşitli etkinlikler” e ilişkin tasarladıkları metaforlar nelerdir?
2. Farklı lise türlerindeki öğrencilerin rehberlik servisinin fiziki yapısına ilişkin tasarladıkları metaforlar nelerdir?

3. Farklı lise türlerindeki öğrencilerin kullandıkları rehberlik servisi ve psikolojik danışmana ilişkin ürettikleri metaforlar nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Psikolojik danışma ve rehberlik, bireyin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli bir uyum sağlaması ve böylece kendini geliştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır (Kepçeoğlu, 1994). Bu amaçla, sosyal bir ortam olan okullarda rehberlik servisi ve bu servisi yürüten psikolojik danışmanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Rehberlik servisi ve psikolojik danışmanların okuldaki varlığı, öğrencilerin akademik başarısızlıklarını, ailevi problemlerini, ergenlik döneminden kaynaklanan problemlerini, okula ve çevreye uyum sorunlarını ve gelecek kaygıları gibi sorunlarının çözümünde büyük önem taşımaktadır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinlikleri, öğretim işlevlerinin ve öğrenmenin daha başarılı olmasını sağlamak, yani okulun etkinliğini arttırmak için gerekli olmaktadır. Kendine özgü bir işlevi olan Rehberliğin, okullarda yerine getirilmesi, yönetici ve öğrencinin yanı sıra yeni bir profesyonel elemana yer vermeyi gerekli kılmaktadır. (Özoğlu, 2007). Rehberlik etkinliklerinin daha da geliştirilmesi, materyallerin zenginleştirilmesi, görselliğin artırılması, okul rehber öğretmeninin daha fazla yetiştirilmesi okul öğretmen ve idarecilerinin bu rehberlik çalışmalarına daha çok önem vermeleri için öğrenci algısına dayalı olan bu çalışmanın önemi büyüktür.

Öğrencilerin fiziksel ve psikolojik farklılıklarını gözetererek bedensel, zihinsel ve sosyal kapasiteleri geliştirmek için sınıf içi öğretim etkinliklerini uygulamak tek başına yetersiz kalmaktadır. Bu durumda, eğitimde bir hizmet alanı olan rehberlik servisine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmayla, farklı lise türlerindeki öğrencilerin rehberlik servisi ve psikolojik danışmanı nasıl algıladıkları ortaya çıkarılabilir ve bunlar arasındaki farklar karşılaştırılabilir. Rehberlik servisi ve psikolojik danışmana olan farklı bakış açıları geliştirilebilir, olumlu ve olumsuz algılar saptanabilir. Türkiye’de,

ortaöğretimde daha önce böyle bir çalışmanın yapılmamış olması bu anlamda literatüre katkı sağlayabilir.

Okul rehberlik hizmetlerine yönelik algıların ve rehberlik servisinden beklentilerin açığa çıkarılması, bu hizmetlerin başarısı ve verimliliği üzerinde etkili olmaktadır. Öğrenci gözüyle okullarda sunulan rehberlik hizmetleri ve psikolojik danışmanlara ilişkin algılarının belirlenmesi gerekmektedir. Eğitimin bir numaralı muhatabı olan öğrencinin algılarının değerlendirilmesi ile Rehberlik hizmetlerinden başarılı olanların sürdürülmesi ve eksik ya da yanlış olanların düzeltilmesi sağlanabilecektir.

Ayrıca bu çalışma ile, psikolojik danışmanla ilgili metafor kavramını açıklayan öncü nitel çalışmalar psikolojik danışma alanındaki bu gereksinimi karşılayabilir. Metaforun kavramsal olarak açıklandığı ve psikolojik danışma sürecinde nasıl kullanılacağına dair örneklerin verildiği bu çalışma nitel çalışmalara ışık tutabilir. Ayrıca, metaforun kültürümüzde daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla farklı disiplin alanlarından yardım alınabilir. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılması gelecekte yapılacak metafor çalışmalarına yol gösterici olabilir.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılanlar, veri toplama aracını içtenlikle cevaplamışlardır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. İstanbul ili Tuzla ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı lise türlerindeki okullarda okuyan 12. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Katılımcıların veri toplama aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
4. Araştırma, yapılan istatistiksel çözümlmelerle sınırlıdır.

1.8 Tanımlar

Rehberlik: Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımdır (Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 17.04.2001 tarih ve 24376 Sayılı Resmi Gazete).

Psikolojik Danışman: Eğitim-Öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında lisans eğitimi almış personeldir (MEB, 2001).

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri: Bireyin kendini anlaması, sorunlarını çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır (Kepçeoğlu, 1994).

Sınıf İçi Rehberlik: Öğrencilerin genel gelişim ihtiyaçlarını karşılamak, onlara çeşitli yeterlilikler kazandırmak ve önleyici hizmet sunmak için sınıflarda yürütülen rehberlik uygulamasıdır (Nazlı, 2005).

Bireyi Tanıma Hizmeti: Bireyin gelişimini izlemek ve yardımcı olmak amacıyla bireyin tanınmasına yönelik olarak, onların ilgileri, yetenekleri, güçlü ve sınırlı yönleri, beklenti ve idealleri, ailevi koşulları, başarı durumu vb. yönleri hakkında bilgi toplamak ve bu bilgileri kullanmaktır (Poyraz, 2008).

Metafor: Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2009).

Öğrenciyi Tanıma: Öğretmenin öğrencilerinin tüm özelliklerini, ilgi istek ve

ihtiyaçlarını bilmesidir (MEB, 2002).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Eğitim

Türkiye’de eğitim; devletin temel işlevlerinden biridir ve devletin denetimi, gözetimi altında yapılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü, taşra ve yurt dışı örgütleri eğitim hizmetlerinin sunumunda önemli görevler üstlenmektedir. Türk Eğitim Sisteminde eğitim hakkı, T.C Anayasası ile güvence altına alınmış; eğitimin tür ve kademelerini ve işleyişe dönük esasları düzenleyen mevzuatta yerini almıştır (Bayrak, 2011). Eğitim, toplumun yeniliklere, çağdaş gelişmelere uyum sağlamasının ve yenilik yaratıcı zihinler üretmesinin en etkin araçlarından biridir (Serter, 2008). Modern anlayışa göre eğitim, bireyin bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve mensup olduğu toplum için en uygun şekilde gelişmesi oluşumudur. (Tan, 2000). Eğitim süreci, çağlar boyunca, toplumsal yapı açısından şekillendirilerek, bireyin topluma kazandırılmasını hedef alan ve onda meydana gelmesi istenen değişikliklerin hal, hareket ve tavırlarına da yansımaları isteyen bir yönelimle biçimlenmiş, çok yönlü işlevsel bir süreç olarak toplumun beklentilerini de karşılama sorumluluğunu üstlenmiştir (Eren, 2001). Bu anlamda eğitimin birey ve içinde bulunduğu toplum açısından üstlendiği sorumluluğu yerine getirebilmesinin gerçekleşmesi zaman gerektirmektedir. Yani eğitim, sonuçlarının hemen görülemediği uzun vadeli bir insan yatırıdır (Serter, 2008).

Eğitim, birey ile toplum etkileşiminin ürünüdür. Bir bakıma bireysiz toplum; toplumsuz eğitim olamayacağı bir gerçekliktir. Eğitim her şeyden önce bireyin gelişimini amaç edinir ve belirli bir çevrede gerçekleşir (Boyacı, 2011).

Okul, kurumsal amaçları gerçekleştirmesi beklenen kişilerin, işleri ve birbirleri ile olan etkileşim biçimleri tarafından nitelenen toplumsal bir sistemdir (Aydın, 2006). Büyüme ve gelişme sorumluluğu içinde olan birey, böyle bir gelişme oluşumunda, birçok

bilgilere ve yardımlara ihtiyaç duyacaktır. İhtiyaç duyulan bu bilgi ve yardımların bir kısmı, rehberlik hizmetlerinin fonksiyonu içinde olmaktadır (Tan, 2000). Demokratik ve özgür bir toplumda bireyin en üst düzeyde gelişmesi, ona eğitim sürecinin sağlaması en temel ve önemli bir husustur. Eğitim yoluyla bireyin, ulaşabileceği en üst gelişim düzeyine ulaşabilmesi için olanaklar sağlanması, bireyin yeterliliklerini ve yetersizliklerini bilerek, toplum yaşamında alması gereken sorumluluğu ve rolleri kavraması ve gerçekleştirilmesi beklenmektedir (Özoğlu, 2007).

Eğitimin bilgi, beceri ve kültürün aktarılmasına yönelik geleneksel rolü sorgulanmış, bilgiyi aktarmak yerine 'öğrenmeyi öğrenmek', okullarla sınırlı eğitim öğretim yerine, her yerde yaşam boyu öğrenme, yaşama yabancılaşmış fiziksel bir yapı olarak okul yerine, bir yaşam alanı olarak, birlikte öğrenen, paylaşan ve yaşayan ve yaşatan okul kavramları bilgi toplumunda yeniden kurulan eğitim sistemlerinin paradigmasını oluşturmuştur. Tüm bu dönüşüm sürecinde öğretmenlikte bir meslek olarak yeni standartlar, roller ve görev alanlarıyla stratejik bir öneme sahip olmuştur (Boyacı, 2011).

Eğitim uygulaması, öğrencinin, çocuğun, birey olarak kendine özgü gereksinimleri, istekleri, güduları ve tutkuları ile ilgilenecek gelişmesine yardım etmektedir. Bir diğer deyişle çocuğu bir psikolojik organizma olarak ele almaktadır (Özoğlu, 2007). Son yıllarda yapılan araştırmalarda, okul ve sınıflardaki öğrenci sayısı azaldıkça öğrencilerin derslere devamının arttığı, okul terklerinin azaldığı, daha iyi notlar aldıkları, ders dışı eğitsel etkinliklere daha fazla katıldıkları, kendilerini daha güvende hissettikleri ve davranışsal sorunlarında azalma olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2006). Çocuk bir taraftan sınıflarda, sınıf topluluğu içinde birçok yeni bilgi ve davranışlar öğrenirken, bir taraftan da rehberlik servislerinin bireysel ilgi ve yardımlarına sahip olacaktır. Yani, böyle bir eğitim anlayışında eğitim ve rehberlik faaliyetleri iç içe beraberce yürütülecek faaliyetler olmaktadır. Diğer bir ifadeyle rehberlik ve danışma faaliyetleri, eğitimin ayrılmaz bir parçası olmaktadır; ama birçok bakımlardan eğitimden farklıdır (Tan, 2000).

2.2.Öğrenci Kişilik Hizmetleri

Öğrenci Kişilik Hizmetleri, ferdin bir bütün olarak gelişmesini sağlayacak ortamı hazırlar. Rehberlik ise ferdin gelişmesine doğrudan doğruya, kişisel yardım etme işi olmaktadır (Tan, 2000). Okullarda öğrenciyi tanıma, anlama ve onun gelişmesine, büyümesine yardım çabaları, psikometrik ölçme araçlarının uygulanması, mediko-sosyal yardım sağlanması, eğitsel, kişisel duygusal ve mesleki Rehberlik hizmetleri genellikle Öğrenci Kişilik Hizmetleri terimi ile anılmaktadır (Özoğlu, 2007). Okul denilen eğitim kurumu, toplumda genç kuşaklara öğretilen şeylerin "düzenli ve etkili" bir şekilde "yetkili" kimselerce verilmesi amacıyla ortaya çıkmış ve gelişmiştir. O halde okul, esas itibarıyla, genç kuşaklara, kişinin ve toplumun muhtaç olacağı düşünülen bilgi ve becerileri "tedris ettirmek" (öğretmek) amacına yöneliktir. Bu faaliyetler, öğrenci/öğretmen ekseninde döner (Tan, 2000). Her öğrenci kendine özgü bir kişilik yapısına sahiptir. Yukarıda da ifade edildiği gibi öğrencide istenmeyen davranışların önlenmesinde onların kişilik yapılarının da bilinmesine ihtiyaç vardır. Kişilik gelişimi bir bütün olmakla beraber, çeşitli yönlerden ele alınabilir. Fiziksel gelişim, zihinsel gelişim, duygusal gelişim, sosyal ve ahlaki gelişim kişilik gelişiminin birer yönüdür (Yavuzer, 1993).

2.3.Kişilik Hizmetleri Ve Rehberlik

Kişilik hizmetleri, eğitimin ayrılmaz bir parçası olmakla beraber, yönetim ve öğretim faaliyetlerinden ayrı, kendine has bir hizmetler grubunu oluşturmaktadır. Aynı şekilde Rehberlik de, kişilik hizmetleri içinde öğrencinin seçme, karar verme ve uyum sağlama problemlerinin çözümüne kişisel olarak yardım eden bir hizmetler grubudur (Tan, 2000). Toplum, belirli bir kültürü ve bir takım toplumsal kurumları paylaşılan insanlar arasındaki ilişkilerden meydana gelir. Başka bir deyişle toplumu oluşturan şey bireylerden çok bireylerin arasındaki ilişkiler, paylaştıkları değerler ve davranış kalıplarıdır (Özkalp, 2007). Her toplum, eğitim yoluyla kendi siyasi, ekonomik ve kültürel özelliklerini koruyacak ve geliştirecek, böylece sürekliliğini ve dünyadaki çağdaş gelişmelere ve değişimlere uyumunu sağlayacak bireyler yetiştirmek ister.

Bireyler, içinde yaşadıkları toplumun beklenti ve gereksinimlerine uygun niteliklerin büyük çoğunluğunu örgün eğitim kurumlarında kazanırlar (Sağlam, 2007).

Öğrenci kişilik hizmetleri ve Rehberlik hizmetleri üzerinde ortaya çıkan fikir ve genellemeleri şöylece özetlemek mümkündür (Tan, 2000):

- 1) Kişilik hizmetleri ve rehberlik hizmetleri, modern eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- 2) Kişilik hizmetleri, okuldaki öğretim ve yönetim faaliyetlerinden ayrı bir hizmet grubudur.
- 3) Kişilik hizmetleri, kişinin âzami derecede öğrenmesine ve gelişmesine imkân verecek ortamı sağlamayı hedef edinir.
- 4) Rehberlik, kişinin yeterli "seçimler" yapması, "kararlar" vermesi ve "uyumlar" sağlaması hususunda kişiye ferden yardım eden kendine özgü bir hizmetler grubudur.
- 5) Öğretim ve yönetim faaliyetlerinden belirgin şekilde ayrı nitelikler gösteren bu "uzmanlık faaliyetleri, kendine özgü kişilik hizmetleri anlayışı içinde" sistemli, sürekli ve organize bir yönetim ister.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin ilk önce eğitim alanında bir ihtiyaç olarak duyulup hızlı bir gelişme gösterdiği; günümüzde ise en yaygın uygulamaların yine eğitim alanında sürdürülmekte olduğu bilinmektedir (Kepçeoğlu, 1994). Her bir öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmelerine ve gerekli hayat uyumlarını sağlamalarına imkân verecek ortamı hazırlamak için, yetiştirilmiş kişilik-hizmetleri personelinin koordinesi ve yönetimi gerekir. Bu "kendine özgü hizmetler grubu" içinde Rehberlik de ayrı bir yer tutar. Rehberlik; kişiye, sağlam kararlar vermesi, yeterli seçmeler yapması, en uygun şekilde büyüüp gelişmesi ve uyum sağlamasını etkileyecek olan sorunların çözümünde realist plân ve yaklaşımlarla işe girişebilmesi için yapılan kişisel, sistemli ve profesyonel (uzmanlık) yardımlardır (Tan, 2000). Rehberlik hizmetleri içinde, öğrencinin gelişimine ve uyumuna yardımcı olabilmek için onu tanımak ve bilgi vermek psikolojik danışmanın ve diğer eğitimcilerin yapması gereken görevlerindedir (MEB, 2001).

2.4.Rehberlik Ve Psikolojik Danışma

Çağımızda, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğuna göre, son yarım yüz yılın eğitim alanına getirdiği önemli yeniliklerden birisi, en etkili ve yaygın olanı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma diye belirlenen etkinliklerin okula girmesidir. Kısaca Rehberlik dediğimiz bu etkinlikler öğrenme ve öğrenenin bir bütün olarak gelişmesine yönelik bir takım eğitsel, psikolojik ve sosyolojik hizmetlerden oluşur (Özoğlu, 2007). Rehberlik ve psikolojik danışma kavramları, modern eğitimin çok önemli birer parçası haline gelmiş faaliyetleri ifade eden terimlerdir. Özellikle rehberlik sözü, daha 1938'lerde okul müfredat programlarımızda geçmiş olmakla beraber, daha çok 1950'lerden sonra sıkça konuşulup tartışılmaya başlanmıştır. Özellikle 1970'den bu yana da rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin, "uzman" kişilerce yürütülen ayrı bir "yardım" ve "ihtisas" faaliyeti olarak okul eğitim programlarımızda yer almış olduğu görülmektedir (Tan, 2000).

Yeni ve çağdaş okul düzeninde, eski okuldaki öğretim ve yönetim öge ve örgütlerine Rehberlik adı altında bir üçüncü öge ve örgüt eklemiştir. Rehberlik, eğitim sistem ve işlerine, öğretim, yönetim gibi iki temel öge ve örgütün başarısızlığından, yetersizliğinden dolayı girmemiştir. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinlikleri, genel olarak, okullarda öğretim ve ilgili etkinlikler dışında kalan bir takım sistemli yollarla ve profesyonel elemanlarla öğrenenlerin dengeli, gerçekçi, mutlu ve yaratıcı kişilikler geliştirmelerine, tüm olarak gelişmelerine, yardım etme amacını gütmektedir (Özoğlu, 2007). Rehberlik ve psikolojik danışmadan yararlanan kişi, kendini ve çevresini doğru ve gerçekçi bir biçimde algılama ve gizilgüçlerini geliştirme olanağı elde etmektedir. Bunun sonucu olarak da kendi kişisel değerleriyle toplumun beklentileri arasında bir denge kuracaktır (Bakırcıoğlu, 2005).

2.4.1.Rehberlik Nedir?

“Rehberlik” sözcüğünün Türk Dil Kurumundan (T.D.K.) karşılığına bakıldığında, Farsça kökenli olan bu sözcüğün “Rehberlik: 1. Kılavuzluk; 2. Öğrencilerinin sorunlarını öğrenerek onlara yardımda bulunma” olmak üzere iki tanımı olduğu

görülmektedir. Rehberlik kavramının İngilizce karşılığı olarak kullanılan “guidance” kavramı da benzer şekilde, yol gösterme, kılavuzluk etmeyi içermektedir. Gündelik yaşamda yol gösterme, kılavuzluk yapma anlamında kullanılan “rehberlik” kavramı, eğitim ve psikoloji alanında ise, kişiye çevresini ve kendisini anlaması için yardım etme, yol gösterme ve bilgi verme işlevlerini kapsamaktadır. Bu yönüyle “rehberlik”, “psikolojik danışma” kavramını da içeren bir terimdir ve alan yazında çok sayıda kaynağın “rehberlik ve psikolojik danışma” kavramlarını birlikte kullandığı görülmektedir (Derelioğlu, 2008).

Rehberlik, bir etkinlikler grubu, bir yaklaşım olarak birey ile ilgili birçok kimseye farklı anlamlar ve görünümler vermektedir. Ana-babaya göre Rehberlik, evde, olumlu bir biçimde çocuk yetiştirmede yapılan genel etkileme ve örnekler olma, kılavuzluk yapma anlamına gelebilir. Çocuk yetiştirmede, evde yapılan bu genel etkilemede, güç durumlar ortaya çıktığında çocuğa yapılan öneriler, çocuğu ödüllendirme, gereken özel ilgiyi ve desteği gösterme gibi hususlar da eklenebilir. Çocuğun başarılı olmasını, yükselmesini isteyen ana-baba için Rehberlik, yükseköğretime ve uygun bir eğitim kurumuna, programına girmesi için yapılan işler olmaktadır. Özetlersek, ana-babaya göre Rehberlik, olumlu ve sağlıklı bir çocuk yetiştirmede etkili ve yol gösterici olabilmek olarak anlaşılabilir (Özoğlu, 2007).

Dar veya geniş anlamda olmak üzere rehberlik, şimdiye kadar birçok şekilde tarif edilmiştir. Rehberlik, "bir gencin kendine uygun bir meslek bulmasına yardım" veya "bir çocuğa 'kötü alışkanlıklarının' 'kötü' olduğunu idrak ettirmek" gibi dar bir anlamdan, bütün eğitim faaliyetlerini içine alacak kadar geniş bir anlamda olmak üzere çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Rehberlik, bireyin bütün kişilik ve davranışları ile ilgili geniş bir alanı kapsamaktadır. Elbette rehberlik kavramı bu kadar geniş bir alanı kapsamaya çalışınca da, tarifi güç, belirsiz; bir alan haline gelme tehlikesi ile karşılaşmaktadır (Tan, 2000).

Kepçeoğlu'na (1994) göre rehberlik; bireyin kendini anlaması problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine en uygun düzeyde geliştirmesi,

çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımdır.

Smith, rehberliği, okullarda yapılan rehberlik servisleri çerçevesi içinde düşünmenin doğru olacağını söylemekte ve şöyle tarif etmektedir : "Rehberlik, bireylerin çeşitli alanlarda tatminkâr uyum sağlamalarında esas olan yeterli seçimleri (tercihleri), plânları ve yorumlan yapmaları için muhtaç oldukları bilgi ve becerileri kazanmalarına yardım eden servislerden (hizmetlerden) oluşan bir süreçtir" (Akt: Tan, 2000). Rehberlik bireyin kendini anlaması, gizil gücünü kullanabilmesi, gelişimini kolaylaştıracak çevresel olanakları tanınması, uygun seçimler yapabilmesi ve kararlar alabilmesi için bireye yapılan sistematik ve profesyonel yardımdır (Türkoğlu,1997).

Rehberlik, kişinin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini en uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendisini gerçekleştirme için, kişilerce bireye yapılan psikolojik bir yardımlardır (Kuzgun, 1997). Sonuç olarak rehberliği şöyle tarif edebiliriz: Rehberlik, bireyin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkâr uyumlar sağlamasında gerekli olan seçimleri (tercihleri), yorumları, plânlan yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçme ve kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel (uzmansal) yardımdır (Tan, 2000).

2.4.1.1.Öğretmene Göre Rehberlik

Öğretmenin temel görevi öğrenmeye rehberlik etmek ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Etkili öğretim yapabilmek için öğrencilerin nasıl öğrendiklerini ve geliştiklerini bilir. Onların entelektüel, sosyal ve kişisel gelişimlerini destekleyecek etkinlikleri düzenler, olanakları sağlar. Eleştirel düşünme, problem çözme ve performans becerilerine ait gelişmelerini özendirme için çeşitli öğretim stratejilerini uygular (MEB, 2005). Öğretmene göre Rehberlik yalnızca “iyi öğretme” anlamına alınabilmektedir. Yani, sınıf ortamında, bireysel gereksinimlere sürekli bir ilgi, bireysel uyum veya öğrenme sorunları çıktığında bunları gerektiği şekilde ele alma ve çözme genellikle Rehberlik

olarak görülmektedir. Bunun dışında Rehberlik öğretmen için, sınıfta her zaman iyi bir psikolojik atmosferi sağlama ve koruma anlamına da gelmektedir. Ayrıca pratik açıdan Rehberlik, öğretmen tarafından çocuğun yeteneklerinin ve diğer kişisel psikolojik özelliklerinin ölçülüp değerlendirildiği işlerden oluşan etkinlikler olarak görülebilmektedir. Böyle olunca Rehberliği öğretmenin sağlaması beklenmektedir (Özoğlu, 2007).

Öğretmen, öğrencilere sağlıklı bir biçimde gelişmelerini sağlayabilmeleri için kendilerini tanıma, okula uyum, fiziksel gelişmeleri ile sınıf içi ve dışı etkinlikleri, başarı düzeyleri, öğrenme ve çalışma alışkanlıkları, ilgi ve yetenekleri ile meslek seçimi konularında rehberlik yapar. Öğretmen, başarı algısı ve motivasyonun, öğrenme ve çalışma alışkanlıklarının, meslek seçimine yönelik konularda öğrencilere yardım etmek üzere uygun kaynak ve yöntemlerin neler olduğunu bilir. Öğrencilerin çeşitli konulardaki (sosyal, psikolojik, cinsel, ekonomik vb.) sorunlarını dinler ve bunlara çözüm bulmaya çaba gösterir. Velilerle bu sorunlarla ilgili olarak görüşür ve çözüme yönelik iş birliği yapar. Öğrenciye okulda uygulanan kurallar ile ilgili disiplin sorunlarında yardımcı olur, ayrıca rehber öğretmenin yanı sıra diğer öğretmen ve yöneticilerle bu konuda işbirliği yapar (MEB, 2008).

2.4.1.2.Okul Yöneticileri İçin Rehberlik

Okul, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olarak, eğitmek istediği öğrencilere, yeni davranışlar kazandıracak ya da istenmeyen davranışlarını kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan bir sistemdir (Başaran, 2008). Okul yöneticileri veya yönetimi için Rehberlik, okul müfredatının vazgeçilmez bir parçasını oluşturan, öğretim ile çok yakın ilişkisi bulunan ve eğitimin gerekli kıldığı özel etkinlikleri sağlayan bir süreç olarak anlaşılabilmektedir. Rehberlik, okul yöneticisinin, eğitim sürecinin bütünlüğü ve amacı çerçevesinde, okulunda geliştirmek durumunda olduğu ve yetkililerince sağlanması gereken bir grup hizmetler olarak da belirlenebilir. Ancak, yöneticinin, Rehberliği bu biçimde anlaması için eğitim sürecinin bütünlüğünde yer alması şart olan üç temel öğeyi, yani yönetim, öğretim ve öğrenci kişilik hizmetlerini benimsemesi, kabullenmesi

ve buna göre davranması gerekmektedir. Eğitimi, bilgi aktarmak, okulda disiplin sağlamak, belirli programları ve işleri zamanında yerine getirmek biçiminde ele alarak yürütmeye çalışmakta olan yönetimin, Rehberlik anlayışı hiç de yukarıda belirtildiği biçimde olmayabilir. Hatta böyle bir yönetimin Rehberlik anlayışı olduğunu, Rehberliği kabul ettiğini söylemek güç olur. Yönetim, rehberliğin yol gösterici rolünü kabul ederek “yönelten” olarak Rehberliği sağladığını kabul edebilir (Özoğlu, 2007).

Okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri koruyucu özelliğe sahiptir; problemler ortaya çıkmadan öğrencilere, velilere, öğretmenlere ve yöneticilere öğrencilerin ihtiyaçları, gelişimsel özellikleri, karşılaşılabilecekleri kriz durumları ve bunlarla başa çıkma yolları hakkında bilgi verilerek, hem çok sayıda öğrenciye ulaşabilmekte hem de öğrencilerin bir çok ihtiyacını karşılayabilmektedir. Eğitim yönetiminin görevlerinin büyük ölçüde insanlar, fiziksel ortam ve program konularında yoğunlaştığı söylenebilir. Okul yöneticilerinin en önemli sorumluluklarının şu noktada toplandığı belirtilebilir (Aydın, 1994):

1. İnsanlarla etkili biçimde çalışma,
2. Etkili bir işletme yönetimi
3. Yeterli bir okul binası ve çevresi hazırlama
4. Eğitim programının geliştirilmesi
5. Mesleğe hizmet

Okul müdürlerinin en önemli görevlerinin eğitim süreçlerini geliştirmek olduğu söylenebilir.

2.4.1.3.Öğrenci İçin Rehberlik

Gelişim ve eğitim hayatı boyunca devam eden bir süreçtir. Bu süreçte birey, ilgi yetenek, kişilik gibi özelliklerini tanıyarak kendini gerçekleştirme çabası içerisine girmektedir. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme çabalarının desteklenip zenginleştirilmesinde öğretmenlerin önemli rolü bulunmaktadır. Çünkü öğretmenler eğitim-öğretim yılları

boyunca oldukça uzun sürelerde öğrencilerle beraber olup onları gözlemlene fırsatı elde etmektedirler. Ayrıca öğretmenler gerek sınıf içi gerekse sınıf dışı etkinlikler yoluyla öğrencilerine yardımcı olmaya çalışmaktadırlar (Gazioğlu, 2008).

Öğrenci için rehberliğin, eğer bu hizmetlerle kişisel olarak karşılaşmadı ise, özel bir anlamı olmayabilir. Eğer, Rehberlik Etkinlikleri ile karşılaştı ise, “disiplin” için, her hafta çalışma alışkanlıkları, iyi vatandaş olma, diğerlerine saygı gösterme gibi hususların tartışıldığı veya “geleceğinin” ele alınarak incelendiği toplantılar anlamına gelebilir. Bunun yanı sıra öğrenci tarafından kişisel sorunlarını tartışabildiği, onu dinleyen, anlayan ve yardım eden birisi ile konuşma olanağının verildiği çalışmalar olarak Rehberliğin anlaşılabilirliği söylenebilir. Ayrıca, yükseköğretim kuruluşları ve programları hakkında bilgilerin alınabileceği, akademik soruların ve güçlüklerin dile getirebileceği görüşmeler olarak düşünülebilir. Yurdumuzda başlatılan Rehberlik uygulamalarının görünümünü dikkate alırsak öğrenci tarafından Rehberlik, “Rehberlik dersi”, “Rehberlik saatleri” olarak öğretmenlerin yetiştiremedikleri dersleri veya öğrencilerin kendi derslerine serbestçe çalışabilecekleri dersler, saatler olarak adlandırılmaktadır (Özoğlu, 2007).

Öğretmenlik mesleğinin daha etkili yapılacağı, öğrencilerin bilgilendirilip, olgunlaştırılırken çatışmaları azaltıp, sistemin veriminin nasıl artırılacağını, Öğretmen-öğrenci ilişkileri, ortaya çıkabilecek sorunlar, çözüm yöntemleri, sorunları çıkmadan önlemek, etkin dinleme ve yararları, sınıfta tartışma, öğrenci-veli, veli-öğretmen ilişkilerini kapsamlı olarak incelenmektedir. Öğretme- öğrenme sürecinin etkili olabilmesi için öğretene ve öğrenene arasında çok özel bir ilişkinin kurulması gerekir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki, açıklık, önemsenmek, birbirine ihtiyaç duymak, birbirinden ayrı olmak, ihtiyaçlarını karşılıklı olarak giderebilmek özelliklerini içerirse, iyi bir öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulmuş demektir (Gordon, 2004).

2.4.1.4. Psikolojik Danışman İçin Rehberlik

Rehberlik uzmanı veya Danışman (counselor) için ise Rehberlik özel ve profesyonel bir anlam taşır. Rehberlik belirli işlevleri olan bir meslek olarak algılanır. Genellikle

Rehberlik, Psikolojik Danışma ile beraber, okulda başarı ve akademik gelişme, kişisel, toplumsal ilişkiler, eğitsel ve mesleki yönelme, hazırlanma alanlarında bireysel veya grup olarak öğrencilere gereksinmelerini gidermelerinde, sorunlarını çözmelerinde sağlanan yardım olarak görülür. Mat- hewson (1962), Rehberliğin bu biçimde anlaşılmasının, bireylerin kendilerini bilmelerini ve kendilerini kendi yararları ve buna bağlı olarak toplumun yararı için kullanmayı öğrenmeyi ve yönlendirmeleri sağlayacağını ileri sürmektedir (Özoğlu, 2007).

Görülüyor ki rehberlik kavramının tasvir ve tarifinde birçok farklılık ortaya çıkmaktadır. Ama rehberliğin tanıtımı ve tarifinde karşılaşılan bu güçlükler pek yadırganmamalıdır. Çünkü, her şeyden önce rehberlik, sistematik bir yardım mesleği olarak oldukça yeni bir alandır. Bu çeşit kargaşalık ve farklılıklar her bilim alanının başlangıcında görülmüştür. Rehberlik alanındaki çalışmalar çoğalıp geliştikçe, birçok noktalarda süratli değişimler ve aydınlığa kavuşmalar olacağı tabiidir. Yeni araştırmalar ve denemeler, yeni anlayış ve teorilerin gelişmesine yol açar. Bu yenilikler de, yapılmış tanıtımlar ve tarifelerde, edinilen tecrübe ve ihtiyaçlara göre değişiklikleri gerekli kılar. Böylece rehberlik kavramı, kesinlik ve açıklığa kavuşmaktadır. İkincisi, rehberlik, çok geniş bir alanı kavradığı için haylice kaygan bir bilim alanı görünümündedir. Bir taraftan eğitime, müfredat programına, bir taraftan kişinin iç dünyasına, motivasyonuna ve değerler dünyasına, bir taraftan da toplum hayatına kadar uzanan böyle bir alanın tek bir tarif içinde kavranması çok müşkül bir iş olmaktadır. Üçüncüsü, rehberlik işinde çalışan çeşitli mesleklerden ve çeşitli yetişme geçmişine sahip kimseler vardır. Meselâ, öğretmen, sosyal yardımcı, bir avukat veya aile doktoru, kendilerine göre çeşitli şekillerde rehberlik yaptıklarına inanmaktadırlar. Bu kimselerin her birinin vereceği rehberlik tanımı, kendi yaptıkları rehberlik faaliyetlerine bağlı olmaktadır. Rehberlik alanındaki çalışmalar ve tecrübeler genişleyip derinleştikçe, rehberliğin gerçek kapsamı daha çok aydınlığa kavuşmaktadır. Rehberliğin, diğer komşu bilim alanları ile olan ilişki derecesi, benzerlik ve ayrılıkları daha belirginlik kazanmaktadır, ilk yıllardaki belirsizlik ve kargaşa durulmuş ve çeşitli yazarlar arasında görüş birliği hâsıl olmaya başlamıştır (Tan, 2000). Özetle Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir

uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır denebilir.

2.4.2.Rehberlik, Psikolojik Danışma Ve Psikoterapi

Rehberlik kavramı ile birlikte sık olarak kullanılan bir diğer kavram da “psikolojik danışma” kavramıdır (Derelioğlu, 2008). Psikolojik Danışma faaliyetleri de kişiye yardımı hedef alan rehberlik faaliyetleri içinde kendine has nitelikleri olan bir hizmet grubudur. Psikolojik danışma, problemlili kişi (danışan) ile, onun kişisel probleminin çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi (danışman) arasında, problemin çözümüne dönük olarak kişi-kişiyeye ve yüz-yüze cereyan eden bir yardım oluşumudur. Danışmanla danışan arasında cereyan eden bu yardım oluşumu, esasta, karşılıklı görüşmeler yolu ile cereyan eder. İki kişi arasında karşılıklı etkileşim yolu ile cereyan eden psikolojik bir yardım ilişkisidir. Bu özel niteliği bakımından psikolojik danışma, danışanın seçmeler yapmasında, kararlar vermesinde, plânlar yapmasında ve uygulamaya koymasında kişiye yardımı hedef alan bütün diğer rehberlik faaliyetlerinden farklıdır (Tan, 2000). “Psikolojik Danışma” kavramı, bireysel veya grup etkinlikleri ile danışan kişi(ler) e verilen “psikolojik” yardım süreçlerini kapsar. “Rehberlik” ve “psikolojik danışma” kavramları ve Türkiye’ de uygulanma süreçleri hakkındaki tartışmalar ve görüş farklılıkları halen devam etmektedir. Son olarak 2007-2008 Eğitim Öğretim Yılından itibaren Türkiye’ deki bütün üniversitelerde ortak bir “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” lisans programı uygulanmaya başlamıştır (Derelioğlu, 2008).

Yüz-yüze, ve bir problem etrafında görüşmeye dayanan psikolojik danışma faaliyetleri, işaret edilen nitelikleri ile, rehberlik faaliyetlerinin özü, ana mihveridir. Kişiyeye yapılacak bütün rehberlik, dönüp dolaşıp yüz yüze olan bu psikolojik etkileşim görüşmelerine gelmektedir. Bütün rehberlik faaliyetlerinin nihai amacı, kişiyeye, problemini çözüp yeterli bir uyum ve denge sağlamasına yardım etmektir. Sınıflarda, ders- dışı faaliyetlerde, sosyal ilişkilerde, çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüüp gelişmesini, yaşının gerektirdiği erginliğe en uygun bir şekilde ulaşmasını sağlamak için yapılan rehberlik faaliyetlerinin birçoğu, psikolojik danışmada gereken kişi-kişiyeye, yüz-yüze

olan etkileşim ilişkisini gerektirmez. Meselâ, çocukların meslek seçmelerinde yardımcı olabilecek nitelikteki mesleklere ait kitap ve benzeri yayınları toplayıp çocukların istifadesine sunmak, bir rehberlik faaliyetidir ama bir psikolojik danışma değildir. Bu bakımdan, diyebiliriz ki bütün psikolojik danışma faaliyetleri, rehberlik faaliyetleridir, ama bütün rehberlik faaliyetleri, psikolojik danışma değildir (Tan, 2000).

Rehberlik ve Psikolojik Danışma kavramları incelendiğinde, Rehberlik kavramının daha geniş bir alanı kapsadığı ve öğrencilere destek vermeye yönelik çok çeşitli etkinlikleri içerdiği görülmektedir (Derelioğlu, 2008). Psikolojik danışma ile psikoterapi arasında da bazı ortaklık ve ayrılıklar vardır. Her ikisi de, esasta, problemlili kişiye yapılan psikolojik yardım ilişkisidir. Her ikisi de danışanla uzman kişi (danışman, terapist) arasında bir problemin çözümü için yüz-yüze cereyan eden görüşmelere dayanır. Her ikisi de, kişiye yardım için, genelde, aynı psikolojik teknikleri ve metotları kullanırlar. Bu ortak yanlara karşılık psikolojik danışma, "normal" saydığımız kişilerin günlük hayatta yapacakları uyumlarda karşılaştıkları olağan seçme ve karar verme sorunları ile uğraşır. Psikoterapi ise, kişilik bozulmalarına yol açmış kaygı ve nörotik davranışların hâkim olduğu "normal dışı" kişilik sorunları ile uğraşır. O halde, bir genelleme yapılmak istenirse, psikolojik danışma, genellikle bir okul, endüstri veya sosyal hizmet veren bir kurum ortamı içinde, "normal" kişilerin, kökleri, kökeni ve yaprakları belli, "normal" sayılan sorunlarında kişiye yardım için uğraşır. Psikoterapi ise, genellikle bir klinik ortamında ve kökleşip "normal dışı" kişilik sorunlarına yardıma çalışır (Tan, 2000). Öğrencilerine psikolojik danışmanlık hizmeti sağlamayan bir rehberlik servisinin etkinliği düşünülemez (Derelioğlu, 2008).

2.4.3. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanın Ortaya Çıkışı

Bugünkü anlam ve kapsamıyla rehberlik oldukça yeni bir anlayış ve uygulama alanıdır. Rehberlik ve psikolojik danışma bugün yalnızca eğitime özgü bir hizmet değildir. Rehberlik yaşamın her aşamasında ve toplumların çeşitli kurumlarında vardır. Rehberlik eğitimde başlamış olup, günümüzde de en yaygın psikolojik danışma ve rehberlik uygulamaları, eğitim alanında sürdürülmektedir. Rehberliğin önemini, bu

alandaki yapılan çalışmaları ve sınırlarını kavramada bu hizmetin nasıl geliştiğini, nereden gelip nereye gittiğini bilmek önemli bir başlangıç noktasıdır (Meşeci, 2008).

Rehberlik, esas itibariyle Amerikan toplumunda doğup şekil kazanmış bir uygulamalı bilim dalı olmuştur. Amerikan toplumuna kaynaklık eden temel ideal ve felsefe, insan olarak kişiye büyük değer vermiştir. Geçen yüzyılın sonlarında, Amerikan toplumunda birçok eğitimci, düşünür ve vatandaşlar, okulların, gençleri, bütün haklarını daha iyi kullanabilecek birer psiko-sosyal varlık olarak ve topluma katkıda bulunacak birer üretici olarak daha iyi yetişmeleri konusunda yakından ilgilenmeye başlamışlardır. Bunun sonucu olarak, bireysel eğitime, çocukların bio-psiko-sosyal ihtiyaçlarına ve toplumun ihtiyaçlarına dikkat artmıştır. Okul müfredat programlarının kuru bilgilerden kurtularak bu esaslara göre hazırlanmasına yönelik çabalar artmıştır. Böylece Amerikan okullarında rehberlik hareketi doğmuştur. Öğrenciyle birey olarak ilgilenen rehberlik hareketinin bir ürünü olarak da psikolojik danışma doğmuştur. Kişinin gelişmesine ve gelişmesini engelleyen problemlerin önlenmesine yardım işi, kişi ile psiko-sosyal bir atmosfer içinde karşi karşiya gelip onunla etkileşimde bulunmayı gerekli kılmaktadır. Bu suretle doğan danışma, toplumda bireylerin ruh sağlığı ile ilgilenmeyi de kapsayacak şekilde gelişip şekillenmiştir. Bir okula ilk defa danışman ataması 1898 yılında olmuştur (Tan, 2000).

Rehberlik hareketi doğarken ve kendine özgü ilke ve uygulamaları geliştirirken, toplumsal yapı, politikalar, savaşlardan ve eğitim, psikoloji, sosyoloji gibi alanlarda yaşanan bazı gelişmelerden büyük ölçüde etkilenmiştir (Meşeci, 2008). Rehberlik hareketi, başlangıçta bir meslek rehberliği hareketi olarak doğmuştur. Rehberlik hareketinin kurucusu olarak bilinen Frank Parsons'ın liderliğinde Boston Meslek Bürosu açılmıştır (1908). Diğer taraftan, aynı yıllarda, William Healy, Chicago'da suçlu çocukların sistematik psikiyatrik muayeneden geçmelerini sağlamak için Psikopatik Gençlik Enstitüsü'nü kurulmuş (1909) ve ilk Çocuk Rehberlik Kliniği olmuştur. 1910'da ülke çapında ilk Ulusal Rehberlik toplantısı yapılmıştır. Üniversite seviyesinde ilk rehberlik dersinin de ertesi yıl (1911) Harvard Üniversitesi'nde verilmeye başlanmıştır. Rehberlik konusuna ilgi çoğalmış, ve 1912'de şehirdeki bütün okulları kapsayacak şekilde Grand Rapids'de bir rehberlik Bürosu kurulmuştur. Daha sonra, 1913'de

Amerika'nın Ulusal Meslek Rehberliği Derneği kurulmuştur. Bu dernek, rehberlik ve danışma hareketlerinin bir bilimsel disiplin olarak gelişip büyümesinde önemli rol oynamıştır. Bu dernek, 1951'de şekil değiştirerek şimdiki Amerika Personel ve Rehberlik Derneği olmuş ve daha geniş kapsamlı ve güçlü bir dernek haline girmiştir (Tan, 2000).

Rehberlik hareketinin başlamasından önce öğrencilerin eğitsel, kişisel ya da mesleki yardım ihtiyaçları sınıf öğretmenlerince sağlanmıştır. İlk dönemlerde okulların öğrenci kabul etmede fazla seçici olmaları, bu kavramın okullara girmesini geciktiren etkenlerden sayılabilir. Toplumdaki ilerleme ve sanayileşme kitle eğitimi zorunlu kıldığında, devlet eşit eğitim fırsatları sunmaya başladığında kitlelere eğitim götürecek kurumlar hızla çoğalmış, devlet okulları toplumun her seviyesinden çocuklara eğitim kapılarını açmıştır. Böylece toplumun farklı kesimlerinden gelen ve farklı ihtiyaçlara sahip öğrenciler okullara girmeye başlamışlardır. Öğretmenler kendi başlarına öğrencilerin farklı ve artan ihtiyaçlarını karşılayamamışlar, ihtiyaçların çeşitliliği ve sayısının artmasıyla bu talep ve ihtiyaçlara cevap verecek uygun becerilere sahip uzmanlara ihtiyaç duyulmuştur (Meşeci, 2008).

Danışma faaliyetlerinin sistematik bir yardım mesleği olarak gelişmesinde, 2. Dünya Savaşı da önemli rol oynamıştır. Harp içinde hastanelerde artan ruh hastalan, harp nevrozları, sivil hayattan askerî hayata intibak zorluklarının yarattığı davranış bozuklukları, o zamanlara kadar hastanelerde sadece test uygulama, teşhis, değerlendirme ve araştırma işleri ile uğraşan klinik psikologların da tedavi ve terapi işlerine girişmelerini gerekli kılmıştır. Dünyanın güçlü bir meslek teşekkülü olan Amerikan Psikoloji Cemiyeti, Psikolojik Danışma bölümünü de bu yıllarda açmıştır (1953). Yâni böylece psikolojik danışma, kendine özgü, güçlü bir bilim disiplini olarak ortaya çıkmıştır. Böylece danışma, psikolojiye dayalı fakat disiplinler arası bir uygulamalı bilim dalı olarak ortaya çıkmaktadır. Başlangıç yıllarındaki tedavi edicilik rolüne, önleyicilik rolü ve daha sonraları, öğretici-geliştiricilik rolleri de eklenmiştir (Tan, 2000).

2.4.3.1.Danışma Psikolojisinin Doğup Gelişmesini Etkileyen Faktörler

Bir disiplin olarak rehberlik ve danışma çalışmalarının başka toplumda değil de, Amerikan toplumunda doğup gelişmesini etkileyen bazı temel faktörler olmuştur: Bunlar, Amerikan toplumunun fikir ve ideal bakımından böyle bir yardım ilişkilerine hazır ve istekli olması, rehberlik hareketi, ruh sağlığı hareketi, psikolojinin bir bilim dalı olarak o ülkede süratle gelişip insan davranımına ait yeni bilgi ve bulgular getirmesi, psikoanaliz hareketi ve iki büyük savaş faktörleridir (Tan, 2000).

2.4.3.1.1.Sosyal ortamın elverişli ve istekli olması: Karma ve dinamik bir toplum olan Amerikan toplumunun sahip olduğu demokratik idealler ve "insan"a verdiği değer, rehberlik hareketinin ve dolayısıyla danışma ve psikoterapi denen psikolojik yardım mesleğinin bu toplumda doğup gelişmesine imkân veren sosyal ortamı sağlamıştır, insana verilen değer, bireysel eğitime, dolayısıyla çocuğun kişi olarak gelişmesi için onun incelenerek bireysel nitelik ve ihtiyaçlarına uygun kişisel yardım yapılmasına yol açmıştır. Böylece, bir yardım mesleği olarak danışma ve psikoterapi, bu toplumda daha rahat doğup gelişme imkânını bulmuştur (Tan, 2000).

2.4.3.1.2.Rehberlik Hareketi: Danışma çalışmalarının bir yardım mesleği olarak doğup gelişmesinde en çok rolü olan faktörlerden biri de, bu yüzyılın başlarında Amerikan okullarında rehberlik hareketinin başlaması olmuştur. Rehberlik hareketinin Amerikan kültüründe bir eğitim hareketi olarak doğması, toplumdaki teşvik edici şartlar ve toplumun benimsediği ideallerden ileri gelmiştir. Rehberlik hareketi, gençleri kendi yetenek, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun ve severek başarıyla çalışabilecekleri meslek sahibi yapmayı amaçlayan meslek rehberliği hareketi olarak doğmuştur. Gencin meslek seçme sorunu, diğer sosyal ve kişisel problemlerinden soyutlanamaz. O halde, çok geçmeden rehberlik hareketleri, meslek rehberliğinden daha kapsamlı bir anlam kazanmıştır (Tan, 2000).

2.4.3.1.3.Ruh Sağlığı Hareketi: Bu yüzyılın başlarında, gençlikte görülen güvensizlik duygusu, yarınından emin olamamak, amaçsızlık ve benliğini bulamamak (identifikasyon kaybı), eğitimcileri ve aileleri derinden ilgilendirmeye başlamıştır.

Ruhsal bunalımlarından dolayı hastaneye tedaviye girip çıkan C. Beers'in yayınladığı kitap, Freud'un psikonaliz hakkındaki Amerika konferansları (1909), 'kişinin ruh sağlığına karşı halkın, düşünürlerin ve resmî kurumların duyarlık ve ilgisini artırmıştır. Okullarda, kişinin ruhsal problemleri ile uğraşacak danışma programlarının başlatılmasına önem verilmiş; çevre ruh sağlığı merkezleri açılmış; kişinin ve toplumun ruh sağlığı ile ilgili dernekler kurulmuştur. Buralarda, kişinin psikolojik gelişmesi ve ruh sağlığını engelliyen problemlerin tedavisi için önleyici, geliştirici ve tedavi edici danışma çalışmalarına girişilmiştir (Tan, 2000).

2.4.3.1.4. Psikoanaliz Hareketi: 18. yüzyılın ikinci yarısında, Paris, Viyana gibi bazı Avrupa şehirlerinde başlayan mesmerism, hipnotizm gibi nevroz tedavisiyle ilgili bazı ruhsal telkinle yapılan tedavi hareketleri olmuştur. 19. yüzyılın sonlarına doğru Freud, nevrozların tedavisinde psikolojik yaklaşımı kullanmaya ve bu yaklaşımla ilgili olarak psiko-analitik teoriyi kurmaya başlamıştır. Bu konuda yaptığı yayın ve konferanslar konuya ilgiyi arttırmıştır (Tan, 2000). Freud'un teorisi geniş laboratuvar çalışmaları üzerine değil, sınırlı sayıda vaka çalışması üzerine kurulmuştur. Dolayısıyla günümüzde tamamen bilimsel ve geçerli kabul edilmemektedir. Fakat, Freud yenilikleriyle psikolojideki birçok teoriye temel oluşturmuştur (Cemalciler, 2012).

2.4.3.1.5. Psikolojinin Bir Bilim Olarak Gelişmesi: Psikoloji, felsefeden kurtularak, insan ve hayvan davranışlarını inceleyen müstakil bir bilim dalı olarak, 19. yüzyılın sonlarında kendini ortaya koymuştur. Bilimsel bir tutum ve yaklaşım içinde çalışarak kısa sürede önemli bulgu ve bilgi birikimi yapmıştır. Psikoloji araştırmaları, insan davranışlarının da kendine has kanunları olduğunu, ve bilimsel yaklaşımlarla insan ve hayvan davranışları incelenerek bu kanunların bulunabileceğini ortaya koymuştur (Tan, 2000). Bilimsel çalışmaların sonunda elde edilen bilgiler kişilerin ve sosyal grupların sorunlarını gidermede, yeni davranışları edinmelerini sağlamakta, problemleri gördükleri davranışlardan kurtulmalarına yardım etmekte, kısaca daha iyi bir hayat yaşamalarını sağlamada da kullanılmaktadır (Cemalciler, 2012).

2.4.3.1.6. I. ve II. Dünya Savaşları: Savaşların toplumlara felâket getiren yönleri yanında, çeşitli bilim dallarındaki gelişmeleri zorlaması da bir vakiydir. I. Dünya

Savaşı, askerlerin seçim ve sınıflandırılması ihtiyaçlarına paralel olarak psikolojide seçme, sınıflandırma, yerleştirme ve eğitme metot ve tekniklerin geliştirilmesine yol açmıştır. II. Dünya Savaşı, bu metot, teknik ve araçları daha da geliştirmiştir. Meselâ çok kullanılan Genel Yetenek Test Bataryası, bu son savaş yıllarının ürünüdür (1945). Savaş, klinik ve danışma psikologlarının, ruhsal bunalımların tedavisinde başarılı hizmet görmelerine fırsat vermiştir. Böylece psikolojik danışma, statü kazanmış ve savaştan sonra birçok danışmanların devlet kurumlarında, okullarda, sağlık merkezlerinde, yurtlarda görev almasına yol açmıştır (Tan, 2000).

2.4.4. Türkiye'de Geçmişten Günümüze Rehberlik ve Psikolojik danışma

Ülkemizde psikolojik danışmayla ilgili olan bazı önemli gelişmeleri şöyle belirleyebiliriz (Tan, 2000):

İslâm-Türk kültüründe ruh hastaları eski devirlerden beri şefkat görmüş ve bakılmıştır. Hatta bazıları "deli" değil "veli" olarak kabullenilmiş, sayılmış, korunmuştur. İslâmiyet, insanın beden ve ruh sağlığı ile yakından ilgilenmiştir. Akıl hastalarına şefkatle muamele edilmiştir. 'Deliliğin' bir hastalık olduğu kabul edilmiştir. Tıp ilmi ileri gitmiştir. Bir çok hastaneler kurulmuştur. Daha 8. yüzyıl başında (707), akıl hastaları, için hastanelerde ayrı bir kısım ayrılması gereği duyulmuş ve ruh hastaları kısmı açılmıştır. Harun Reşid devrinde ilk bağımsız akıl hastanesi kurulmuştur (792).

2.4.4.1. Selçuklu'da Beden ve Ruh Hastalıkları

Selçuklu Türkleri de beden ve ruh hastalıkları ile yakından ilgilenmişlerdir. Anadolu'da ruh hastalıklarına kucak açan birçok hastaneler yaptırmışlardır. Bunlardan en tanınmışları, Kayseri (1205), Sivas (1217), Divriği (1228), Kastamonu (1272). Amasya (1308) gibi şehirlerde kurulmuş olan külliyyetlerdeki bu hastanelerde akıl hastaları için ayrı kısımlar ayrılmıştır. Selçuklu Türkleri devrinde ruh hastalarının tedavisi için "ocaklar" yani (hastane- köyler) teşekkül etmiştir (Tan, 2000).

2.4.4.2.Osmanlı'da Beden ve Ruh Hastalıkları

Osmanlılar devrinde ruh hastalarının bakım ve tedavisine daha da özen gösterilmiştir. Selçukluların bütün kültür ve medeniyet birikimlerine vâris olan Osmanlı toplumu daha ilk dönemlerinden itibaren halkın eğitim-öğretimine, refah ve mutluluğuna, bilim ve tekniğe, sağlık ve yardım işlerine, adalet ve güvenliğe çok önem vermiştir. Devletin belli başlı kentlerinde birer bilim, kültür ve sosyal yardım merkezi olan Külliye kurmuşlardır. Külliye, Müslümanların sosyal toplanma, aydınlanma, birbirleriyle tanışıp kaynaşma ve ibadet yeri olan cami etrafında kurulan birçok birimlerden oluşmaktadır. Bu birimler, sübyan okullarından üniversiteye kadar çeşitli seviyelerde öğrenim veren medreseler, kütüphane, imaret, kervansaray, darüşşifa (hastane), hamam ve sebil çeşmelerdir. Bu külliyelerin en tanınmışları İstanbul'da Fatih ve Süleymaniye külliyesi, Edirne'de Beyazıt külliyesi, Manisa'da Hafza Sultan külliyesidir. Toplumumuzdaki bu anlayış ve tecrübe birikimlerine ilâveten, psikolojideki bazı önemli gelişmeler, Türk toplumunda da yansımalarını bulmuştur. Meselâ, Fransa'daki Binet-Simon Zekâ Testi, daha 1915 yılında İbrahim Alâeddin Gövsa tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu testin daha bilimsel ve gelişmiş şekli olan Stanford-Binet de, bugün sosyal psikolojide tanınmış bir isim olan Muzaffer Şerif Başoğlu tarafından 1945'de Türkçeye aktarılarak yayınlanmıştır. Bu yıllarda İstanbul Üniversitesi'nde de bazı test çalışmaları olduğu anlaşılmaktadır (Tan, 2000).

Psikolojik yardım hizmetleri ile ilgili bütün bu anlayış ve tecrübe birikimine rağmen, Türk toplumuna psikolojik danışma ve psikoterapinin girmesi, 2. Dünya Savaşı sonrasında Amerika ile başlayan politik, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizin etkisiyle olmuştur demek daha doğru olacaktır (Tan, 2000).

2.4.4.3.Cumhuriyet Döneminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Türkiye'de psikolojik yardım hizmetleri iki ayrı alanda başlayıp gelişmiştir. Bunlardan biri eğitim alanı, diğeri de tıp alanıdır (Tan, 2000).

2.4.4.3.1.Eğitim Kanadındaki alışmalar

Rehberliğin en temel amacı bireyin kendini ve çevresindeki olanakları tanınmasına ve böylece kendini gerçekleştirmesine yardım etmektir. Bu yardımın gerçekleştirilmesi için öğrencinin eğitim ve gelişiminden sorumlu olan herkesin gerçek anlamda görevlerini yerine getirmesi beklenir. *Rehberlik* ok sayıda hizmetten oluşan bir yardım oluşumudur. Bireyin yaşı, cinsiyeti, içinde bulunduğu okul ve sınıf, gelişim düzeyi ve sahip olduğu özellikler, ilgi, istek ve ihtiyaçları, hizmeti bireye sunacak okulun personel durumu ve olanakları bu hizmetlerin verilmesini etkilemektedir (Ilgar, 2008).

Bireysel eğitimde, her bir öğrencinin bireysel yetenek, ilgi ve ihtiyaçlarının dikkatle incelenip ortaya konmasını gerekli kılar. Özellikle 1950 civarında öğretmenler arasında yaygın olarak "aktif metot" diye anılan bireysel eğitim ve yaparak öğrenme cereyanı, çocuğun bir Tsirey olarak etraflıca incelenerek kişisel niteliklerine en uygun düşecek eğitim ve meslek alanlarına yöneltilmesi gereğine yol açmıştır. Böyle bir çabada, psikolojik hizmetlere büyük ihtiyaç olduğu daha iyi görülmeye başlamıştır. Yani, Türk eğitiminde psikolojik yardım hizmetleri, öğrencilere yapılacak rehberlik faaliyetleri yoluyla başlamıştır (Tan, 2000).

2.4.4.3.1.1.1950-56 Döneminde Yapılan alışmalar

1939 tarihli bir ilkokul müfredat programında, öğretmenin öğrencilere "kılavuzluk" etmesi işaret edilerek rehberlikten müphem bir şekilde bahsedilmiştir. Öğrencinin kişisel gelişmesini daha etkili bir şekilde sağlamak için okul ve ailenin işbirliği gereği idrak edilerek' okullarda Okul-Aile Birlikleri kurulmuş ve Millî Eğitim Bakanlığı, Okul-Aile Birlikleri yönetmeliğini çıkartmıştır. Bu çabalar, öğrenciyi bir birey olarak daha iyi tanıyıp yetiştirmek için girişilen çabalardır. 1950'lere girerken, rehberlik fikri, dolayısıyla eğitimde psikolojik hizmetler fikri eğitim çevrelerinde duyulmaya başlamıştır (Tan, 2000). Pek çok kişi bir problemi ortadan kaldırmaya çalışmaktansa, önlemenin daha verimli bir yol olacağı konusunda hemfikirdir. Dilsel olarak nleme, bir olayı olmadan önce durdurmak anlamına gelmektedir (Demir, 2008).

Türk eğitiminde rehberlik, dolayısıyla öğrencilere psikolojik hizmetler konusunda asıl bilinçli çabaların ve yayınların 1950'den sonra başladığını görmekteyiz. 1951-56 yılları, Türk eğitim sisteminde rehberlik ve psikolojik danışma çabaları bakımından çok hareketli bir dönem-olmuştur. 1956'dan sonra rehberlik ve danışma konusuna karşı eski şevk ve heyecan kalmamış olmakla beraber, bazı okullarda müdürlerin ya da bazı öğretmenlerin kişisel inanç, gayret ve liderlikleriyle rehberlik çalışmaları yapılmaya devam edilmiştir (Tan, 2000).

2.4.4.3.1.2.1960'Dan Sonraki Gelişmeler

1950-56 dönemindeki yaygın ve yoğun çalışmalar, daha sonraki yıllarda rehberlik ve danışma konusunun okul yönetmeliklerine daha açık tür şekilde girmesinde rol oynamıştır (Tan, 2000). Son 50 yıldır yapılan çalışmalar okulun, çocuğun sosyalleşmesindeki önemini vurgulayan değerli bulgular ortaya koymuştur. Günümüzde okul, çocuğun gelişiminde özellikle akıl sağlığı açısından aile ile eşit bir konumda algılanmaktadır (Gazioğlu, 2008).

Rehberlik ve danışma konusu, 1960'tan sonraki yıllarda yapılan bütün eğitim şûralarının en önemli konusu olmuştur. 1960'dan sonraki yıllarda, ilk, orta, lise ve çeşitli meslek okulları yönetmeliklerinde de öğrencilere rehberlik yapılması ile ilgili birçok fikir ve maddeler yer almıştır. 1955'lerde 6 ilde kurulan Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin sayısı artarak devam etmişse de, 1968 yılına kadar bunların çalışmalarını kapsayan bir yönetmelik yoktu. 1968'de Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetmeliği, merkezlerin çalışmalarına açıklık getirecek bir şekilde hazırlanıp yürürlüğe sokulmuştur. Bu merkezlerin büyük sıkıntısı; rehberlik, psikolojik danışma ve psikolojik testler konularında uzman elemanların olmamasından doğan sorunlar olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Bu merkezlere genellikle ilköğretim öğretmenleri, ilköğretim müfettişleri ve Özel Eğitim Bölümü mezunu elemanlar atanmıştır. Başlarında kendilerine yol gösterebilecek, görev içinde yetişmelerine yardımcı olabilecek uzman kişilerden mahrum olarak çalışmak zorunda kalmışlardır. Herşey, elemanların kişisel

gayretlerine ve ferasetlerine bırakılmıştır. Daha sonraki yıllarda Eğitim Fakültesi'nden mezun eğitim uzmanları da görev almaya başlamıştır (Tan, 2000).

Rehberlik çalışmaları ilk başta Ankara'da rehberlik bürosu açılması ve öğretmen adaylarına rehberliğin ders olarak okutulması şeklinde başlamış daha sonra (1970 li yıllarda) ortaöğretim kurumlarında doğrudan öğrencilere yönelik rehberlik hizmetlerinin sunulmasına başlanmıştır. Daha sonraki yıllarda ilköğretim ve yükseköğretimi de kapsamına almıştır. Bu hizmetlerin değişik öğretim kademelerindeki tüm öğrencilere ulaştırılması tarihsel bir süreç içinde gerçekleşmiştir (Poyraz, 2008).

Eğitim sistemimizde Rehberlik uygulamalarına yer verme gereğinin tartışıldığı bazı kararların alındığı VII. VIII. ve IX. Milli Eğitim Şûralarında Rehberlik uygulamalarıyla ilgili alınan kararların büyük ölçüde uygulanmadığının belirlendiği X. Milli Eğitim Şûrası dokümanında, okullarda Rehberlik "Öğrenci Akışı" konusunda ve "yönelme" işlemi çerçevesinde ele alınarak Rehberlik Etkinliklerine ilişkin hazırlıklar yeniden Şûra'ya sunulmaktadır (Yeni Türk Milli Eğitim Sistemi, X. Milli Eğitim Şûrası, Haziran 1981). 1990'larda ise yönlendirme yaklaşımı ile Rehberlik anlayış ve uygulamaları tartışılmaya başlanmıştır (Özoğlu, 2007).

2.4.4.3.2. Tıp Kanadındaki Gelişmeler

Ülke eğitim sisteminde rehberlik ve psikolojik danışma fikri ve çalışmaları giderek gelişip yaygınlaşırken, tıp kanadında da danışma ve psikoterapi ile ilgili bazı kayda değer gelişmeler olmuştur. 1950'lere girerken ruh hastalıkları ile uğraşan kuruluşlarda genellikle ilaç ve şok terapi yaygın olarak kullanılmakta idi. Psikiyatri kliniklerinde psiko-analizden bahsedenler olmakla beraber, hastalar ilâçla veya elektroşok veya insülin şok gibi yaklaşımlarla tedaviye çalışılıyordu. Psikiyatri klinikleri daha ziyade Kreaplin geleneğinde idi. Ankara Tıp Fakültesi Psikiyatri kliniği direktörü Rasim Adasal, psikolojik yaklaşımların gerektiği bilinci içinde olan birisi olmuştur. Kliniklerdeki Kreaplin geleneğini yıkmış, yeni görüşler getirmiştir. Medikal psikoloji konusunda ders, konferans ve yayın yolu ile Türk psikiyatri çalışmalarına hayli katkısı olmuştur. Dinamik psikolojiye ağırlık vermiştir. Daha 1953'lerde Klinik'de hastalara

psikolojik testler uygulamaya başlamış; yetiştirdiği asistanlarına ruh hastalıklarının tedavisinde psikolojik yaklaşım bilincini vermiştir. Yetiştirdiği bu uzmanlar, daha sonraları Ege, Hacettepe, Ankara ve İstanbul Üniversitelerinin şöhretli bilim adamları olmuşlar; özellikle 1959'dan sonraki çalışmalarında kliniklerde psikoterapi çalışmalarını başlatmışlardır. Özellikle o tarihlerde yeni kurulmakta olan Hacettepe ve Ege Üniversiteleri Psikiyatri Kliniklerinde hastalara, ilaç ve şok tedavisi yanında psikolojik yardım yaklaşımları da beraberce kullanılmaya başlanılmıştır. Bu başlangıçtan sonra, 1960'ların son yıllarında, hastalara grup terapisi de uygulanmaya başlanmıştır. Hacettepe'de Çocuk Psikiyatrisi ayrı bir klinik olarak teşekkül ettirilmiş (1963); ve burada oyun terapisi, sino-terapi (pupetlerle aile kurma), resim çizerek üzerinde konuşma gibi birçok psikolojik yaklaşımlar kullanılmaya başlanmıştır. 1974'-de Hacettepe Yetişkinler Psikiyatrisi Bölümü, kadrosuna bir de klinik psikolog almıştır. İlk klinik psikolog kullanan kuruluş, İstanbul Üniversitesi Çapa Psikiyatri Kliniği olmuştur. Bu çalışmaların ağırlığı, hastalarla psikoterapi olmaktan ziyade, onlara psikolojik testler uygulamak olmuştur. 1962'lerde bir psikolog, Bakırköy Akıl ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde Wechsler Yetişkinler Zekâ Testi gibi bazı klinik testler uygulamakta ve psikoterapi yapmaktadır (Tan, 2000).

İstanbul'daki diğer bir gelişme de, Çapa Çocuk Psikiyatrisi'nin kurulması olmuştur (1974). Bu ikinci Çocuk Psikiyatrisi Kliniği, Hacettepe'ninkinden daha geniş kapsamlı olarak plânlanmıştır. Kadrosunda psikolog danışmanlar ve pedagoglar yer almıştır. 1976'da Ankara Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'nde grup terapisi yanında, psikodrama gibi daha ileri seviyede ustalık isteyen psikoterapi yöntemleri de kullanılmaya başlamıştır. Üniversitelerde henüz bu gelişmeler başlamışken, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, ülkede ruh sağlığı ile yakından ilgilenmeye başlamış ve bir Ruh sağlığı Derneği kurulmuştur (1962). Bu dernek, daha sonraları Ankara civarında Gölbaşı gündüz hastanesini kurmuştur (1974). Bakırköy Akıl Hastanesi'nde gerek hasta koşullarında ve hastane yapısında, gerek hasta tedavilerinde birçok gelişmeler olmuştur. Meşguliyet terapisi ve rehabilitasyon faaliyetleri geniş ölçüde kullanılmaktadır. Hastaların yaptıkları işler ve sanat eserleri halka sergilenmektedir. Hastaların yaptıkları spor faaliyetleri ve folklor gösterileri de bu arada sayılmalıdır. Bu suretle, iyi bir "halkla ilişkiler" de kurulmuş olmaktadır. Aynı zamanda ruh

hastalıklarına halkın ilgisi çekilmekte; ruh sağlığı konularında bilinçlenmelerine çalışılmaktadır (Tan, 2000).

2.4.5.Okullarda Psikolojik Danışma Ve Rehberlik

Öğretmenler okuldaki öğrencilerdeki problemlerden dolayı hayal kırıklığına uğrayabilir ya da problemin çözümünde başarısız görülebilir. Yapılan araştırmalara göre, onların başarısız olmadığı, tersine çoğunun öğretmenlik hakkında çok şey bildiği fakat bunu uygulamak için yeterli fırsat bulamadıkları anlaşılmaktadır (Gordon, 2004).

Bazı okullar, her öğretmeni bir rehber olarak kabul etmekte ve rehberlik görüşüne sahip olması ve yaptığı öğretimi bu görüş açısından yönetip yürütmesi, modern eğitimin bir şartıdır. Fakat uzmanlık isteyen bir yardım olan rehberlik ve danışma faaliyetlerinin gerektirdiği bilgi ve teknikleri her öğretmenden beklemek mümkün değildir, öğretmen bu bilgi ve tekniklere sahip olsa bile, eğitim oluşumunda, öğretmenin bazı belli hedeflere ulaşmak için öğrencilerini bazı belli etkiler ve yanıtlar karşısında bırakması gerekir iki burada öğrencinin yapacağı seçimler, vereceği kararlar yoktur. Dolayısıyla da bu eğitim oluşumunda öğretmenin yapacağı bir rehberlik yoktur. O halde, bireyin bir bütün olarak gelişmesini hedef tutan rehberlik ve danışma, aynı amaca ulaşmaya çalışan eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır, fakat gerek kullandığı teknik ve metotlar, gerekse önem ve ağırlık verdiği hususlar bakımından eğitimden farklı mahiyetler taşımaktadır (Tan, 2000). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde tüm paydaşların ortak bir anlayışla birlikte çalışması gerekir. Çalışmaların başarıya ulaşmasında her ne kadar öncelikli olarak psikolojik danışmanların etkililiği söz konusu olsa da okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin de önemli rol ve sorumluluklarının olduğu bir gerçektir (Şahin, 2010).

Görülüyor ki eğitim ile rehberlik ve danışma arasındaki ilişkilerin derecesi, eğitim kavramını tarif edişimize, dar veya geniş anlamda kullanımımıza göre değişmektedir. Dar anlamı ile eğitim, okul denen kurumlarda öğrenci gruplarına yapılan öğretimdir. Böyle bir eğitim anlayışı, tabiatıyla, birçok yönlerden rehberlik kavramından ayrı düşmektedir. Böyle bir eğitim, bireye değil gruplara yapılmaktadır. Öğretmen, bu grup

öğrenme faaliyetinde liderdir. Bu grupta birey değil, okutulan konu önemlidir. Burada eğitim oluşumunda lider rolünde olan öğretmen, aynı anda sınıftaki bütün öğrencilerle, yani grupla uğraşmak durumundadır. Halbuki rehberlik bireyseldir. Konudan ziyade, bireyin gelişmesi, olgunlaşması ve onun kendine en uygun kararları alması, seçmeleri ve plânları yapması önemlidir. Rehberlik yapan danışman lider değildir. Bir otoriteyi temsil etmez. Rehberliğin yön ve mahiyetinden, rehberlik edilen kişi sorumludur. Danışman, ancak iyi bir dinleyici, ve mevcut durumu kişiye iyi bir yansıtıcıdır. Rehberlik ve danışmada da zaman zaman gruplarla çalışılabilir. Ama böyle grup danışmasında bile nihâî amaç, bireydir. Rehberlik ve danışmada da zaman zaman eğitim ve öğretim vardır. Fakat bu, bireysel öğretimdir ve kişinin kendini, içinde bulunduğu şartları ve seçenekleri daha iyi tanımasını, en uygun seçme ve plânları yapabilmesini, ve kendi bilgi, hüner ve imkânlarını en verimli bir şekilde kullanmasını sağlamak içindir (Tan, 2000).

Okul ve danışma psikolojisindeki son eğilimlerin, problem ortaya çıktıktan sonra okulda problemin teşhisi ve tedavisini öngören klinik modelden çok, kapsamlı öğrenci sağlık hizmeti ve koruyucu ruh sağlığı hizmeti vermeye doğru kaydığı gözlenmektedir. Normal öğrenci grupları içinde psikolojik bozukluklara koruyucu ruh sağlığı yaklaşımı ile müdahale edilmesine ve bozuklukların ortaya çıkmasının engellenmesine daha çok önem verilmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlikte tedavi etme ve sorun ortaya çıktıktan sonra müdahale biçimindeki geleneksel anlayışın yerini, önleyici ve geliştirici çalışmalara ağırlık veren yeni bir anlayışa bıraktığı gözlenmektedir (Ögel, 2005).

Özetlemek gerekirse, modern eğitim, rehberlik ve danışmayı, kendi bünyesi dışında bırakamaz. Fakat bu, eğitimle rehberlik ve danışmanın aynı şeyler oldukları anlamına gelmez. Rehberlik, modern eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. O halde modern okul, rehberlik ve danışma faaliyetlerini kendi kapsamına alacak şekilde örgütlemek zorundadır (Tan, 2000).

Okullarda rehberlik çalışmalarının işleyişi ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada; eğitsel rehberlikle ilgili çalışmaların daha çok öğrencilerin akademik başarılarının artırılmasına yönelik bilgilendirme seminerlerine yoğunlaştığını göstermiştir. Kişisel-

sosyal rehberlikle ilgili olarak yürütülen çalışmalardan test uygulamalarına daha fazla ağırlık verildiği ifade edilmiştir. Mesleki rehberlik alanında liselerin tanıtılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verildiği üzerinde durulmuştur. Okul yönetimiyle ilgili yürütülen çalışmalar hakkında rehberlik programının uygulanmasında işbirliği yapıldığından bahsedilmiştir. Öğretmenlerle ilgili yürütülen çalışmalarla ilgili olarak rehberlik plan ve programlarının hazırlanmasında işbirliği yapıldığına değinilmiştir. Velilerle ilgili ise çeşitli konularda bilgilendirme seminerlerinin düzenlendiği ifade edilmiştir. Ayrıca yukarıda değinilen tüm alanlarla ilgili yürütülen rehberlik çalışmalarına ilişkin yapılan değerlendirmelerde katılımcıların çoğunluğunun bu çalışmaları gerekli ve başarılı buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Camadan ve Sezgin, 2012).

2.4.5.1.Okul Psikolojik Danışmanı

Psikolojik danışman “Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında lisans eğitimi almış personeldir” (MEB, Mayıs 2001–2524 Sayılı Tebliğler Dergisi). Psikolojik danışma ise; çeşitli nedenlerle uyum sıkıntısı çeken, kendini yalnız hisseden, başarısız ve değersiz gören kimselere, sorunlarının kaynağını ve çözüm yolları görmesine yardımcı olma sürecidir (Kuzgun, 1997). Öğretmenler, öğrencilerle yaşadıkları her türlü problemde rehberlik servisine gelerek, okul psikolojik danışmanından yardım alabilirler. Psikolojik danışman, bir öğretmen arkadaşına, kendisinin de isteği üzerine öğrenci ile de görüşmeden, sorunu çözümlenmesi konusunda yardım edebilir. Farklı yollar göstererek bir tanesini denemesini, işe yaramadığı durumda yine paylaşım halinde başka çözümler önererek öğretmenle işbirliğini sürdürebilir (MEB, 2007).

2.4.5.2.Okul Psikolojik Danışmanlığını Zorunlu Kılan Nedenler

İnsan bir potansiyelle doğar ve o potansiyelin ortaya çıkması, gelişmesi ve insanın ve evrenin yararına kullanılması bir erdem olarak kabul edilir. İnsanın misyonu ve hatta

varlık sebebi bu potansiyelin açılmasını, gelişmesini ve yararlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Bir tohumun uygun bir ortamda ve usta bir bahçıvanın elinde bir meyve ağacına dönüşmesi gibi, insanın bedensel, zihinsel ve duygusal potansiyeli de ancak anne-baba ve öğretmenin sağladığı bilgi ve sevgiyle kuşatılmış bir ortamda açılır, büyür ve gelişir. Bu anlamda insanın büyümesini, gelişmesini ve sahip olduğu potansiyeli kullanır hale gelmesini sağlamak tüm toplumların gelişimin merkezindeki gerekliliktir (Boyacı, 2011).

Eğitim ve öğretim çalışmalarını yürütecek öğretmenin meslek eğitimi, psikolojik hizmetlerin gerekli kıldığı uzmanlık, bilgi ve tekniklerin elde edilmesi yönünden olmamaktadır. Bir öğretmen, bu bilgi ve tekniklere sahip olsa bile, kendisine yüklenen öğretmenlik fonksiyonları arasında bu seviyede rehberlik yapması için zaman bulabilmesi çok zordur. Kısacası, meslek eğitimi sırasında ne rehberlik ve danışma faaliyetleri için yetiştirilmiştir, ne de kendisine yüklenmiş görevler ona, kendiliğinden danışma fonksiyonunu yürütebilme fırsatı vermektedir. Onun omuzlarında, kalabalık sınıflara, haftada 15-30 saat ders verme, bu sınıfların sınavların hazırlayıp, yapıp, kâğıtlarını okuma, ev ödevleri verme ve lâyıkiyle inceleme, öğrenci kol faaliyetlerinde yönetim ve liderlik sorumlulukları alma, okul toplantılarına katılma, nöbet tutma gibi çok çeşitli öğretim ve yönetim yükleri vardır. Girdiği sınıflardaki öğrencileriyle tek tek meşgul olma fırsatı hemen hemen kalmamaktadır. (Tan, 2000). Bu amaçla psikolojik danışman öğretmenlerin sınıf içerisinde zaman zaman yaşadıkları zorluklarda öğretmenle de paylaşarak, sınıfa giderek görüşme yapabilir, problem çözme tekniklerini uygulayabilir, öğrencilerin öğretmenlerini nasıl algıladıklarını, neye gereksinim duyduklarını anlayarak, öğretmeni yönlendirebilir (MEB, 2007).

Bundan başka, rehberlik ve danışma, tek bir yöneticinin, tek bir öğretmenin gayretleriyle olacak çalışma değildir. Bir "bütün" olan çocuğun tüm gelişmesini ve özerkliğini sağlayabilmek, bütün eğitim ve öğretim personelinin, ailenin, çevre kurumlarının işbirliğini gerekli kılar, öğretmen, öğrenciye öğretme fonksiyonunu genellikle kendi başına yürütebilir; ama çeşitli seviyedeki rehberlik ve danışma için, çeşitli kişiler ve kurumların yardım ve işbirliğine ihtiyacı vardır. Yani, öğretmen, okuldaki diğer görevlerin yanında ancak belli bir seviyede ve belli bir genellikte

rehberlik faaliyetlerine girebilir. Bunun üstünde ve dışındaki rehberlik çalışmaları için daha başka çeşit uzman personele ihtiyaç vardır (Tan, 2000). Yeşilyaprak (2006) okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenen önemli işlevlerden birisinin öğrenmeyi kolaylaştırma ve başarıyı artırma olduğunu belirtmektedir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinliklerinin okula girmesini, okulun ve öğrenenlerin tüm psikolojik, sosyolojik ve eğitsel sorunlarının çözümünü, davranış bozukluklarının sağaltımını sağlama gibi bir anlayış ile değerlendirmemekteyiz. Bir diğer deyişle, Rehberlik etkinliklerinin okula girmesi ile okulda bütün sorunların, problemlerin sona ermesi, ortadan kalkması gibi bir bekleyiş gerçekçi bir yaklaşım değildir. Rehberlik ve onun ayrılmaz bir tamamlayıcısı olan Psikolojik Danışma bilimsel terimler olarak; eğitimde ve psikolojide, birey veya bireyler için belirli bir işi belirli bir beceri ile yapmak, onlar için yerine getirmek anlamından çok bireyi tanımak, onu kendisine tanıtmak ve genel olarak bireyin gelişmesine yardım etmek anlamını içermektedir (Özoğlu, 2007).

2.4.6.Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlığın Amacı

Rehberliğin amacı, bireye kendisi ve çevresi hakkında mümkün olduğunca zengin ve doğru bilgi sağlayarak, bireyin bu bilgiyi özümlemesine, davranışına yansıtmasına ve sorunlarını çözebilen bir kişi olmasına yardımcı olmaktır. Bu işlevinden dolayı rehberlik eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır (Türkoğlu, 1997).

Ortaöğrenim döneminde rehberlik hizmetlerinin önemi ve gerekçesi bu yaşlardaki öğrencilerin gelişim ihtiyaçlarına ve bu ihtiyaçları karşılamada okuldan beklenen işlevlere dayanır. Bilindiği gibi gençlik dönemi oldukça değişken, kontrolü zor, ön kestirimi güç bir dönemdir. Gençlik dönemi kendi içinde erinlik-ergenlik-gençlik gibi aşamaları kapsamak üzere 12 yaşından 24 yaşına kadar geçen uzun bir dönemi kapsar. Lise yılları daha çok ergenlik dönemi kapsamında düşünülebilir. Bu dönem ergenin kendini aradığı, değerler oluşturarak kimliğini belirlemeye çalıştığı bir dönemdir. Bu yüzden oldukça bunalımlı geçen bir dönemin sağlıklı aşılabilmesi eğitimde gence

yönelik psikolojik hizmetleri zorunlu hale getirir (Yeşilyaprak, 2006). Ayrıca risk altındaki çocuk ve ergenlere yardım etme sürecinde, okul psikolojik danışmanlarının yadsınamaz sorumlulukları bulunmaktadır (Otlu, 2011).

Kuzgun'a (1992) göre ise, rehberliğin bireyde gerçekleştirmeye çalıştığı amaçlar ile ilgili şu maddeler sıralanmaktadır:

1. Kendini tanınması
2. Çevrede kendisine açık olan fırsatları öğrenmesi
3. Gizil güçlerini geliştirmesi
4. Çevresine uyum sağlanması

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Amacı ise yönetmeliğin 6. Maddesinde tanımlanmaktadır. "Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde; öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizil güçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir." Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen her türlü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bu amaçlar doğrultusunda bütünleştirilerek verilir.

Öğretmenler; program amaçlarını, öğretim içeriğini, öğretim yöntem ve tekniklerini ve teknolojiyi işe koşarak belli bir çevrede öğrencilerde istendik davranış değişikliği meydana getirir. Toplumsal açık bir sistem olarak eğitimin çıktısı öğrencilerin sistemin amaçları doğrultusunda kazandığı bilgi, beceri ve tutumlardır. Sistem sürekli çevre ile etkileşim içindedir. Çevreden etkilenir ve çevresini etkiler (Boyacı, 2011). Okullarda yapılan rehberlik hizmetlerinin amacı, öğrencilerin kendilerini tanımalarına, karşılaştıkları öğrenme, sağlık, davranış, kültürel ve ekonomik sorunlarını gerçekçi bir yaklaşımla saptamalarına, sorunları çözme yeterliliği kazanmalarına, uygun seçimler yaparak isabetli karar vermelerine ve kendilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Rehberlik hizmetleri ile ilgili okul müdürü yapılacak hizmetlerin belirlenmesi, rehberlik servisinin kurulması, rehber uzmanının görevlendirilmesi, şube rehber veya sınıf öğretmenlerin görevlendirilmesi, rehberlik çalışma programının hazırlanmasını yönetmekle yükümlüdür (Taymaz, 2000).

2.4.7.Rehberliğin Hedefi

Rehberlik, kişiyi hedef tutar. Onun kendi yeteneklerini, ilgilerini, ihtiyaçlarını ve mevcut imkânlarını anlamasına ve bu suretle bir "kişi" olarak imkân ve hudutları içinde onları azamî şekilde geliştirmesine yardım eder. Bireyin, etkili bir şekilde kendi başına hareket edebilen bir varlık olmasına çalışır. Bireyin kendi başına hareket edebilen olgun bir kişi haline gelebilmesi uzun bir etkileşimin ve oluşumun sonucudur. Kişi, kendisi ile ilgili sorunları çözüme kavuşturmak için karşı karşıya bulunduğu sorunu tahlil etmek, çözüm için mevcut bütün seçenekleri ortaya koyup içlerinden birini seçmek ve sorunu çözüm için bir hareket plânı yaparak uygulamaya koymak zorundadır. Bunları en etkin bir şekilde yapabilmek için de bir takım gerçek bilgilere, becerilere ve bazı noktalarda yardımlara ihtiyacı olacaktır. Bir kere, kendi yeteneklerini, ilgilerini, ihtiyaçlarını, eksikliklerini ve içinde bulunduğu ortamın şartlarını bilmek zorundadır. Ancak bu suretle ki gerçekçi seçimler ve planlar yapıp etkili kararlar verebilir. O halde rehberlik ve danışma faaliyetleri, bireyin kendini gerçek boyutları içinde tanıyıp hem kendine hem içinde bulunduğu toplum ölçülerine en uygun düşecek hareket tarzını uygulamaya koyması için kişiye yardım edecektir. Görülüyor ki rehberlik bireye kuru bir öğüt ya da katı bir talimat verme işi değildir. Problemlili bireye, problemini çözebilmesinde gerekli olan bilgileri ve aydınlatmaları insancıl bir anlayış ve tutum içinde, objektif bir berraklıkla sunabilme işidir. Bireyin, bu olgular ve bulgular ışığında problemini ve kendi bulunduğu yeri gerçekçi bir şekilde görmesine yapılan bilimsel bir yardım olmaktadır (Tan, 2000).

2.4.8.Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık İlkeleri

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin verilebilmesi için, bireye, onun kişisel kararlarına ve bireysel ayrılıklarına duyarlık gösteren, demokratik bir eğitim ortamı gerekmektedir. Rehberlik ve psikolojik danışma ilkeleri incelendiğinde, bunların zorunluluğu anlaşılmaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde dikkate alınacak esaslar Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin (MEB, 2001) 5. Maddesinde belirtilmiştir:

- a) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, eğitim kurumlarının eğitim-öğretim etkinlikleri bütünlüğü içinde yer alır.
- b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri tüm öğrencilere açık bir hizmettir.
- c) Her öğrenci eğitim sürecinde kendisine sunulan seçenekler arasında seçme özgürlüğüne sahiptir.
- d) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde insana saygı esastır.
- e) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bireysel boyutunda gizlilik esastır.
- f) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri öğrenci, veli, uzman, öğretmen ve yönetici gibi ilgililerin iş birliği ile yürütülür.
- g) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır.
- h) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde hem bireye hem de topluma karşı sorumluluk söz konusudur.
- ı) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde bilimsellik esastır.

2.4.9. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Temel Özellikleri

Okullarda öğrencilerin karşılaştığı kişisel sorunlar "Rehberlik ve Psikolojik Danışma" adı verilen servislerin görevi olarak karşımıza çıkmaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma, bireye, kişisel sorunlarının çözümü için gerekli olan olgusal bilgileri sağlayan, kişinin isteklerini ve imkânlarını, çeşitli özelliklerini tanımasına yardımcı olan ve nihayet bu bilgilerden yararlanarak özünü gerçekleştirmesine yardım eden bir hizmet alanıdır (Kuzgun,1997).

Eğitim sürecinin tamamlayıcı bir parçası olarak kabul edilen rehberlik hizmetleri, bir bütün olarak kabul edilmekle birlikte problem alanlarına göre eğitsel, mesleki ve kişisel rehberlik olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Kılıçaslan, 2008).

2.4.9.1.Eğitsel Rehberlik

Eğitsel rehberlikle ilgili olarak Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin (MEB, 2001) 7. Maddesinde “Her öğrenciye, kendine özgü yetenek, ilgi, meslekî değer, başarı ve motivasyonu oranında eğitim-öğretim uygulamalarıyla uyum sağlaması, özelliklerine ve gelişimine uygun programlara yönelmesi için gerekli hizmetler verilir.

Bu hizmetler ;

- a) Öğrencileri okula, okuldaki alanlara, çeşitli etkinliklere, yeni durumlara alıştırmaya ve yönlendirme,
- b) Öğrencilerin etkili öğrenme ve çalışma becerileri geliştirmelerine yardım etme,
- c) Öğrencilerin motivasyonlarını destekleme ve artırma,
- d) Özelliklerine uygun üst öğrenim kurumlarına yönlendirme olarak ele alınır.” Şeklinde belirtilmektedir.

2.4.9.2.Meslekî Rehberlik

Ülkemizin kalkınmasının en önemli kaynaklarından biri de, insan gücüdür. İnsan gücünün etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi ise, bireylerin ilgi ve yeteneklerine uygun meslek alanlarına yerleşmeleriyle mümkün olacaktır. Bu da bilinçli bir meslek seçimi ile gerçekleşebilir (Arsoy, 2008).

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri mesleki rehberlik, bireysel rehberlik, bireyi tanıma faaliyetlerini içerir. Yönetmeliğin 8. Maddesinde mesleki rehberlik hizmetleri şu şekilde açıklanmaktadır. “Eğitim sürecinde her öğrenciye; meslekî tercih yapması, kendine uygun mesleğe yönelmesi, iş yaşamına ve mesleğe hazırlanması için gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri verilir.” Bu hizmetlerde aşağıdaki hususlar temel alınır:

- a. Hizmetler bir süreç olarak ele alınır, okul öncesi eğitim ve ilköğretimin başlaması ile birlikte bu hizmetler verilir.
- b. Hizmetlerde öğrencinin içinde bulunduğu gelişim dönemi ve bireysel özellikleri dikkate alınır.

- c. Öğrenciye ve velisine; öğrencinin özellikleri, iş dünyası, meslekler ve bunları edinme yollarına ilişkin güncel bilgiler sistemli olarak aktarılır.
- d. Öğrenci, bir meslek alan veya mesleği seçme baskısı altında bırakılmaz.

Endüstrileşme ile birlikte toplumlarda icra edilen meslek çeşitlerinin artması ve bireylere seçme özgürlüğü tanınması, meslek seçimini, üzerinde önemle durulması gereken bir sorun haline getirmiştir. Her mesleğin kendine özgü gerekleri ve kişiye sağladığı olanakları vardır. Diğer yönden toplumlardaki bireyler de farklı yetenek, ilgi ve değerlere sahiptir. Meslek seçiminde önemli olan bireyin kendi gelişimine en çok fırsat hazırlayacak, psikolojik ve her türlü gereksinimlerini en iyi biçimde doyurabilecek alanı seçebilmesidir. Sağlıklı, doğru bir seçim için bireyin kendini ve seçenekleri yakından tanıması gerekir (Arsoy, 2008).

2.4.9.3. Bireysel Rehberlik

Okullarda verilmekte olan kişisel rehberlik hizmetleri her öğretim kademesinde, süreklilik gösterecek ve tüm öğrencileri kapsayacak şekilde yapılandırılmaktadır. Genel olarak hangi eğitim kademesinde verilirse verilsin rehberlik hizmetlerinin amacı ve genel ilkelerinin değişmediği görülmekle birlikte, farklı eğitim kademelerinde kişisel rehberlik hizmetleri öğrencilerin gelişimsel özelliklerine ve bireysel ihtiyaçlarına göre farklılaşmaktadır. (Kılıçaslan, 2008).

Bireysel Rehberlik çalışmalarıyla ilgili olarak Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin (MEB, 2001) 9. Maddesinde “Öğrencinin bireysel ve sosyal gelişimini desteklemek, duygusal sorunlarında yardımcı olmak üzere gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri verilir.” Şeklinde ifade edilmektedir. Bu hizmetlerde aşağıdaki hususlar temel alınır:

- a. Öğrencilerin davranış, duygu, düşünce ve tutumlarına karşı duyarlılık gösterilerek gizlilik ilkesine Özellikle dikkat edilir.
- b. Bireysel rehberlik etkinliklerinde öğrencilerin kendilerine ilişkin farkındalık düzeyini yükseltmelerine yardım edilir.

- c. Öğrenci herhangi bir sorun ifade ettiğinde, bu alanda psikolojik danışmanın vereceği hizmet, öğrencinin sorununu onun adına çözmesi anlamına gelmez.
- d. Öğrenci, sorununu çözme sorumluluğunu üstlenmek durumundadır. Psikolojik danışman, öğrenciyi sorununu çözme çabasında, alanın bilimsel yöntemlerine göre destekler.
- e. Psikolojik danışma uygulamalarında, uygulamacının psikolojik danışma formasyonuna sahip olması esastır.
- f. Bireysel rehberlik; öğrencilerin sorunlarına yardımın yanı sıra, onların kişilik ve sosyal gelişimlerine ve olgunlaşmalarına destek olmayı ve bu amaca yönelik düzenlenmiş bireysel ve grup etkinliklerini de içerir.

Bireyi Tanıma çalışmaları yönetmeliğın (MEB, 2001) 10. maddesinde ifade edilmektedir. “Eğitsel, meslekî ve bireysel rehberlik hizmetlerinin sistemli, sağlıklı ve öğrencinin özellik ve gereksinimlerine uygun şekilde verilebilmesi için bireyi tanıma çalışmaları yürütülür.” Bu çalışmalarda aşağıdaki konulara dikkat edilir:

- a. Öğrencinin yetenek, ilgi, istek, meslekî değer, başarı gibi bireysel özellikleri ile sosyal, kültürel özellikleri olabildiğince çok boyutlu olarak ele alınır.
- b. Bilgilerin toplanmasında, değerlendirilmesinde ve kullanılmasında bilimsel standartlara uyulur.
- c. Bu çalışmalarda uygulanan ölçme aracı, yöntem ve tekniklerin kullanılması bir amaç değil araçtır.
- d. Bireyi tanıma çalışmalarında temel amaç; öğrencinin kendini tanımasıdır. Öğrenci hakkında elde edilen bilgiler, onun gelişimini desteklemek için kullanılır.
- e. Bireyi tanıma çalışmaları bir süreç dahilinde yürütülür.
- f. Elde edilen bilgiler bütünleştirilerek değerlendirilir.

Grup Rehberliği Etkinlikleri Yönetmeliğın (MEB, 2001) 11. maddesinde şöyle açıklanmaktadır. “Eğitsel ve mesleki rehberlik ile öğrencilerin bireysel ve sosyal gelişimlerine yönelik olarak grupla rehberlik etkinlikleri düzenlenir. Bu etkinlikler; öğrencilerin gelişimsel gereksinimlerini de karşılayacak şekilde bilimsel standartlara

uygun olarak programlanır, uygulanır, değerlendirilir ve geliştirilir. Grup rehberlik etkinliklerinden, bilgi verme gibi, uygulanması özel uzmanlık gerektirmeyenler, rehberlik saatlerinde sınıf rehber öğretmenlerince uygulanabilir. Söz konusu etkinliklerden uygulanması, alanında teknik beceri ve uzmanlık gerektirenler İse psikolojik danışmanlar tarafından uygulanır.”

2.4.10.Öğretim Kademelerine Göre Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Öğretim Kademelerine Göre Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri yönetmeliğın (MEB, 2001) 12. Maddede açıklandığına göre: “Okul öncesi eğitim ve İlköğretimde hizmetler genel olarak; öğrencinin kendisi, öğretmeni/öğretmenleri ve ailesi tarafından yetenek, beceri ve diğer özelliklerinin fark edilmesine, öğrencinin yetiştiği ortamın iyileştirilmesine, bireysel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesine, etkili öğrenme ve çalışma becerileri ile motivasyonlarının artırılmasına, ilköğretim sonrası eğitime ve orta öğretime devam edemeyecekler için mesleğe yönlendirmeye yöneliktir. Orta öğretimde ise hizmetler genelde; üst öğrenime, meslek alanlarına ve mesleğe yönelmede, etkili öğrenme ve çalışma becerileri geliştirmede, meslekler ve gerektirdiği özellikler ile meslek ve çalışma yaşamı konusunda bilinçlendirmede, bireysel özelliklerini değerlendirip farkındalık düzeyini geliştirmede, bireysel ve sosyal gelişimin sürdürülüp yetişkin yaşamına hazırlanmada yoğunlaşır. Orta öğretimdeki hizmetlerde okul türlerine göre gerekli uyarlamalar yapılır. Yaygın eğitimdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri genelde kursiyerlerin mesleğe ve işe yönlendirilmesini, iş yaşamına hazırlığı, bireysel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesini kapsar. Örgün ve yaygın eğitimdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde, sorunlara erken müdahale ve Özellikle sorunun oluşmamasına yönelik gelişimsel, koruyucu yaklaşım esastır.”

Yönlendirmede Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri (MEB, 2001) 13. Maddede açıklanmaktadır. “Yönlendirmedeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde; eğitsel, meslekî, bireysel rehberlik ile bireyi tanıma uygulamalarının ve sonuçlarının Öğrencinin yönlendirilmesi için kendisine ve velisine yardımcı olacak şekilde bütünleştirilmesi esastır. Bu bütünleştirmede öğrencinin gelişimsel, bireysel özellikleri

ve gereksinimleri göz önünde bulundurulur. Yönlendirmede rehberlik ve psikolojik danışma birimlerinin karar ve önerileri, öğrencinin ve velisinin kararının gerçekçi olması yönünde seçenekleri gösterici ve öneri niteliğindedir, öğrenci ve veli, kararlarının sorumluluğunu üstlenmek durumundadırlar.”

2.4.11.Eğitim-Öğretim Kurumlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Rehberlik Hizmetlerine öğrencilerin katılımı önemlidir. Bu husus (MEB, 2001) 15. Madde şöyle ifade edilmektedir. “Eğitsel ve meslekî rehberlik çalışmalarında öğrenciler için; sorumluluk üstlenmek, gönüllülüğü artırmak, akran dayanışmasını desteklemek ve çalışmaların verimini artırmak amacıyla etkinliklerin düzenlenmesi ve uygulanmasında gerekli koşullar hazırlanır, katkı ve katılımları sağlanır.”

Ailelerin faaliyetlere katılması (MEB, 2001) 16. Maddede “Öğrencilerin gelişimlerinin aile boyutunda da desteklenmesi, bir bütün olarak tanınması, tanıtılması ve değerlendirilmesi, ailelerin yönlendirmede ve eğitim yaşantısındaki karar sürecinde gerekli yerini alması ve bu konuda bilinçlenmesi için hizmetlere veli ve ailelerin katılımı ve katkısını sağlayacak önlemler alınır.” Şeklinde yer almaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin kuruluşu yönetmeliğin (MEB, 2001) 43. Maddesinde; “Resmî ve özel eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek üzere, rehberlik ve psikolojik danışma servisi kurulur. Bu servise öğrenci sayısına göre yeterli eleman atanır. Hizmetin özellikleri açısından uygun fizikî ortam ve gerekli donatım sağlanır.” Şeklinde ifade edilirken 44. maddede Rehberlik ve psikolojik danışma servisi rehberlik ve araştırma merkeziyle koordineli çalışacağı belirtilmektedir. Psikolojik danışmanı bulunmayan eğitim-öğretim kurumları sınıf rehber öğretmenliğine ilişkin rehberlik hizmetleri kapsamında, yürütme kurulu aracılığıyla rehberlik ve araştırma merkezleriyle iş birliği içinde çalışır.

2.4.12.Rehberlik Mesleği

Rehberlik ve danışmanlık yapabilmek, birey ve problemi ile ilgili şartlar ve öğeler hakkında sistemli bir şekilde toplanmış objektif ve sağlam bilgilere sahip olmayı gerektirir. Sadece bu bilgilere sahip olmak da yeterli değildir. Rehberlik yapacak danışmanın, bu bilgileri toplama, tahlil etme ve problemin çözümlünde kullanabilme yetenek, beceri ve tekniklerine de sahip olması lâzımdır. O halde rehberlik ve danışmada yapılan "yardım", gerekli bilgi ve teknikleri kullanabilecek şekilde yetişmiş kimselerin yapacağı "profesyonel" bir yardımdır ve bu yardımın gelip geçici veya rastlantı sonucu bir yardım değil, sistemli bir yardım olması şarttır (Tan, 2000). Bilgi, beceri, yetenek ve meslekte öğrenmek için gerekli koşullar olarak tanımlanabilen meslekî gelişim kavramı son yıllarda eğitimin geliştirilmesi çalışmalarında en önemli faktör olmuştur. Öğretmenlik mesleğini geliştirme konusunda yapılan araştırmalar da daha iyi öğretime ve daha iyi okullara sahip olabilmek için meslekî eğitimin bir zorunluluk olduğunu belirtmektedirler (Seferoğlu, 2001).

Öğretmen, başarı algısı ve motivasyonun, öğrenme ve çalışma alışkanlıklarının, meslek seçimine yönelik konularda öğrencilere yardım etmek üzere uygun kaynak ve yöntemlerin neler olduğunu bilir. Öğrencilerin çeşitli konulardaki (sosyal, psikolojik, cinsel, ekonomik vb.) sorunlarını dinler ve bunlara çözümler bulmaya çaba gösterir. Velilerle bu sorunlarla ilgili olarak görüşür ve çözüme yönelik iş birliği yapar. Öğrenciye okulda uygulanan kurallar ile ilgili disiplin sorunlarında yardımcı olur, ayrıca rehber öğretmenin yanı sıra diğer öğretmen ve yöneticilerle bu konuda işbirliği yapar (MEB, 2005). Bireyin seçmeler yapmasında, kararlar almasında ve plânlar yapmasında kişiye sunulacak yardımların sistemli olması ve belli bir meslek standardında bulunması gerekir. O halde birey ve problemi, sistemli bir şekilde ele alıp incelenecek demektir. Bu ele alınıp inceleyiş, özel bilgi ve meslek becerileri gerektirir (Tan, 2000).

2.4.13.Psikolojik Danışma ve Empati

Öğrenci ile öğretmen arasında daha yakın ve anlamlı bir ilişkinin kurulmasında empatik dinleme önemlidir. Öğretmenin kendisini dinlediğini bilen öğrenciler, kendilerini

değerli ve önemli birisi olarak görürler. Kendine değer ve önem verme duyguları gelişir. Öğretmenle öğrenci arasında karşılıklı olarak önem verme, saygı gösterme ve sevmeye ilişkisi gelişirse disiplin sorunu da azalır. Öğrenciler sevip saydıkları öğretmenlerine fazla sorun çıkarmazlar. Böylece disipline harcanan zaman öğretmeye ve öğrenmeye harcanmış olur (Gordon, 2004).

Kişilerarası ilişkilerin geliştirilmesinde önemli bir faktör olan empati, iletişimin temel yapı taşlarından biridir. Çağımız insanının ben merkezli ve yüzeysel ilişkileri dikkate alındığında empatinin insan iletişimindeki önemi ortaya çıkmaktadır. Sağlıklı insan ilişkilerinin temelinde, bireyin kendini tanıması, anlaması, duygu, düşünce ve davranışlarının farkına varması ve empatik duyarlılık yer almaktadır. Empatik duyarlılık, tüm farklılıklara rağmen insanların birbirlerini yargılamadan, ön yargılardan uzak duygu, düşünce ve davranışlarını anlamaya çalışmasını içermektedir. Empatik duyarlılık sayesinde insanlar birbirlerine yakınlaşmakta ve iletişimlerini kolaylaşmaktadır. Empatik duyarlılık sayesinde birey kendi ve karşısındaki kişi için önemli olan, değer taşıyan davranışlar hakkında bilinçlenmektedir. Bu durumda gerek bireyin kendisine gerekse karşısındakine fayda sağlamaktadır (Dökmen, 2003). Psikolojik danışman, okuldaki tüm öğretmenlerle işbirliği halindedir. İster sınıf öğretmeni olsun ister branş öğretmeni, öğrenci ile ilgili her türlü konuda psikolojik danışman ve öğretmenler birbirlerinin desteğine ihtiyaç duyarlar (MEB, 2007).

2.5. Metaforlar

İngilizce bir kelime olan “metafor” (metaphor), Türkçe’de “benzetme, eğretileme”, eski Türkçede “mecaz”, Arapça’da “istiare” kelimeleriyle karşılanmaktadır. Metafor; bir şeyi veya bir fikri ona çok benzer niteliklere sahip başka bir şey ile genelde “gibi”, “benzer” sözcüklerini kullanmaksızın istenen tanımlamayı yapmak, anlatıma üslup güzelliği ve kolaylığı katmak için kullanılan sözcük ya da sözcük kümesidir. Başka bir deyişle metafor; bir kavramı, kelimeyi, terimi, olguyu daha güzel ve iyi anlatmak amacıyla, başka bir anlamda olan bir sözcükle, ilgi kurularak benzetme yoluyla kullanılmasıdır (Aydın, 2006).

Kavramları algımlarken çoğu zaman başka bir kavramla olan ortak yönleri akıllara getirilir. Bir kavramın yeni öğrenilen başka bir özelliği çoğu zaman çok iyi bilinen başka durumların özellikleriyle eşleştirilir ya da zihinlerde benzetmeler oluşturulur. Bu sebeptendir ki; metaforlar anlaşılması zor kavramların benzetme yoluyla bilinen kavramlarla anlatılması olarak formal ve informal öğrenmelerde karşımıza çıkmaktadır (Geçit ve Gencer, 2011). Aslında metafor genellikle söylemi süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret sayılır; ancak, önemi bundan çok daha büyüktür. Metafor kullanımı, bireyin genel olarak dünyayı kavrayışına sinen bir düşünme ve görme biçimidir. Bunlar, okuyucuda ya da dinleyicide bilişsel bir sürecin başlamasını sağlar. Gelişen bilişsel süreç bireyde duyuşsal etkiler yaratır. Bilişsel ve duyuşsal süreçler karşılıklı olarak birbirini etkiler ve besler. Bu da metaforların birey üzerindeki etkisinin gücüne işaret etmektedir. Bireyler, gerek kendi duygu ve düşüncelerini tanımlarken, gerekse karşılarındakilerin duygu ve düşüncelerini tanımlarken metaforlardan yararlanmaktadırlar. Bu da bireylerin yaşam algılarını ortaya koymada önemli bir öge olarak görülmektedir. Bu bağlamda metaforlar, bireylerin dünyayı ve kendilerini algılama biçimlerini göstermektedir (Girmen, 2007).

Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Metaforlar, insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç olarak düşünülmektedir (Cerit, 2008: 694). Metaforlar, bilinçli ya da bilinçsiz biçimlerde günlük düşüncelerimizi ve eylemlerimizi yönetmekle beraber, gerçeğin ve yaşantının nasıl yorumlandığını göstermek için kullanılmaktadırlar (Kılıç ve Arkan, 2010). Metafor kullanımı, bireylerin bilinmeyenle bilinenle ilişkilendirerek, kavramlar arasında yeni bağlantılar kurmaya çalışmasıyla bireylerde yaratıcılığı geliştirmektedir (Aydoğdu, 2008).

Son yıllarda metaforlar, bireylerin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir. Metaforlar, bireylerin soyut veya karmaşık olan olguları daha somut veya tecrübe edilen olgularla karşılaştırmalarını ve bu sayede de bilinmeyen

olgulara ilişkin anlayış geliştirmelerini sağlar. Metaforlar günlük hayatta kullandığımız dili sadece süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret değildir, metaforların insan hayatındaki önemi bundan çok daha fazlasını kapsar (Semerci, 2007).

İnsanın, kavram sistemi metaforlarla temellenmektedir. Çoğu kavram kısmen öteki kavrama göre anlaşılmaktadır. Özellikle, daha az somut ve daha belirsiz kavramları, yaşantıda daha açık biçimde ortaya çıkan, daha somut kavramlara göre yapıya kavuşturma eğilimi bulunmaktadır (Sezer, 2003). Metafor genellikle söylemi süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret sayılır; ancak, önemi bundan çok daha büyüktür. Metafor kullanımı, bireyin genel olarak dünyayı kavrayışına sinen bir düşünme biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelir. Metaforlar, okuyucuda ya da dinleyicide bilişsel bir sürecin başlamasını sağlar. Gelişen bilişsel süreç bireyde duyuşsal etkiler yaratır. Bilişsel ve duyuşsal süreçler karşılıklı olarak birbirini etkiler ve besler. Bu da metaforların birey üzerindeki etkisinin gücüne işaret etmektedir (Girmen, 2007).

2.5.1.Deyimler ve Metaforlar

Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümceye deyim denilmektedir (Aksoy, 1998a). Deyimler, meczi anlatım biçimleridir ve sabit anlatım formlarından oluşmaktadırlar. Birçok durumda tekil sözcükleri gibi görev yapan deyimler, genellikle öz anlamından az çok ayrı bir anlam içeren kalıplaşmış sözlerdir. Başka bir deyişle, deyimler, kalıplaşmış sözcük gruplarıdır; ancak, anlam açısından derinlik ifade etmektedirler. Deyimler, metaforik kavramla tutarlı bir biçimde yapılaşmışlardır. Her dilde deyimler, somutlaştırmaya büyük lde başvurulan anlatım biçimleridir. Deyimler, kimi zaman ayrıntı sayılabilecek kavramları, anlatımı zor durumları ve duyguları dile getirmektedir. Türkçenin tüm evrelerinde, lehçe ve ağızlarında bu anlatım biçimi geniş yer tutar; dilin gücünü ortaya koyar (Aksan, 1998). Daha çok edebiyat alanında kullanıldığı varsayılan metafor terimi aslında bireylerin günlük yaşamında da sıklıkla kullandıkları dilsel bir benzetme olgusudur.

2.5.2. Atasözleri ve Metaforlar

Atasözü, uzun denemelere dayanan yargıların, genel kural ve öğüt olarak vurgulandığı, herkes tarafından benimsenen kalıplaşmış biçimleri bulunan özlü sözlerdir. Atasözlerinin biçimsel ve kavramsal özellikleri bulunmaktadır (Aksoy, 1998b). Köklü bir geçmişe sahip olan Türkçe, ilişki kurduğu her coğrafyayı etkilemiş ve bu coğrafyalardaki güzelliklerden de beslenerek uzun bir yol kat etmiş ve günümüze kadar gelmiştir. Türkçe, gerek bu dili konuşan ve gerekse sahip olduğu zenginlikleriyle birlikte bu eşsiz gelişimini ve varlığını devam ettirmektedir. Milletler, dillerine sahip çıktıkları ölçüde varlıklarını sürdürebilmişlerdir. Tarih sahnesindeki varlığını bu kadar uzun ve özverili bir şekilde sürdüren Türk milleti de bu varlığını kesinlikle Türkçeye ve Türkçenin zenginliklerine borçludur (Sevim vd. 2012).

İnsan günlük hayatında metaforları sıklıkla kullanır. Metaforları kullanarak düşünme sürecine ise metaforik düşünme süreci denir. Metaforik düşünme süreci Sezer (2003)'in de belirttiği gibi üç basamakta değerlendirilebilir:

*Açıklanmak ya da anlamlandırılmak istenen soyut bir olgu (durum, olay, kavram)

*Bu olguyu açıklamak için kullandığımız somut (belirgin) bir olgu ve bu olgunun dilsel ifadesi

*Bu iki olgu arasında kurulan (kurgulanan) özel denklikler (benzeşmeler)

Açıklanmak istenen soyut olgu hedef alan olurken, bu olguyu açıklamak için kullanılan somut olgu ise köken kavram alanı temsil eder. Bu iki olgu birbirlerine benzeştirilirken köken kavram alanının tüm özellikleri hedef kavram alanını kapsamayabilir. Köken kavram alanının sadece belirgin özellikleri bu benzeştirme işleminde kullanılır (Sevim vd, 2012).

2.5.3. Psikolojik damışma ve Metafor

Dilin ve sözcüklerin yetersiz kaldığı durumlarda bireylerin iç dünyalarına ait duygu ve düşüncelerin anlamı metaforla dış dünyaya taşınmaktadır. Metafor soyut düşünmenin ve

soyut olayları kavramanın arkasındaki başlıca mekanizmadır. Metaforları sadece dolaylı anlatımı hedefleyen sözel ifadeler olarak gören geleneksel bakış açısının aksine; çağdaş yaklaşımlar metaforları kavramsal sistemin önemli ve bütünlüycü bir parçası olarak görmektedirler. Terapötik diyalogun parçası olan metaforlar öznel gerçekliği doğrudan yansıttığı için yapılandırmacı yaklaşımlar içinde önem kazanmıştır. Yaşantılardan kazanılan kişiye özgü bilgiler metaforlar aracılığıyla soyut olarak kavramsal sisteme yerleştirilir. Kavramsal metafor sistemi çoğunlukla bilinçdışında otomatik olarak oluşur ve birey dili kullandığı gibi farkına varmadan kavramsal metafor sistemini kullanır. Freud ve Jung'dan beri psikolojik danışmada metaforik dil kullanımı terapötik değeri olan önemli bir araç olarak görülmektedir. Danışanın kendini açmasını kolaylaştıran metaforlar zenginleştirici bir öğrenme kaynağı olarak terapötik çalışma uyumunu geliştirir ve işbirliğini destekler. Çalışmanın amacı kavramsal metaforun psikolojik danışma sürecindeki işlevini tanıtmak ve terapötik metafor kullanımına ilişkin somut örnekler sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak metafor kavramı ve kavramsal metaforun ne olduğu açıklanmaktadır. Daha sonra, psikolojik danışma sürecinde metafor kullanımı, kuramsal zeminde metafor, metaforun terapötik kullanımı, grupla psikolojik danışma sürecinde metafor alt başlıklarıyla incelenmiştir (Kararımak ve Güloğlu, 2012).

Gür vd (2013)'nin öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenin toplum içindeki rollerini betimlemek amacıyla yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin en önemli toplumsal rolleri olarak toplumun kültür ve değerlerini öğrencilere aktarmadaki sosyalleştirici; toplumu daha ileriye ve iyiye götürmedeki öncü; bilgi ve tecrübe aktarmadaki öğretici; hata ve problem durumlarındaki mücadeleci ve onarıcı –aynı zamanda- çözümcü rolleri öğrencilerin ürettikleri söylem ve geliştirdikleri metaforların çözümlenmesi ile ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin analiz edilmesinde yararlanılan istatistiksel tekniklerle ilgili bilgiler açıklanacaktır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Ortaöğretim öğrencilerinin Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla belirlemek amaçlanmıştır. Tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu yaklaşımda konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar,2002). Araştırmanın verilerinin analizinde ise, mevcut olan bir durumu saptamaya yönelik olduğundan betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu doğrultuda yapılan bu çalışma Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Rehberlik Servisi ve Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması betimsel bir araştırmadır.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni 2012–2013 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Tuzla ilçesindeki farklı lise türlerinde okuyan 12. sınıf öğrencileridir. Örneklemimiz ilçedeki liseler arasında rehberlik servisi aktif olarak çalıştığı belirlenen okullardan tesadüfi oransız küme olarak seçilen öğrencilerdir. Uygulama toplam 290 kişiye yapılmış, 247 kişiye ulaşılmış ve 43 kişi elenmiştir. Analizler 247 kişi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubunun cinsiyet ve okul türlerine ilişkin özellikleri çizelge 3.2.1. de verilmiştir.

Çizelge 3.2.1.Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Özellikleri

	Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Cinsiyet	Erkek	152	61.5	61.5	61,.
	Kız	95	38.5	38.5	100.0
	Toplam	247	100.0	100.0	
Okul Türü	Anadolu Lisesi	102	41.3	41.3	41.3
	Meslek Lisesi	145	58.7	58.7	100.0
	Toplam	247	100.0	100.0	

Çizelge 3.2.1 de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 152'si (%61,5) erkek, 95'i (%38,5) kızdır. 102'si (%41,3) Anadolu Lisesinde, 145'i (%58,7) Meslek Lisesinde okumaktadır. Toplam 247 öğrenci vardır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri kaynağını anketlerle toplanan veriler oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama aracı olan ilgili anket hazırlanmadan önce, daha önce metaforların bir algı aracı olarak kullanıldığı ilgili literatür taraması yapılmış ve ilgili bilgiler edinilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracı uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Araştırma ile ilgili veriler “Kişisel Bilgi Formu” ve “Rehberlik Hizmetleriyle İlgili Metaforik Algılar Anketi” ile toplanmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere (okul türü ve cinsiyet), ikinci bölümde, metaforik algılamaların belirlenmesine yönelik psikolojik danışman, rehberlik hizmetleri, rehberlik etkinlikleri ve rehberlik odası ile ilgili açık uçlu 4 sorudan oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığından araştırma için gerekli izin yasal yollarla alındıktan sonra, belirlenen okullara gidilip okul müdürleriyle araştırma konusunda görüşüldü ve gerekli bilgilendirme yapıldı.

Gönüllülük ilkesi dikkate alınmıştır. Anketler, öğrenim gören lise son sınıf öğrencilerine -öğrenci sayısına- çoğaltılarak; öğrenciler tarafından cevaplandıktan sonra toplandı. Ayrıca her okulda kısa süreli toplantılar yapılarak araştırma hakkında gerekli bilgilendirme yapıldı. Bu bilgilendirmede bu çalışmayı kimin yaptığı ve çalışmanın ne hakkında olduğu ve çalışmayla neyin amaçlandığı gibi konular yer aldı.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizinde izlenen yol sunulmuştur:

1- Öğrencilerin rehberlik servisine ve psikolojik danışmana ilişkin ürettikleri metaforlar tek tek okunup araştırma için uygun olmayan formlar elenmiştir. Metaforları tam olarak ifade eden ve gerekçelerini belirten formlar uygulamaya alınmıştır.

2- Çalışma için kullanılacak anket formlarının belirlenmesinden sonra her bir formun kime ait olduğunu belirlemek üzere her forma bir sayı verilmiştir ve bu formlardaki demografik özellikler ve metaforlar Word programı kullanılarak bilgisayara veri girişi yapılmıştır. Bu programda metaforlar alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Bu çalışmadan sonra katılımcı özelliklerinin ve ürettikleri metaforların yazılı olduğu word çıktısı alınmış ve üzerinde işaretlemeler yapmak üzere hazır bulundurulmuştur.

3- Katılımcılar tarafından üretilen metaforlar tek tek incelenmiş, anlam olarak aynı olan metaforlar birleştirilmiştir. Eş anlamlı oldukları için bu metaforlar tek bir metafor imgesi altında toplanmıştır. Toplanan metaforlar için çeşitli kategoriler oluşturulmuştur. Psikolojik Danışmana ilişkin kullanılan metaforlar toplam 12 kategori altında toplanmıştır:

1. Yönlendiren ve Bilgi veren
2. İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık
3. Koruyucu ve Güven veren
4. Uyarıcı , cezalandırıcı ve disiplin sağlayıcı
5. İletişimsiz

6. Sorun çözen ve Huzur veren
7. Yönetici
8. Takipçi
9. Karmaşık bir varlık
10. Yavaş bir varlık
11. Ünlü bir karakter
12. Sporcu

Rehberlik Hizmetlerine ilişkin kullanılan metaforlar ise toplam 9 kategori altında toplanmıştır;

1. Huzur ve mutluluk veren hizmetler
2. Öğretici ve yol gösterici hizmetler
3. Yararlı hizmetler
4. Yararsız hizmetler
5. Çıkar yolu olmayan hizmetler
6. Olumsuz hizmetler
7. Yavaş hizmetler
8. Sosyal hizmetler
9. Karmaşık hizmetler

Rehberlik etkinliklerine ilişkin kullanılan metaforlar ise toplam 7 kategori altında toplanmıştır;

1. Huzur ve mutluluk veren etkinlikler
2. Öğretici ve yol gösterici etkinlikler
3. Yararlı etkinlikler
4. Yararsız etkinlikler
5. Olumsuz etkinlikler
6. Yavaş etkinlikler
7. Karmaşık etkinlikler

Rehberlik odasına ilişkin kullanılan metaforlar ise toplam 8 kategori altında toplanmıştır;

1. Anlamsız ve amaçsız bir yer
2. Küçük, ürkütücü ve iç karartıcı bir yer
3. Bilgi ve aydınlanma yeri
4. Güven ve huzur veren bir yer
5. Cezalandırıcı bir yer
6. Hedefe ulaştıran bir yer
7. Karmaşık bir yer
8. Sosyalleşme yeri

İstatistiksel işlemlerde önce, demografik değişkenler gruplandırılmıştır. Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerini (cinsiyet ve okul türü) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Daha sonra elde edilen metaforların istatistiksel çözümlenmeleri bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş frekans ve yüzde değerleri alınarak betimsel analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayarda “SPSS for Windows ver:20” programında çözümlenmiştir.

3.5.1. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Veri analiz süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanarak, araştırmanın geçerliği sağlanmıştır. Ayrıca psikolojik danışman, rehberlik hizmetleri, rehberlik etkinlikleri ve rehberlik servisi odası ile ilgili oluşturulan kategorilerde yer alan metaforların hepsine “Bulgular” kısmında yer verilmiştir.

Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak amacıyla araştırma verileri sonucunda araştırmacı tarafından psikolojik danışman kavramı ile ilgili olarak oluşturulan 12 adet kavramsal kategori, rehberlik hizmetleri ile ilgili 9 adet kavramsal kategori, rehberlik etkinlikleri ile ilgili 7 adet kavramsal kategori ve rehberlik servisi odası ile ilgili olarak 8 adet

kavramsal kategorinin üretilen metaforları temsil edip etmediğine dair uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman kişiye metaforların alfabetik sıraya göre dizili olduğu liste ile kategorilerin bulunduğu liste verilmiş ve metaforları kategoriler altında sınıflandırması istenmiştir. Araştırmacının yaptığı eşleştirme ile uzman kişinin oluşturduğu eşleştirme karşılaştırılmıştır. Bu eşleştirmelerden ortaya çıkan farklılıklarla araştırmanın güvenilirliğini hesaplamak için Miles ve Huberman'ın (1994, s. 338) önerdiği formül kullanılmıştır:

Görüş Birliği

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı

Miles and Huberman'ın formülü baz alınarak katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda “psikolojik danışman” kavramı ile ilgili 91 adet geçerli metafordan 2 tanesinde (mikser ve apartman yöneticisi) araştırmacı ve uzman kişi arasında görüş ayrılığı olmuştur. Miles ve Huberman'ın uyum yüzdesi formülünün hesaplamaları sonucunda psikolojik danışman kavramına ait metafor sonuçlarının güvenilirliği % 97.8 olarak hesaplanmıştır.

“Rehberlik hizmetleri” kavramı ile ilgili olarak ortaya çıkan 97 adet geçerli metafordan 2 tanesinde (hafıza kartı ve taktiksel bir takım) araştırmacı ve uzman kişi arasında görüş ayrılığı oluşmuştur. Miles ve Huberman'ın uyum yüzdesi formülü hesaplamaları sonucunda güvenirlilik % 97.93 olarak hesaplanmıştır.

“Rehberlik etkinlikleri” kavramı ile ilgili olarak ortaya çıkan 93 adet geçerli metafordan 3 tanesinde (sınav, çocuğa verilen şeker ve film senaryosu) araştırmacı ve uzman kişi arasında görüş ayrılığı oluşmuştur. Miles ve Huberman'ın uyum yüzdesi formülü hesaplamaları sonucunda güvenirlilik % 96.77 olarak hesaplanmıştır.

“Rehberlik servisi odası” kavramı ile ilgili olarak ortaya çıkan 73 adet geçerli metafordan 3 tanesinde (içi dolu bir kap, bakkal dükkanı ve stadyum) araştırmacı ve

uzman kişi arasında görüş ayrılığı oluşmuştur. Miles ve Huberman'ın uyuruşum yüzdesi formülü hesaplamaları sonucunda güvenirlik % 95.89 olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin psikolojik danışman, rehberlik hizmetleri, rehberlik etkinlikleri ve rehberlik odasına ilişkin metaforik algılarının cinsiyet ve okul türüne göre karşılaştırmalı betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır.

4.1.Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Algıladıkları Metaforlar

Araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, ortaöğretim öğrencileri tarafından “psikolojik danışmana” ilişkin olarak toplam 91 geçerli metafor üretilmiştir. Bu metaforlar çizelge 4.1.1.a. ve 4.1.1.b de verilmiştir.

Çizelge 4.1.1.a. Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metaforlar

Sıra No	Metaforlar ve Kategori Numarası	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}	
1	Ağaç	1	3	1.2	1.2	1.2
2	Ağustos böceği	2	1	.4	.4	1.6
3	Aile Bireyi	3	17	6.9	6.9	8.5
4	Ajan	8	3	1.2	1.2	9.7
5	Aktör	9	1	.4	.4	10.1
6	Apartman yöneticisi	6	1	.4	.4	10.5
7	Arkadaş	3	3	1.2	1.2	11.7
8	Avare	2	5	2.0	2.0	13.8
9	Avukat	3	2	.8	.8	14.6
10	Ayna	11	1	.4	.4	15.0
11	Basketbolcu	12	1	.4	.4	15.4
12	Baykuş	8	2	.8	.8	16.2
13	Biblo	2	6	2.4	2.4	18.6
14	Bill Gates	11	3	1.2	1.2	19.8
15	Boş bir kutu	2	7	2.8	2.8	22.7
16	Boş işler müdürü	2	5	2.0	2.0	24.7
17	Boşa kürek çekmek	2	2	.8	.8	25.5
18	Bulmaca	9	2	.8	.8	26.3
19	Buzdağı	5	1	.4	.4	26.7
20	Çalar saat	4	1	.4	.4	27.1
21	Çaycı	2	3	1.2	1.2	28.3
22	Çekirge	8	1	.4	.4	28.7
23	Dedektif	8	1	.4	.4	29.1
24	Deniz feneri	1	3	1.2	1.2	30.4
25	Diktatör	7	2	.8	.8	31.2
26	Doktor	6	6	2.4	2.4	33.6
27	Dört duvar	5	2	.8	.8	34.4
28	Duvar	5	4	1.6	1.6	36.0
29	El feneri	1	1	.4	.4	36.4
30	Eski vagonlu trene	2	1	.4	.4	36.8
31	Eskort polis	6	1	.4	.4	37.2
32	Ev hanımı	3	1	.4	.4	37.7
33	Fabrika müdürü	7	2	.8	.8	38.5
34	Film karakteri	11	1	.4	.4	38.9
35	Filozof	6	1	.4	.4	39.3
36	Filtre	3	1	.4	.4	39.7
37	Fred Çakmaktaş	11	1	.4	.4	40.1
38	Futbol takım malzemecisine	2	1	.4	.4	40.5
39	Görünmez	2	1	.4	.4	40.9
40	Görünmez adam	2	2	.8	.8	41.7
41	Hakim	6	7	2.8	2.8	44.5
42	Hapishane müdürü	4	1	.4	.4	44.9
43	Hava	6	2	.8	.8	45.7
44	Hayalet	2	7	2.8	2.8	48.6
45	Huzur	3	1	.4	.4	49.0
46	Işık	1	1	.4	.4	49.4
47	İşçi	8	1	.4	.4	49.8
48	İyi bir dinleyici	1	2	.8	.8	50.6

Çizelge 4.1.1.b. Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metaforlar

Sıra No	Metaforlar ve Kategori Numarası	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}	
49	Kaplumbağa	10	1	.4	.4	51.0
50	Kitaplık	1	2	.8	.8	51.8
51	Kukla	2	2	.8	.8	52.6
52	Kurtarıcı	3	1	.4	.4	53.0
53	Kütüphane	1	1	.4	.4	53.4
54	Lider	7	1	.4	.4	53.8
55	Mafya babası	9	1	.4	.4	54.3
56	Melek	3	21	8.5	8.5	62.8
57	Mikser	2	1	.4	.4	63.2
58	Mum	1	3	1.2	1.2	64.4
59	Nirvana	3	1	.4	.4	64.8
60	Odun	5	2	.8	.8	65.6
61	Ot	2	1	.4	.4	66.0
62	Öğretmen	1	13	5.3	5.3	71.3
63	Pamuk	6	1	.4	.4	71.7
64	Pasif bir insana	10	1	.4	.4	72.1
65	Polis	3	2	.8	.8	72.9
66	Pop şarkıcı	11	3	1.2	1.2	74.1
67	Pusula	1	5	2.0	2.0	76.1
68	Rehber	1	3	1.2	1.2	77.3
69	Road runner	11	1	.4	.4	77.7
70	Rötar yapmış uçağa	10	1	.4	.4	78.1
71	Sabır küpü	6	3	1.2	1.2	79.4
72	Sert bir obje	4	1	.4	.4	79.8
73	Siyasi lider	7	2	.8	.8	80.6
74	Spiker	1	1	.4	.4	81.0
75	Süs eşyası	2	5	2.0	2.0	83.0
76	Şarkıcı	11	2	.8	.8	83.8
77	Şeker	6	1	.4	.4	84.2
78	Tahta	5	1	.4	.4	84.6
79	Takım kaptanı	1	1	.4	.4	85.0
80	Teknik direktör	11	1	.4	.4	85.4
81	Teknik adam	1	3	1.2	1.2	86.6
82	Terapist	6	15	6.1	6.1	92.7
83	Tiyatro oyuncusu	9	1	.4	.4	93.1
84	Tiyatro sanatçısı	9	1	.4	.4	93.5
85	Tren	10	3	1.2	1.2	94.7
86	Uzman	3	5	2.0	2.0	96.8
87	Üç maymun	9	1	.4	.4	97.2
88	Vantilatör	2	1	.4	.4	97.6
89	Vitrin mankeni	5	1	.4	.4	98.0
90	Yakın dost	3	4	1.6	1.6	99.6
91	Yaşam koçu	6	1	.4	.4	100.0
			247	100.0	100.0	

Çizelgede 4.1.1.a ve 4.1.1.b de görüldüğü gibi ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik danışmana ilişkin algıladıkları metaforlar incelendiğinde benzer özellikte kullanılan metaforlar birleştirilmiş ve bu metaforlar 12 kategori altında toplanmıştır.

4.1.1. Psikolojik Danışman Metaforları ve Temaları

1. **Yönlendiren ve Bilgi veren:** teknik direktör, mum, pusula, deniz feneri, el feneri, kitaplık, öğretmen, ağaç, ışık, takım kaptanı, kütüphane, ayna, dinleyici, rehber, spiker (42 kişi % 17). Bu metaforlar arasında 13 kişi psikolojik danışmanı öğretmen olarak nitelendirmekte ve bu durumu şu şekilde açıklamaktadır; “Öğrencilerle ilgileniyor, bilgi veriyor, öğrencilere yakın, iletişim kuruyor, yol gösteriyor.”

2. **İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık:** futbol takım malzemecisi, eski vagonlu tren, ot, çaycı, ağustos böceği, vantilatör, mikser (ortalığı karıştırıyor), Boş bir kutu, boşa kürek çekmek, süs eşyası, durgun avare (işi olmayan biri), biblo, kukla, boş işler müdürü, hayalet, görünmez adam (51 kişi % 20.6). Bu metaforlar arasında 7 katılımcı tarafından psikolojik danışman “boş bir kutu olarak” nitelendirilirken düşüncelerini şu şekilde açıklamaktadırlar; “Psikolojik danışmanı tanımıyor ve yeterli olarak görmüyorum”. Öğrencilerden 7 kişi psikolojik danışmanı “hayalet” olarak nitelendirirken şu açıklamalarda bulunmaktadır; “Ortalıkta görünmüyor, varlığı yokluğu belli değil, aktif değil, hiçbir anlam ifade etmiyor.”

3. **Koruyucu ve Güven veren:** arkadaş, aile bireyi (anne, abla, ağabey), melek, kurtarıcı, yakın dost, avukat, polis, uzman, ev hanımı, filtre, huzur, Nirvana (59 kişi, % 24). Bu metaforlar arasında 17 katılımcı tarafından psikolojik danışmanın koruyucu ve güven veren birisi olduğu vurgulanmak istenirken “aile bireyi” metaforu kullanılmış ve katılımcılardan bazıları düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır; “Psikolojik danışmanı aile bireyine benzetiyorum çünkü bizi dinliyor, zor anlarımızda yardımcı oluyor” Öğrencilerden 21 kişi psikolojik danışmanı “melek” olarak nitelemesini şu şekilde açıklamaktadır; “İyi niyetli, bizimle yakından ilgileniyor, yardımcı oluyor, sıcakkanlı ve samimi, çok iyi, sorunlarımızı çözüyor, iyi davranıyor.”

4. **Uyarıcı, Cezalandırıcı ve Disiplin Sağlayıcı:** hapishane müdürü, çalar saat, sert bir obje (4 kişi % 1.6). 1 katılımcı psikolojik danışmanı “Hapishane müdürü” olarak nitelmiştir ve şu ifadeyi kullanmıştır; “Psikolojik danışmanın çok katı kuralları var.” Bir öğrenci ise psikolojik danışmanı “Sert bir obje” olarak algıladığını ve psikolojik danışmanın kendisiyle sıcak bir iletişim kurmadığını dile getirmiştir.

5. **İletişimsiz:** duvar, tahta, buz dağı, dört duvar, odun, vitrin mankeni (11 kişi, % 4.4). Bu metaforlar arasında 4 katılımcı tarafından psikolojik danışman “duvar” olarak nitelendirilirken düşüncelerini şu şekilde açıklamaktadırlar; “Psikolojik danışman bizimle yeterli iletişim kurmuyor, bu sebeple bizi iyi tanımadığını düşünüyorum.” Öğrencilerden 1 kişi psikolojik danışmanı “vitrin mankeni” metaforuyla özdeşleştirirken şu açıklamalarda bulunmaktadır; “Gerçekten sorunlarımızla ilgilenmiyor, iletişim kurmuyor.”

6. **Sorun çözen ve Huzur veren:** filozof, terapist, doktor, yaşam koçu, eskort polis, hava, apartman yöneticisi, sabır küpü, hakim, pamuk, şeker (39 kişi, % 15.8). Bu metaforlar arasında öğrencilerin 15’i terapist metaforunu kullanarak şu açıklamada bulunuyor; “Psikolojik danışman, huzur veriyor, sorun çözüyor, bizi rahatlatıyor, sorunlarımızı çözebiliyor” Öğrencilerden 7 kişi psikolojik danışmanı “hakim” olarak nitelendirirken şu açıklamalarda bulunmaktadır; “Olayları çözüyor, adil davranıyor, tarafsız, adaletli.”

7. **Yönetici:** fabrika müdürü, diktatör, siyasi lider, lider (7 kişi, % 2.8). Diktatör metaforunu kullanan 2 katılımcı, bu algısını şu şekilde gerekçe göstermiştir; “ psikolojik danışman, yönlendirmeye değil; yönetmeye çalışıyor.” Katılımcılardan 2 kişi ise siyasi lider metaforunu kullanarak şu açıklamada bulunmuştur; “psikolojik danışman çözümler üretiyor gibi görünüyor ama üretilen çözümler gerçekçi ve kalıcı değil, geçici.”

8. **Takipçi:** ajan, baykuş, çekirge, dedektif, işçi (8 kişi, % 3.3). 3 öğrenci, giyim tarzından dolayı psikolojik danışman için ‘ajan’ metaforunu kullanmıştır. ‘baykuş’ ve

‘dedektif’ metaforunu kullanan 3 öğrenci ise şu açıklamayı yapmıştır; ‘Sürekli bizi takip ediyor.’

9. **Karmaşık bir varlık:** tiyatro oyuncusu, aktör (film karakteri), bulmaca, mafya babası, üç maymun (6 kişi, % 2.4). ‘tiyatro oyuncusu’ metaforunu kullanan bir katılımcı, gerekçe olarak şu şekilde belirtmiştir; “çok güzel rol yapıyor, psikolojik danışmanı tam olarak çözemiyoruz.”

10. **Yavaş bir varlık:** kaplumbağa, tren, rötör yapmış uçak, pasif bir kişi (6 kişi, % 2.4). Bu metaforlar arasında öğrencilerin 3’ü ‘tren’ metaforunu kullanarak şu açıklamada bulunuyor. ‘Günün belirli saatlerinde odasında bulunuyor, bu sebeple işler yavaş işliyor.’ ‘Rötör yapmış uçak’ metaforunu kullanan 1 öğrenci ise gerekçesini şu şekilde belirtmiştir. ‘Bir konu hakkında görüşlerimiz alınır ancak hiç sonuca ulaşmaz.’

11. **Ünlü bir karakter:** Bill Gates, Road Runner , Fred Çakmaktaş, film karakteri, pop şarkıcı, (13 kişi, % 5.3). Psikolojik danışman için ‘Bill Gates’ ve pop şarkıcı metaforlarını kullanan 3 öğrenci fiziksel görünüş açısından bu metaforları kullanmıştır.

12. **Sporcu:** basketbolcu 1 kişi (% 0.4). 1 katılımcı, psikolojik danışmana fiziksel görünüş açısından bakarak bu metaforu kullanmıştır.

Kategoriler frekanslar ve yüzde değerleri çizelge 4.1.2.’te verilmiştir.

Çizelge 4.1.2. Psikolojik Danışmana İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar

Psikolojik Danışman Metaforları	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Yönlendiren ve Bilgi veren	42	17.0	17.0	17.0
İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık	51	20.6	20.6	37.7
Koruyucu - Güven veren	59	23.9	23.9	61.5
Uyarıcı – Cezalandırıcı- Disiplin sağlayıcı	4	1.6	1.6	63.2
İletişimsiz	11	4.5	4.5	67.6
Sorun çözen ve Huzur veren	39	15.8	15.8	83.4
Yönetici	7	2.8	2.8	86.2
Takipçi	8	3.2	3.2	89.5
Karmaşık bir varlık	6	2.4	2.4	91.9
Yavaş bir varlık	6	2.4	2.4	94.3
Ünlü bir karakter	13	5.3	5.3	99.6
Sporcu	1	.4	.4	100.0
Toplam	247	100.0	100.0	

Çizelge 4.1.2.’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından psikolojik danışmana ilişkin en çok tercih edilen metafor “koruyucu ve güven veren” psikolojik danışman (%23.9) kategorisidir. İkinci sırada “işe yaramaz ve gereksiz varlık” olan psikolojik danışman (%20.6) kategorisidir. Katılımcılar tarafından kullanılan metaforlarda 3. sırada “yönlendiren ve bilgi veren” olarak psikolojik danışman (% 17), 4. sırada “sorun çözen ve huzur veren” olarak psikolojik danışman (%15.8), diğer 8 kategori ise (%22.7)’lık bir dağılıma sahiptir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Yönlendiren ve Bilgi veren, Koruyucu - Güven veren, Sorun çözen ve Huzur veren, Ünlü bir karakter, sporcu) çoğunluğun (%62,5) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık, Uyarıcı – Cezalandırıcı- Disiplin sağlayıcı, İletişimsiz, Yönetici, Takipçi, Karmaşık bir varlık, Yavaş bir varlık) daha az olduğu (%47,5) fakat önemsenmesi gereken bir grup olduğu görülmüştür.

4.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algıladıkları Metaforlar

Araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, ortaöğretim öğrencileri tarafından rehberlik hizmetlerine ilişkin olarak toplam 97 geçerli metafor üretilmiştir. Bu metaforlar çizelge 4.2.1.a. ve 4.2.1.b. de verilmiştir.

Çizelge 4.2.1.a. Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metaforlar

Sıra No	Metaforlar ve Kategori Numarası	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1	Adalet sarayı	3	2	.8	.8
2	Aile	1	1	.4	.4
3	Akılcı bir film	1	1	.4	.4
4	Arızalı bir araç	4	1	.4	.4
5	Arkadaş çevresi	8	1	.4	.4
6	Aşure	9	1	.4	.4
7	Ayrandaki vitamin	4	1	.4	.4
8	Balon	1	1	.4	.4
9	Banka	2	2	.8	.8
10	Beden eğitimi dersi	1	1	.4	.4
11	Belediye hizmetleri	8	1	.4	.4
12	Beyin	2	2	.8	.8
13	Biblo	4	5	2.0	2.0
14	Bilgisayar	2	1	.4	.4
15	Boş bir nesne	4	39	15.8	15.8
16	Boş kutu	4	4	1.6	1.6
17	Boş su şişesi	4	7	2.8	2.8
18	Boş tren	4	4	1.6	1.6
19	Boşa geçen çabalara	4	1	.4	.4
20	Bukalemun	9	1	.4	.4
21	Buz	6	2	.8	.8
22	Bürokratik işler	7	3	1.2	1.2
23	Cennet	1	1	.4	.4
24	Çizgi film	5	1	.4	.4
25	Çorak toprak	4	6	2.4	2.4
26	Dağınık bir çalışma odası	9	1	.4	.4
27	Deniz feneri ışığı	2	3	1.2	1.2
28	Devlet hizmetleri	2	1	.4	.4
29	Dizi	2	1	.4	.4
30	Durgun teknik direktör	6	1	.4	.4
31	Dünya kupası	7	2	.8	.8
32	Eğlence	1	1	.4	.4
33	El feneri	2	1	.4	.4
34	El ile taş kırmaya	5	1	.4	.4
35	Emeklilik	4	3	1.2	1.2
36	Enstrüman	8	1	.4	.4
37	Etkisiz eleman	4	1	.4	.4
38	Futbol maçı	9	3	1.2	1.2
39	Futbol takımı	8	1	.4	.4
40	Gardiyan	6	1	.4	.4
41	Gelişim	7	1	.4	.4
42	Gizli ajanlık işleri	9	1	.4	.4

Çizelge 4.2.1.b. Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metaforlar

43	Görünmez varlık	4	2	.8	.8	47.0
44	Hafıza kartı	2	3	1.2	1.2	48.2
45	Halkla ilişkiler birimi	8	1	.4	.4	48.6
46	Harmonik hareket	6	1	.4	.4	49.0
47	Hastane hizmetleri	3	7	2.8	2.8	51.8
48	Hayal dünyası	4	1	.4	.4	52.2
49	Hayalet	4	17	6.9	6.9	59.1
50	Hayali varlıklara	4	5	2.0	2.0	61.1
51	Hizmet fakiri	6	1	.4	.4	61.5
52	İlaç	8	6	2.4	2.4	64.0
53	İlgisiz aile	6	1	.4	.4	64.4
54	İnsan kazanımı	3	1	.4	.4	64.8
55	İşleyen demir	3	2	.8	.8	65.6
56	Kaplumbağa	7	5	2.0	2.0	67.6
57	Kar gütmeyen şirket	1	1	.4	.4	68.0
58	Kendi halinde takılan insana	4	1	.4	.4	68.4
59	Kitap	2	4	1.6	1.6	70.0
60	Kötü işleyen bir sistem	6	2	.8	.8	70.9
61	Kütüphane	8	2	.8	.8	71.7
62	Mahkeme duvarı	6	1	.4	.4	72.1
63	Marketlerdeki ürün tanıtımı	4	1	.4	.4	72.5
64	Minibüs	8	1	.4	.4	72.9
65	Müdür odası	6	1	.4	.4	73.3
66	Mühendislik işleri	3	1	.4	.4	73.7
67	Odun	5	1	.4	.4	74.1
68	Okul gezileri	1	1	.4	.4	74.5
69	Okyanustaki sandala	4	1	.4	.4	74.9
70	Organize şube	8	1	.4	.4	75.3
71	Öğretmen	2	1	.4	.4	75.7
72	Özel hastane	3	1	.4	.4	76.1
73	Pasta	1	1	.4	.4	76.5
74	Polis	6	1	.4	.4	76.9
75	Sempozyum	2	2	.8	.8	77.7
76	Sınavda boş kağıt vermek	4	1	.4	.4	78.1
77	Siyasi lider	2	1	.4	.4	78.5
78	Stat	3	1	.4	.4	78.9
79	Su	1	2	.8	.8	79.8
80	Sudoku	9	2	.8	.8	80.6
81	Takım	8	1	.4	.4	81.0
82	Takım kaptanı	2	1	.4	.4	81.4
83	Taksi şoförü	9	1	.4	.4	81.8
84	Taktiksel bir takım	6	1	.4	.4	82.2
85	Tedavi	3	3	1.2	1.2	83.4
86	Terapi	2	20	8.1	8.1	91.5
87	Tır	7	2	.8	.8	92.3
88	Tren	7	10	4.0	4.0	96.4
89	TÜBİTAK	6	1	.4	.4	96.8
90	Yabani ot	6	1	.4	.4	97.2
91	Yarasa	6	1	.4	.4	97.6
92	Yardım kuruluşları	8	1	.4	.4	98.0
93	Yazılmamış boş defter	5	1	.4	.4	98.4
94	Yerli dizi	6	1	.4	.4	98.8
95	Yerli film	9	1	.4	.4	99.2
96	Yetenek yarışması	6	1	.4	.4	99.6
97	Yıldız	1	1	.4	.4	100.0
			247	100.0	100.0	

Çizelgede 4.2.1. de görüldüğü gibi ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin algıladıkları metaforlar incelendiğinde benzer özellikte kullanılan metaforlar birleştirilmiş ve bu metaforlar 9 kategori altında toplanmıştır.

4.2.1. Rehberlik Hizmetleri Metaforları ve Temaları

1.Huzur ve mutluluk veren hizmetler: Okul gezileri, yıldız, pasta, balon, kar gütmeyen şirket, aile, su, cennet, eğlence, beden eğitimi dersi, akılcı bir film (12 kişi, % 4.9). “Balon” metaforunu kullanan 1 katılımcı, rehberlik hizmetlerinin insanı mutlu ettiğini belirtmiştir. 1 katılımcı “cennet” metaforunu kullanmış ve şu şekilde açıklama yapmıştır; “rehberlik hizmetleri cennete benzer, çünkü kimsenin hakkı yenmiyor.”

2.Öğretici ve yol gösterici hizmetler: kitap, dizi, hafıza kartı, deniz feneri ışığı, el feneri, bilgisayar, öğretmen, beyin, devlet hizmetleri, sempozyum, siyasi lider, banka, takım kaptanı, terapi (43 kişi, % 17.4). Öğrencilerden 20 kişi rehberlik hizmetlerini “terapi” olarak değerlendirmiş bunu açıklarken de “Dertlere çözüm ve her şey organize” diye belirtmiştir.

3.Yararlı hizmetler: Tedavi, özel hastane, adalet sarayı, hastane hizmetleri, stad, işleyen demir, mühendislik işleri, insan kazanımı, (18 kişi, % 7.3). “Öğrencilerden 7 kişi rehberlik hizmetlerini “hastane hizmetleri” olarak betimlemiş ve gerekçeyi şu şekilde belirtmiştir. “Sorunlarla ilgileniliyor, çözüm yolları aranıyor ve herkesin sorunlarına çare bulunuyor.” Öğrencilerden 2 kişi rehberlik hizmetlerini “adalet sarayı” olarak nitelendirmekte ve bunu şu şekilde açıklamaktadır; “her konuyu tartışabilirsin ve haklı olan ortaya çıkar.” İki katılımcı öğrencilere karşı ilgi ve yoğun bir emeğin olduğunu savunarak “işleyen demir” metaforunu kullanmıştır.

4.Yararsız hizmetler: Hayalet, boş bir nesne, biblo, hayali varlık, görünmez adam, hayal dünyası, çorak toprak, boş tren, emeklilik, etkisiz eleman, okyanustaki sandal, kendi halinde takılan insan, sınavda boş kağıt vermek, ayrandaki vitamin, arızalı bir araç, marketlerde ürün tanıtımı, boş kutu, boş bir nesne, boş su şişesi, boşa geçen çaba,

(101 kişi, % 40.9). Öğrencilerden 39 kişi rehberlik hizmetlerini değerlendirirken “boş bir nesne” metaforunu kullanmış ve açıklama olarak şunu belirtmiştir; “Yeterli hizmet verilmiyor, yetersiz, yararsız, hiçbir anlam ifade etmiyor, hizmet görünmüyor” Öğrencilerden 17 kişide rehberlik hizmetlerini “hayalet” olarak nitelendirmiştir. Bunu açıklarken “gözle görünmüyor, somut değil, boş hizmet bizler için bir şey yapılmıyor.” nitelendirmelerinde bulunuyorlar. Öğrencilerden 6 kişi “çorak toprak” olarak nitelendirirken bunu açıklarken; “Verimli değil, hiçbir şey yapılmıyor, hizmet yok” nitelendirmelerinde bulunuyorlar.

5.Çıkar Yolu Olmayan hizmetler: El ile taş kırmak, odun, çizgi film, yazılmamış boş defter, (4 kişi, % 1.6). Öğrencilerden 1 kişi “El ile taş kırmak” metaforunu kullanmış ve gerekçesini “Sonuç almak mümkün değil.” olarak yorumlamıştır.

6.Olumsuz hizmetler: Müdür Odası, polis, buz, gardiyan, hizmet fakiri, yerli dizi, mahkeme duvarı, ilgisiz aile, harmonik hareket, yarasa, TÜBİTAK, durgun teknik direktör, kötü işleyen bir sistem, yetenek yarışması, taktiksel bir takım, yabancı ot, (18 kişi, % 7,3). Öğrencilerden 2 kişi rehberlik hizmetlerini “kötü işleyen bir sisteme ” benzetmiş ve düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır; “12. sınıf öğrencisiyiz ve hizmetler bizi hiç yönlendirmiyor, yardımcı olmuyor.”. “yabancı ot ” metaforunu kullanan 1 öğrenci ise rehberlik hizmetlerinin kimseye faydası olmadığı şeklinde yorumda bulunmuştur. 1 katılımcı ise rehberlik hizmetlerini “yetenek yarışması”na benzetmiş ve görüşünü şu şekilde dile getirmiştir; “Yetenekli kişiler yararlanıyor, diğerleri eleniyor ”

7.Yavaş hizmetler: Tren, tır, dünya kupası maçı, gelişim, kaplumbağa, bürokratik hizmetler (23 kişi, % 9.3). Öğrencilerden 10 kişi rehberlik hizmetlerini “tren” olarak nitelendirmiş ve şu açıklamayı yapmıştır; “Yavaş işliyor, istekler gecikmeli yapılıyor.” Öğrencilerden 1 kişi dört yılda bir yapılan “dünya kupası maçı” metaforunu kullanmış ve hizmetlerin yavaş olduğunu bu şekilde dile getirmiştir.

8.Sosyal hizmetler: Halkla ilişkiler birimi, takım, arkadaş çevresi, enstrüman, organize şube, futbol kulübü, belediye hizmetleri, yardım kuruluşları, ilaç, kütüphane, minibüs, (17 kişi, % 6.8). Öğrencilerden 6 kişi rehberlik hizmetlerini “ilaç” metaforuna benzetmiş ve düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır; “bizi sakinleştiriyor, sorunlarımıza çözüm buluyor. ”

9.Karmaşık hizmetler: bukalemun, aşure, dağınık çalışma odası, taksi şoförü, futbol maçı, yerli film, gizli ajanlık, su doku, (11 kişi, % 4.5). Katılımcılardan 1 kişi “aşure” metaforunu kullanmış ve şu şekilde yorumlamıştır; “Her şey birbirine karışmış, sadece onu yapanın düşünceleri önemli.”

Kategoriler frekanslar ve yüzde değerleri çizelge 4.2.2.’te verilmiştir.

Çizelge 4.2.2. Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar

Rehberlik Hizmetleri Metaforları	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Huzur ve mutluluk veren hizmetler	12	4.9	4.9	4.9
Öğretici ve yol gösterici hizmetler	43	17.4	17.4	22.3
Yararlı hizmetler	18	7.3	7.3	29.6
Yararsız hizmetler	101	40.9	40.9	70.4
Çıkar yolu olmayan hizmetler	4	1.6	1.6	72.1
Olumsuz hizmetler	18	7.3	7.3	79.4
Yavaş hizmetler	23	9.3	9.3	88.7
Sosyal hizmetler	17	6.9	6.9	95.5
Karmaşık hizmetler	11	4.5	4.5	100.0
Toplam	247	100.0	100.0	

Çizelge 4.2.2.’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin en çok tercih edilen metafor “yararsız hizmetler” (%40.9) kategorisidir. İkinci sırada “öğretici ve yol gösterici hizmetler” (%17.4) kategorisidir. Katılımcılar tarafından kullanılan metaforlarda 3. sırada “yavaş hizmetler” (% 9.3), 4. sırada “yararlı hizmetler” (%7.3), 5. Sırada “olumsuz hizmetler” (%7.3) 6. Sırada “sosyal hizmetler” (%6.9) olarak görülmektedir. diğer 3 kategori ise (%11)’lik bir dağılıma sahiptir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Huzur ve mutluluk veren hizmetler, Öğretici ve yol gösterici hizmetler, Yararlı hizmetler, Çıkar yolu olmayan hizmetler, Sosyal hizmetler) bir kısmının (%38) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (Yararsız hizmetler, olumsuz hizmetler, yavaş hizmetler, karmaşık hizmetler) daha yüksek olduğu (%62) görülmüştür.

4.3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algıladıkları Metaforlar

Araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, ortaöğretim öğrencileri tarafından rehberlik etkinliklerine ilişkin olarak toplam 93 geçerli metafor üretilmiştir. Bu metaforlar çizelge 4.3.1.a. ve 4.3.1.b. de verilmiştir.

Çizelge 4.3.1.a. Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metaforlar

Sıra No	Metaforlar ve Kategori Numarası	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1	5 boyutlu film	4	1	.4	.4
2	A4 Kağıdı	4	1	.4	.8
3	Ağustos böceği	4	1	.4	1.2
4	Balon	4	2	.8	2.0
5	Bayatlamış ekmek	4	3	1.2	3.2
6	beyaz ekmek	5	1	.4	3.6
7	Bireysel yarışlara	5	1	.4	4.0
8	Boş bardak	4	9	3.6	7.7
9	Boş bir sandık	4	16	6.5	14.2
10	Boş ders	4	3	1.2	15.4
11	Boş küme	5	1	.4	15.8
12	Boşa kürek çekmeye	4	1	.4	16.2
13	Bulmaca	7	4	1.6	17.8
14	Bürokratik işler	5	4	1.6	19.4
15	Cevşen	1	1	.4	19.8
16	Çıkmaz sokak	7	2	.8	20.6
17	Çikolata	1	1	.4	21.1
18	Çocuğu verilen şeker	4	1	.4	21.5
19	Çocuk oyuncuğu	4	1	.4	21.9
20	Çöp	4	8	3.2	25.1
21	Defter	2	3	1.2	26.3
22	Deneme sınavı	2	1	.4	26.7
23	Dizi izlemek	1	1	.4	27.1
24	Düğüm	7	1	.4	27.5
25	Eğitici oyun	1	3	1.2	28.7
26	Etkisiz eleman	4	2	.8	29.6
27	Fare Kapanı	5	1	.4	30.0
28	Film	7	1	.4	30.4
29	Film senaryosu	4	1	.4	30.8
30	Futbol	7	1	.4	31.2
31	Futbol maçı	7	1	.4	31.6
32	Gazoz açacağı	4	1	.4	32.0
33	Geçmeyen günler	4	2	.8	32.8
34	Gezi	1	6	2.4	35.2
35	Gol (Maç)	1	1	.4	35.6
36	Gökkuşuğu	1	1	.4	36.0
37	Görünmez işler	4	1	.4	36.4
38	Güzel bir haber	1	1	.4	36.8
39	Hastane	3	1	.4	37.2
40	Hayalet	4	19	7.7	44.9
41	Hedef tahtası	2	1	.4	45.3
42	Hukuk eğitimi	2	1	.4	45.7
43	İşık	2	4	1.6	47.4
44	İçi boş bir kap	4	8	3.2	50.6

Çizelge 4.3.1.a. Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metaforlar

45	İçi boş bir kutu	4	13	5.3	5.3	55.9
46	İçinde insan olmayan bir ev	4	1	.4	.4	56.3
47	İşi dolu bir kutu	3	1	.4	.4	56.7
48	Kablosu dolaşmış kulaklık	4	1	.4	.4	57.1
49	Kahve içmek	1	3	1.2	1.2	58.3
50	Kandırmaca bir iş	4	1	.4	.4	58.7
51	Kaplumbağa	6	2	.8	.8	59.5
52	Karınca	6	2	.8	.8	60.3
53	Kaynaştırıcı	2	1	.4	.4	60.7
54	Kitap	2	3	1.2	1.2	61.9
55	Kolej eğitimi	2	2	.8	.8	62.8
56	Konferans dinlemek	5	1	.4	.4	63.2
57	Korku film	5	1	.4	.4	63.6
58	Kreş eğitimi	3	1	.4	.4	64.0
59	Labirent	7	7	2.8	2.8	66.8
60	Makas	5	1	.4	.4	67.2
61	Meltem rüzgarı	4	1	.4	.4	67.6
62	Müsvedde kağıt	4	8	3.2	3.2	70.9
63	Nüfus kaydına	3	1	.4	.4	71.3
64	Okulda beklenen sıra	4	1	.4	.4	71.7
65	Otobüs yolculuğu	5	3	1.2	1.2	72.9
66	Oyun	1	12	4.9	4.9	77.7
67	Parti seçimi	7	2	.8	.8	78.5
68	Pasta	1	3	1.2	1.2	79.8
69	Protokol	5	2	.8	.8	80.6
70	Roman	5	3	1.2	1.2	81.8
71	Rutin işler	5	1	.4	.4	82.2
72	Sandal	4	1	.4	.4	82.6
73	Sarmal bulmacaya	7	1	.4	.4	83.0
74	Satranç	2	2	.8	.8	83.8
75	Seçim propagandası	5	4	1.6	1.6	85.4
76	Seminer	2	2	.8	.8	86.2
77	Sınav (deneme)	5	1	.4	.4	86.6
78	Sınav	5	3	1.2	1.2	87.9
79	Sınav kağıdı	3	1	.4	.4	88.3
80	Sınavda boş kağıt vermek	4	3	1.2	1.2	89.5
81	Siyaset	5	4	1.6	1.6	91.1
82	Spor yapmaya	1	1	.4	.4	91.5
83	Su	1	1	.4	.4	91.9
84	Su doku	2	2	.8	.8	92.7
85	Survivor	5	1	.4	.4	93.1
86	Tanıtım afişleri	2	3	1.2	1.2	94.3
87	Televizyon	5	1	.4	.4	94.7
88	Tenis seyircileri	4	1	.4	.4	95.1
89	Terazi	1	1	.4	.4	95.5
90	Terazi kefesi	3	3	1.2	1.2	96.8
91	Tozlanmış kitaba	4	3	1.2	1.2	98.0
92	Yağmur	1	2	.8	.8	98.8
93	Zoraki işler	5	3	1.2	1.2	100.0
			247	100.0	100.0	

Çizelgede 4.3.1.a ve 4.3.1.b. de görüldüğü gibi ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin algıladıkları metaforlar incelendiğinde benzer özellikte kullanılan metaforlar birleştirilmiş ve bu metaforlar 7 kategori altında toplanmıştır.

4.3.1. Rehberlik Etkinlikleri Metaforlar Ve Temalar

1. **Huzur ve mutluluk veren etkinlikler:** spor yapmak, oyun, eğitici oyun, gezi, çikolata, dizi izlemek, terazi, yağmur, cevşen, gökkuşağı, güzel bir haber, gol, kahve içmek, pasta, su, (38 kişi, % 15.4). Öğrencilerden 12 kişi rehberlik etkinliklerini “oyun” olarak nitelendirirken şu açıklamalarda bulunmuşlardır; “Ciddi konular eğlenceli anlatılıyor, eğlenceli, iyi.” Öğrencilerden 2 kişi rehberlik etkinliklerini “su” ya benzetererek gerekçelerini şu şekilde belirtmiştir; “sıkıntılarımızı alıyor, mutluluk veriyor”.
2. **Öğretici ve yol gösterici etkinlikler :** defter, kitap, satranç, kreş eğitimi, su doku, deneme sınavı, hukuk eğitimi, tanıtım afişleri, ışık, kolej eğitimi, seminer, kaynaştırıcı, hedef tahtası, (25 kişi, % 10.1). “Satranç” metaforunu kullanan 1 öğrenci “zor bir alan, öğrencilerle uğraşması zor ama yol gösterildiğinde sonucu güzel olabiliyor.” derken, “satranç” metaforunu kullanan diğer 1 öğrenci ise şu şekilde bir gerekçe vermiştir; “ rehberlik etkinliklerini, gelecek odaklı, mantıklı davranmayı ve kazanmayı öğretiyor.” Öğrencilerden 3 kişi rehberlik etkinlikleri için “kitap” metaforunu kullanmıştır ve görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir; “rehberlik etkinliklerinden memnunum, bizi bilgilendiriyor ve aydınlatıyor.”
3. **Yararlı etkinlikler:** hastane, içi dolu bir kutu, kreş eğitimi, nüfus kaydı, sınav kağıdı, terazi kefesi (8 kişi, % 3.2). Öğrencilerden 1 kişi “nüfus kaydı” metaforunu kullanarak etkinliklerde her şeyin detaylı sorulduğunu belirtmiştir. Öğrencilerden 1 kişi rehberlik etkinliklerini “sınav kağıdı” olarak betimlemiştir ve şu şekilde yorumlamıştır; “etkinlikler sayesinde kendimizi değerlendiriyoruz.”

4. **Yararsız etkinlikler:** tozlanmış kitap, okulda beklenen sıra, ağustos böceği, film senaryosu, etkisiz eleman, 5 boyutlu film, boş ders, meltem rüzgarı, çocuğa verilen şeker, A4 kağıdı, balon, kablosu dolaşmış kulaklık, müsvedde kağıt, hayalet, çocuk oyuncağı, gazoz açacağı, sınavda boş kağıt vermeye, içi boş bir kutu, boş bir sandık, geçmeyen günler, bayatlamış ekmek, sandal, çöp, boş bardak, içinde insan olmayan bir ev, kandırmaca işler, tenis seyircileri, boşa kürek çekmek, görünmez işler, içi boş bir kap, (115 kişi, % 46.6). Öğrencilerden 16 kişi rehberlik etkinliklerini “boş bir sandık” olarak nitelendirirken bunu şöyle açıklamaktadır; “Etkinlikler ver ama içi boş verimli olmuyor, boş, etkinlik yapılmıyor” Öğrencilerden 13 kişi “içi boş kutu” olarak rehberlik etkinliklerini nitelendirmiş ve şu açıklamalarda bulunmuştur. “Hiçbir şey yapılmıyor sadece form dolduruluyor, yapılan etkinlikler yeterli değil, gözle görülen bir etkinlik yok, öğrencilerin ilgisini çekecek etkinlik yok.” Öğrencilerden 19 kişide rehberlik etkinlikleri için “hayalet” metaforunu kullanmıştır. Bunu açıklarken “somut bir olayın görülmediği, fala katılımın olmadığı, bir şeyin görülmediği” nitelendirmelerini belirtmiştir.
5. **Olumsuz etkinlikler:** otobüs yolculuğu, boş küme, televizyon, beyaz ekmek, bireysel yarışlara, seçim propagandası, bürokratik işler, makas, rutin işler, sınav, korku filmi, roman, survivor, siyaset, konferans dinlemek, protokol, fare kapanı., zoraki işler (39 kişi, % 15.1). “otobüs yolculuğu” metaforunu kullanan 3 öğrenci etkinlikleri uzun süreli, yorucu ve sıkıcı olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerden 4 kişi rehberlik etkinliklerini “seçim propagandası” olarak nitelendirmiş ve gerekçe olarak öğrencilere boş vaatler verildiği görüşünü paylaşmıştır.
6. **Yavaş etkinlikler:** karınca, kaplumbağa, (4 kişi, % 1.6). “karınca” ve “kaplumbağa” metaforlarını kullanan öğrenciler, etkinliklerin çok yavaş ilerlediğini ifade etmiştir.
7. **Karmaşık etkinlikler :** sarmal bulmaca, labirent, bulmaca, film, futbol maçı, çıkmaz sokak, düğüm, parti seçimine, düğüm, futbol, (20 kişi, % 8). Öğrencilerden 7 kişi, “labirent” metaforunu kullanarak, etkinliklerin çok net olması gerekirken karmaşık olduğunu belirtmiştir. “bulmaca” metaforunu kullanan 3 öğrenci, etkinliklerin karmaşık olduğunu dile getirirken, 1 öğrenci karmaşık olmasına rağmen eğlenceli olduğunu ifade etmiştir.

Kategoriler frekanslar ve yüzde değerleri çizelge 4.3.2.'te verilmiştir.

Çizelge 4.3.2. Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar

Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforlar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Huzur ve mutluluk veren etkinlikler	38	15.4	15.4	15.4
Öğretici ve yol gösterici etkinlikler	25	10.1	10.1	25.5
Yararlı etkinlikler	6	2.4	2.4	27.9
Yararsız etkinlikler	115	46.6	46.6	74.5
Olumsuz etkinlikler	39	15.8	15.8	90.3
Yavaş etkinlikler	4	1.6	1.6	91.9
Karmaşık etkinlikler	20	8.1	8.1	100.0
Toplam	247	100.0	100.0	

Çizelge 4.3.2.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik etkinliklerine ilişkin en çok tercih edilen metafor “yararsız etkinlikler” (%46.6) kategorisidir. İkinci sırada “huzur ve mutluluk veren etkinlikler” (%15.4) kategorisidir. Öğrenciler tarafından kullanılan metaforlarda 3. sırada “Olumsuz etkinlikler” (% 15,8), 4. sırada “Öğretici ve yol gösterici etkinlikler” (%10.1), 5. Sırada “Karmaşık etkinlikler” (%8.1) 6. Sırada “Yararlı etkinlikler” (%2.4) 7. Sırada “Yavaş etkinlikler” (%1.4) olarak görülmektedir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Huzur ve mutluluk veren etkinlikler, Öğretici ve yol gösterici etkinlikler, Yararlı etkinlikler) çok azının (%27.9) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (Yararsız etkinlikler, olumsuz etkinlikler, yavaş etkinlikler, karmaşık etkinlikler) daha yüksek olduğu (%72.1) görülmüştür.

4.4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Algıladıkları Metaforlar

Araştırmada elde edilen genel bulgulara göre, ortaöğretim öğrencileri tarafından rehberlik odasına ilişkin olarak toplam 73 geçerli metafor üretilmiştir. Bu metaforlar çizelge 4.4.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.4.1.a. Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metaforlar

Sıra No	Metaforlar ve Kategori Numarası	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}	
1	Adalet sarayı	4	3	1.2	1.2	1.2
2	Ameliyathane	4	1	.4	.4	1.6
3	Arşiv	3	4	1.6	1.6	3.2
4	Bakkal dükkanı	7	1	.4	.4	3.6
5	Bekleme salonu	6	2	.8	.8	4.5
6	Boş kitaplık	1	1	.4	.4	4.9
7	Boş kutu	1	14	5.7	5.7	10.5
8	Bulut	4	1	.4	.4	10.9
9	Kafe	8	1	.4	.4	11.3
10	Cennet	4	1	.4	.4	11.7
11	Çalışma odası	3	3	1.2	1.2	13.0
12	Çay ocağı	1	2	.8	.8	13.8
13	Çizgi film evlerine	2	1	.4	.4	14.2
14	Deney uygulama alanı	2	1	.4	.4	14.6
15	Dergah	4	1	.4	.4	15.0
16	Dinlenme salonu	4	7	2.8	2.8	17.8
17	Doğa	4	1	.4	.4	18.2
18	Evim	4	12	4.9	4.9	23.1
19	Fanus	2	1	.4	.4	23.5
20	Gardolap	2	3	1.2	1.2	24.7
21	Görünmez bir oda	1	4	1.6	1.6	26.3
22	Halk Otobüsü	7	1	.4	.4	26.7
23	Hapishane	5	13	5.3	5.3	32.0
24	Hasta odası	2	2	.8	.8	32.8
25	Hastane	6	1	.4	.4	33.2
26	Hayalet	1	5	2.0	2.0	35.2
27	Hücre	2	8	3.2	3.2	38.5
28	İçi dolu bir kap	1	1	.4	.4	38.9
29	İnternet	3	1	.4	.4	39.3
30	İşkence odası	2	1	.4	.4	39.7
31	Kafe	8	9	3.6	3.6	43.3

Çizelge 4.4.1.b. Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metaforlar

32	Kağıt deposu	1	1	.4	.4	43.7
33	Kahvehane	8	1	.4	.4	44.1
34	Kara bir kutu	2	1	.4	.4	44.5
35	Kendi odam	7	13	5.3	5.3	49.8
36	Kervansaray	8	1	.4	.4	50.2
37	Kiler	2	3	1.2	1.2	51.4
38	Kilisedeki günah çıkarma kabinine	4	1	.4	.4	51.8
39	Kokarca	2	1	.4	.4	52.2
40	Korku tüneli	2	2	.8	.8	53.0
41	Kraliyet odası	4	1	.4	.4	53.4
42	Kulübe	2	3	1.2	1.2	54.7
43	Kumanda	7	1	.4	.4	55.1
44	Kutu	2	29	11.7	11.7	66.8
45	Kümes	2	4	1.6	1.6	68.4
46	Makam odası	4	5	2.0	2.0	70.4
47	Mezar	2	1	.4	.4	70.9
48	Minibüs	7	1	.4	.4	71.3
49	Misafir odası	8	2	.8	.8	72.1
50	Ofise	8	10	4.0	4.0	76.1
51	Otel	4	1	.4	.4	76.5
52	Otobüs	7	7	2.8	2.8	79.4
53	Otobüs durağı	6	1	.4	.4	79.8
54	Oturma odası	4	4	1.6	1.6	81.4
55	Rahatlama merkezi	4	1	.4	.4	81.8
56	Restoran mutfağı	6	1	.4	.4	82.2
57	Revir	1	1	.4	.4	82.6
58	Ruh ve sinir hastanesi.	2	1	.4	.4	83.0
59	Rahatlama merkezi	4	2	.8	.8	83.8
60	Salon	4	1	.4	.4	84.2
61	Saray	4	5	2.0	2.0	86.2
62	Soğuk hava deposu	2	2	.8	.8	87.0
63	Sokak	1	3	1.2	1.2	88.3
64	Soyunma odası	1	6	2.4	2.4	90.7
65	Stadyum	1	1	.4	.4	91.1
66	Stüdyo	8	2	.8	.8	91.9
67	Terapi odası	4	5	2.0	2.0	93.9
68	Terkedilmiş bir araziye	1	1	.4	.4	94.3
69	Tuvalet	1	1	.4	.4	94.7
70	Ucu bucağı olmayan okyanus	3	1	.4	.4	95.1
71	Ütopya	1	9	3.6	3.6	98.8
72	Yayla	4	2	.8	.8	99.6
73	Yılan	2	1	.4	.4	100.0
			247	100.0	100.0	

Çizelgede 4.4.1. de görüldüğü gibi ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik odasına ilişkin algıladıkları metaforlar incelendiğinde benzer özellikte kullanılan metaforlar birleştirilmiş ve bu metaforlar 8 kategori altında toplanmıştır.

4.4.1.Rehberlik Servisi Odası Metaforları Ve Temaları

1.Anlamsız ve amaçsız bir yer: sokak, ütopya, soyunma odası, terkedilmiş arazi, revir, boş kutu, çay ocağı, içi dolu bir kap, kağıt deposu, görünmez bir oda, tuvalet, hayalet, boş kitaplık, stadyum 50 kişi (% 20.2). Öğrencilerden 14 kişi rehberlik odasını “boş kutu” metaforuyla değerlendirmiş ve bunu şöyle açıklamıştır; “Faaliyet yok, odaya ne zaman gitsek boş, küçük, rehberlikle ilgili bir şey yok, içinde az eşya var, oda boş.” Öğrencilerden 9 kişi rehberlik odasını “ütopya” olarak nitelendirirken şu açıklamalarda bulunmuştur. “Hiç gitmedim, görmediğim hayali bir yer.”

2.Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer: yılan deliği, kutu, kümes, kiler, kulübe, mezar, hücre, fanus, çizgi film evleri, kokarca, korku tüneli, ruh ve sinir hastalıkları hastanesi, işkence odası, hasta odası, kara bir kutu, deney uygulama alanı, soğuk hava deposu, gardolap, 64 kişi (% 25.9). Öğrencilerden 29 kişi rehberlik odasını kutu olarak nitelendirirken şu açıklamalarda bulunmuştur; “Dar, küçük, içinde ne olduğuna dair bir fikrim yok, iç daraltıcı bir ortam.”

3.Bilgi ve aydınlanma yeri: arşiv, internet, çalışma odası, Ucu bucağı olmayan okyanus 9 kişi (% 3.6). “Arşiv” metaforunu kullanan 4 öğrenci, rehberlik odasının küçük olmasına rağmen odada çok fazla belge ve dosya olduğunu dile getirmiştir. Öğrencilerden 3 kişi rehberlik odasını “çalışma odası” na benzetmiş ve görüşünü şu şekilde ifade etmiştir; “ rehberlik odasında her şey düzenli, konuşarak rahatlıyorum ve yeni şeyler öğreniyorum.”

4.Güven ve huzur veren bir yer: ev, oturma odası, ameliyathane, cennet, dinlenme salonu, bulut, saray, makam odası, kilisedeki günah çıkarma kabini, dergah, adalet sarayı, yayla, doğa, terapi odası, rahatlama merkezi, salon, otel, kraliyet odası, rahatlama merkezi,, yayla, 55 kişi (% 22.3). Öğrencilerden 12 kişi rehberlik odasını

“evim” olarak nitelendirmekte ve bunu şöyle açıklamaktadır; “kendi evim gibi, huzur verici, rahat bir ortam.”

5.Cezalandırıcı bir yer: hapisane, 13 kişi (% 5.3). Bu metaforu kullanan 13 öğrenci rehberlik odasını iç karartıcı, karanlık, dar ve ürkütücü bulmuştur.

6.Hedefe ulaştırılan bir yer: otobüs durağı, bekleme salonu, restoran mutfağı, hastane, 5 kişi (% 2). “restoran mutfağı” metaforunu kullanan 1 öğrenci şu açıklamada bulunmuştur; “psikolojik danışman, bizi o odada pişirip, yetiştiriyor.”. Öğrencilerden 1 kişi rehberlik odasını “hastane” olarak nitelendirmekte ve gerekçe olarak şu açıklamada bulunmuştur; “temiz bir ortam ve biz iyileşiyoruz.”

7.Karmaşık bir yer: otobüs, minibüs, kendi odası, kumanda, bakkal dükkanı, halk otobüsü, 24 kişi (% 9.7). “Otobüs” metaforunu kullanan 7 öğrenci, rehberlik odasının her zaman otobüs gibi kalabalık olduğunu dile getirmiştir.

8.Sosyalleşme yeri: ofis, kahvehane, kafe, stüdyo, kervansaray (otel), misafir odası, 26 kişi (% 11). Öğrencilerden 10 kişi rehberlik odasını “ofis” olarak nitelendirirken şu açıklamalarda bulunmuştur; “Dar ve küçük, küçük ama konforlu, ofis dizaynında.”

Kategoriler frekanslar ve yüzde değerleri çizelge 4.4.2.’te verilmiştir.

Çizelge 4.4.2. Rehberlik Odasına İlişkin Kategorize Edilmiş Algılanan Metaforlar

Rehberlik Odası Metaforları	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Anlamsız ve amaçsız bir yer	50	20.2	20.2	20.2
Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer	64	25.9	25.9	46.2
Bilgi ve aydınlanma yeri	9	3.6	3.6	49.8
Güven ve huzur veren bir yer	55	22.3	22.3	72.1
Cezalandırıcı bir yer	13	5.3	5.3	77.3
Hedefe ulaştırılan bir yer	6	2.4	2.4	79.8
Karmaşık bir yer	24	9.7	9.7	89.5
Sosyalleşme yeri	26	10.5	10.5	100.0
Toplam	247	100.0	100.0	

Çizelge 4.4.2.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik odasına ilişkin en çok tercih edilen metafor “Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer” (%25.9) kategorisidir. İkinci sırada “Güven ve huzur veren bir yer” (%22.3) kategorisidir. Öğrenciler tarafından kullanılan metaforlarda 3. sırada “Anlamsız ve amaçsız bir yer” (% 20.2), 4. sırada “Sosyalleşme yeri” (%10.5), 5. Sırada “Karmaşık bir yer” (%9.7) 6. Sırada “Cezalandırıcı bir yer” (%5.3) 7. Sırada “Bilgi ve aydınlanma yeri” (%3.6) 8. Sırada “Hedefe ulaştıran bir yer” (%2.4) olarak görülmektedir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Bilgi ve aydınlanma yeri, Güven ve huzur veren bir yer, Hedefe ulaştıran bir yer, Sosyalleşme yeri) bir kısmının (%38.9) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (Anlamsız ve amaçsız bir yer, Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer, Cezalandırıcı bir yer, Karmaşık bir yer) daha yüksek olduğu (%61.1) görülmüştür.

4.5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyet ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması

4.5.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik danışmana ilişkin metaforik algılarının cinsiyete göre karşılaştırması çizelge 4.5.1.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.5.1. Cinsiyete Göre Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Yönlendiren ve Bilgi veren	f	30	12	42
	%	71.4%	28.6%	100.0%
İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık	f	30	21	51
	%	58.8%	41.2%	100.0%
Koruyucu - Güven veren	f	43	16	59
	%	72.9%	27.1%	100.0%
Uyarıcı – Cezalandırıcı- Disiplin sağlayıcı	f	1	3	4
	%	25.0%	75.0%	100.0%
İletişimsiz	f	6	5	11
	%	54.5%	45.5%	100.0%
Sorun çözen ve Huzur veren	f	22	17	39
	%	56.4%	43.6%	100.0%
Yönetici	f	3	4	7
	%	42.9%	57.1%	100.0%
Takipçi	f	1	7	8
	%	12.5%	87.5%	100.0%
Karmaşık bir varlık	f	5	1	6
	%	83.3%	16.7%	100.0%
Yavaş bir varlık	f	2	4	6
	%	33.3%	66.7%	100.0%
Ünlü bir karakter	f	9	4	13
	%	69.2%	30.8%	100.0%
Sporcu	f	0	1	1
	%	0.0%	100.0%	100.0%
Toplam	f	152	95	247
	%	61.5%	38.5%	100.0%

Çizelge 4.5.1.1.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından psikolojik danışmana ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkekler kızlara göre “koruyucu ve güven veren, yönlendiren ve bilgi veren, karmaşık ve ünlü bir karakter” olarak psikolojik danışmanı daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar cezalandırıcı, iletişimsiz, yavaş bir varlık, takipçi, yönetici ve sporcu nitelendirmelerini erkeklere kıyasla daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında erkeklerden 104 kişi (%68.4) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 48 kişi (%31.6) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Kızlardan 50 kişi (%52.6) olumlu nitelendirmelerde bulunurken

45 kişi (%47.4) olumsuz nitelermelerde bulunmuştur. Erkeklerin psikolojik danışmanı kızlara oranla daha olumlu algıladıkları ve daha olumlu metaforik algılar taşıdıkları söylenebilir.

4.5.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Psikolojik Danışmana İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik danışmana ilişkin metaforik algılarının okul türüne göre karşılaştırması çizelge 4.5.2.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.5.2.1. Okul Türüne Göre Psikolojik Danışmana İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Okul		Toplam
		Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	
Yönlendiren ve Bilgi veren	f	19	23	42
	%	45.2%	54.8%	100.0%
İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık	f	17	34	51
	%	33.3%	66.7%	100.0%
Koruyucu - Güven veren	f	19	40	59
	%	32.2%	67.8%	100.0%
Uyarıcı – Cezalandırıcı- Disiplin sağlayıcı	f	2	2	4
	%	50.0%	50,0%	100.0%
İletişimsiz	f	4	7	11
	%	36.4%	63.6%	100.0%
Sorun çözen ve Huzur veren	f	14	25	39
	%	35.9%	64.1%	100.0%
Yönetici	f	6	1	7
	%	85.7%	14.3%	100.0%
Takipçi	f	6	2	8
	%	75.0%	25.0%	100.0%
Karmaşık bir varlık	f	2	4	6
	%	33.3%	66.7%	100.0%
Yavaş bir varlık	f	3	3	6
	%	50.0%	50.0%	100.0%
Ünlü bir karakter	f	9	4	13
	%	69.2%	30.8%	100.0%
Sporcu	f	1	0	1
	%	100.0%	0.0%	100.0%
Toplam	f	102	145	247
	%	41.3%	58.7%	100.0%

Çizelge 4.5.2.1.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından psikolojik danışmana ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türüne göre değerlendirildiğinde meslek lisesinde okuyanlar psikolojik danışmanı daha yüksek oranda işe yaramaz ve gereksiz bir varlık, koruyucu ve güven veren, sorun çözen ve huzur veren olarak nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyanlar yavaş bir varlık, takipçi, yönetici ve sporcu olarak nitelendirmektedir. Olumlu olumsuz olarak nitelenebilir. Olumlu olumsuz olarak nitelenebilir bakıldığında meslek lisesinde okuyarlardan 92 kişi (%63.4) olumlu nitelenebilirde bulunurken 53 kişi (%36.6) olumsuz nitelenebilirde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyarlardan ise 62 kişi (%60) olumlu nitelenebilirde bulunurken 38 kişi (%40) olumsuz nitelenebilirde bulunmuştur. Okul türüne göre psikolojik danışmana ilişkin algıladıkları metaforların benzer olduğu söylenebilir.

4.6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması

4.6.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin rehberlik Hizmetlerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının cinsiyete göre karşılaştırması çizelge 4.6.1.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.6.1.1. Cinsiyete Göre Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Huzur ve mutluluk veren hizmetler	f	8	4	12
	%	66.7%	33,3%	100.0%
Öğretici ve yol gösterici hizmetler	f	29	14	43
	%	67.4%	32.6%	100.0%
Yararlı hizmetler	f	17	1	18
	%	94.4%	5.6%	100.0%
Yararsız hizmetler	f	58	43	101
	%	57.4%	42.6%	100.0%
Çıkar yolu olmayan hizmetler	f	3	1	4
	%	75.0%	25.0%	100.0%
Olumsuz hizmetler	f	9	9	18
	%	50.0%	50.0%	100.0%
Yavaş hizmetler	f	12	11	23
	%	52.2%	47.8%	100.0%
Sosyal hizmetler	f	11	6	17
	%	64.7%	35.3%	100.0%
Karmaşık hizmetler	f	5	4	11
	%	54.5%	45.5%	100.0%
Toplam	f	152	95	247
	%	61.9%	38.1%	100.0%

Çizelge 4.6.1.1.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkekler kızlara göre rehberlik hizmetlerini öğretici ve yol gösterici hizmetler, yararlı hizmetler, olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar yararsız hizmetler, yavaş hizmetler ve olumsuz hizmetler nitelemelerini erkeklere kıyasla daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında erkeklerden 68 kişi (%44.4) olumlu nitelemelerde bulunurken 85 kişi (%55.6) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Kızlardan kişi 23 kişi (%24.2) olumlu nitelemelerde bulunurken 72 kişi (%75.8) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Erkeklerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının kızlara oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.6.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının okul türüne göre karşılaştırması çizelge 4.6.2.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.6.2.1. Okul Türüne Göre Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Okul		Toplam
		Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	
Huzur ve mutluluk veren hizmetler	f	7	5	12
	%	58.3%	41.7%	100.0%
Öğretici ve yol gösterici hizmetler	f	14	29	43
	%	32.6%	67.4%	100.0%
Yararlı hizmetler	f	4	14	18
	%	22.2%	77.8%	100.0%
Yararsız hizmetler	f	37	64	101
	%	36.6%	63.4%	100.0%
Çıkar yolu olmayan hizmetler	f	3	1	4
	%	75.0%	25.0%	100.0%
Olumsuz hizmetler	f	12	6	18
	%	66.7%	33.3%	100.0%
Yavaş hizmetler	f	13	10	23
	%	56.5%	43.5%	100.0%
Sosyal hizmetler	f	7	10	17
	%	41.2%	58.8%	100.0%
Karmaşık hizmetler	f	5	6	11
	%	45.5%	54.5%	100.0%
Toplam	f	102	145	247
	%	41.3%	58.7%	100.0%

Çizelge 4.1.2.'de görüldüğü üzere, öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türlerine göre değerlendirildiğinde meslek lisesinde okuyanlar rehberlik hizmetlerini öğretici ve yol gösterici hizmetler, yararlı hizmetler ve yararsız hizmetler olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyanlar olumsuz hizmetler, yavaş hizmetler nitelendirmelerini meslek lisesinde okuyanlara göre daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında meslek lisesinde okuyulardan 35 kişi (%34.3) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 62 kişi (%65.7) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyulardan 59 kişi (%40.7) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 86 kişi (%59.3) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyuların Meslek Lisesinde okuyulara göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.7. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyetine ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması

4.7.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının cinsiyetlerine göre karşılaştırması çizelge 4.7.1.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.7.1.1. Cinsiyetlerine Göre Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Huzur ve mutluluk veren etkinlikler	f	20	18	38
	%	52.6%	47.4%	100.0%
Öğretici ve yol gösterici etkinlikler	f	20	5	25
	%	80.0%	20.0%	100.0%
Yararlı etkinlikler	f	6	0	6
	%	100.0%	0.0%	100.0%
Yararsız etkinlikler	f	66	49	115
	%	57.4%	42.6%	100.0%
Olumsuz etkinlikler	f	24	15	39
	%	61.5%	38.5%	100.0%
Yavaş etkinlikler	f	3	1	4
	%	75.0%	25.0%	100.0%
Karmaşık etkinlikler	f	13	7	20
	%	65.0%	35.0%	100.0%
Toplam	f	152	95	247
	%	61.5%	38.5%	100.0%

Çizelge 4.7.1.1.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkekler kızlara göre rehberlik hizmetlerini öğretici ve yol gösterici etkinlikler, yararlı etkinlikler olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar yararsız hizmetler nitelendirmelerini erkeklere kıyasla daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında erkeklerden 40 kişi (%30.3) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 112 kişi (%69.7) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Kızlardan 23 kişi (%24.2) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 72 kişi (%75.8) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Erkeklerin rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının kızlara oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.7.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının okul türüne göre karşılaştırması çizelge 4.7.2.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.7.2.1. Okul Türüne Göre Rehberlik Etkinliklerine İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Okul Türü		Toplam
		Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	
Huzur ve mutluluk veren etkinlikler	f	18	20	38
	%	47.4%	52.6%	100.0%
Öğretici ve yol gösterici etkinlikler	f	7	18	25
	%	28.0%	72.0%	100.0%
Yararlı etkinlikler	f	1	5	6
	%	16.7%	83.3%	100.0%
Yararsız etkinlikler	f	46	69	115
	%	40.0%	60.0%	100.0%
Olumsuz etkinlikler	f	16	23	39
	%	41.0%	59.0%	100.0%
Yavaş etkinlikler	f	3	1	4
	%	75.0%	25.0%	100.0%
Karmaşık etkinlikler	f	11	9	20
	%	55.0%	45.0%	100.0%
Toplam	f	102	145	247
	%	41.3%	58.7%	100.0%

Çizelge 4.7.2.1.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türüne göre değerlendirildiğinde meslek lisesinde okuyanlar rehberlik etkinliklerini öğretici ve yol gösterici etkinlikler, yararlı etkinlikler olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyanlar karmaşık etkinlikler nitelemelerini daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında meslek lisesinde okuyan 43 kişi (%29.7) olumlu nitelemelerde bulunurken 102 kişi (%70.3) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesindeki öğrencilerden 26 kişi (%25.5) olumlu nitelemelerde bulunurken 76 kişi (%74.5) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Meslek Lisesinde okuyanların rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının Anadolu Lisesindekilere oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.8.Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyetine ve Okul Türüne Göre Karşılaştırması

4.8.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Metaforik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik odasına ilişkin metaforik algılarının cinsiyetlerine göre karşılaştırması çizelge 4.8.1.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.8.1.1. Cinsiyetlerine Göre Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Anlamsız ve amaçsız bir yer	f	33	17	50
	%	66.0%	34.0%	100.0%
Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer	f	34	30	64
	%	53.1%	46.9%	100.0%
Bilgi ve aydınlanma yeri	f	7	2	9
	%	77.8%	22.2%	100.0%
Güven ve huzur veren bir yer	f	33	22	55
	%	60.0%	40.0%	100.0%
Cezalandırıcı bir yer	f	7	6	13
	%	53.8%	46.2%	100.0%
Hedefe ulaştıran bir yer	f	3	3	6
	%	50.0%	50.0%	100.0%
Karmaşık bir yer	f	18	6	24
	%	75.0%	25.0%	100.0%
Sosyalleşme yeri	f	20	6	26
	%	76.9%	23.1%	100.0%
Toplam	f	155	92	247
	%	62.8%	37.2%	100.0%

Çizelge 4.8.1.1.'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkek öğrenciler rehberlik odasını anlamsız ve amaçsız bir yer, bilgi ve aydınlanma yeri, karmaşık bir yer, sosyalleşme yeri olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer, cezalandırıcı bir yer nitelendirmelerini daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında erkeklerden 63 kişi (%40.7) olumlu nitelendirmelerde bulunurken, 92 kişi (%59.3) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Kız öğrencilerden 33 kişi (%39.9) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 59 kişi (%60.1) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Öğrencilerin

cinsiyetlerine göre değerlendirmelerin bir birine çok yakın olduğu görölmüştür. Rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin metaforik algıları birbirine benzediği söylenebilir.

4.8.2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Rehberlik Odasına İlişkin Metaforik Algılarının Okul Türüne Göre Karşılaştırması

Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik odasına ilişkin metaforik algılarının okul türüne göre karşılaştırması çizelge 4.8.2.1. de verilmiştir.

Çizelge 4.8.2.1. Okul Türüne Göre Rehberlik Odasına İlişkin Algılanan Metafor Farklılıkları

Metaforlar		Okul Türü		Toplam
		Anadolu Lisesi	Meslek Lisesi	
Anlamsız ve amaçsız bir yer	f	23	27	50
	%	46.0%	54.0%	100.0%
Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer	f	23	41	64
	%	35.9%	64.1%	100.0%
Bilgi ve aydınlanma yeri	f	4	5	9
	%	44.4%	55.6%	100.0%
Güven ve huzur veren bir yer	f	21	34	55
	%	38.2%	61.8%	100.0%
Cezalandırıcı bir yer	f	6	7	13
	%	46.2%	53.8%	100.0%
Hedefe ulaştıran bir yer	f	3	3	6
	%	50.0%	50.0%	100.0%
Karmaşık bir yer	f	6	18	24
	%	25.0%	75.0%	100.0%
Sosyalleşme yeri	f	16	10	26
	%	61.5%	38.5%	100.0%
Toplam	f	102	145	247
	%	41.3%	58.7%	100.0%

Çizelge 4.8.2.1.'de görüldüğü üzere, öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türüne göre değerlendirildiğinde Meslek Lisesinde okuyan öğrenciler küçük ve ürkütücü bir yer, karmaşık bir yer olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyan öğrenciler anlamsız ve amaçsız bir yer, güven ve huzur veren bir yer, sosyalleşme yeri olarak nitelemelerini daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak

nitelemelere bakıldığında Meslek lisesinde okuyan öğrencilerden 52 kişi (%35.9) olumlu nitelemelerde bulunurken 93 kişi (%64.1) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerden 44 kişi (%43.1) olumlu nitelemelerde bulunurken 58 kişi (%56.9) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesindeki öğrencilerin meslek lisesindekilere göre rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin metaforik algıları daha olumludur.

BÖLÜM V

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya ilişkin sonuçlara yer verilerek tartışılacak ve öneriler sunulacaktır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma sonucunda ulaşılan yargıları şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Öğrencilerin psikolojik danışmana ilişkin en çok tercih ettiği metaforun “koruyucu ve güven veren” psikolojik danışman (%23.9) olduğu, onu sırasıyla “işe yaramaz ve gereksiz varlık” olan psikolojik danışman (%20.6), “yönlendiren ve bilgi veren” olarak psikolojik danışman (% 17), “sorun çözen ve huzur veren” olarak psikolojik danışman (%15.8), diğer 8 kategori ise (%22.7)’lik bir dağılıma sahiptir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Yönlendiren ve Bilgi veren, Koruyucu - Güven veren, Sorun çözen ve Huzur veren, Ünlü bir karakter, sporcu) çoğunluğun (%62,5) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (İşe yaramaz ve gereksiz bir varlık, Uyarıcı, cezalandırıcı ve disiplin sağlayıcı, İletişimsiz, Yönetici, Takipçi, Karmaşık bir varlık, Yavaş bir varlık) daha az olduğu (%47.5) fakat önemsenmesi gereken bir grup olduğu görülmüştür.
2. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin en çok tercih edilen metafor “yararsız hizmetler” (%40.9) kategorisidir. Bunu sırasıyla “öğretici ve yol gösterici hizmetler” (%17.4), “yavaş hizmetler” (% 9.3), “yararlı hizmetler” (%7.3), “olumsuz hizmetler” (%7.3), ve “sosyal hizmetler” (%6.9) metaforları izlemektedir. Diğer 3 kategori ise (%11)’lik bir dağılıma sahiptir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Huzur ve mutluluk veren hizmetler, Öğretici ve yol gösterici hizmetler, Yararlı hizmetler,

Çıkar yolu olmayan hizmetler, Sosyal hizmetler) bir kısmının (%38) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (Yararsız hizmetler, olumsuz hizmetler, yavaş hizmetler, karmaşık hizmetler) daha yüksek olduğu (%62) görülmüştür.

3. Öğrenciler tarafından rehberlik etkinliklerine ilişkin en çok tercih edilen metafor “yararsız etkinlikler” (%46.6) kategorisidir. Bunu sırasıyla “Olumsuz etkinlikler” (% 15.8), “huzur ve mutluluk veren etkinlikler” (%15.4), “Öğretici ve yol gösterici etkinlikler” (%10.1), “Karmaşık etkinlikler” (%8.1), “Yararlı etkinlikler” (%2.4), “Yavaş etkinlikler” (%1.6) metaforları izlemektedir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Huzur ve mutluluk veren etkinlikler, Öğretici ve yol gösterici etkinlikler, Yararlı etkinlikler) çok azının (%27.9) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (Yararsız etkinlikler, olumsuz etkinlikler, yavaş etkinlikler, karmaşık etkinlikler) daha yüksek olduğu (%72.1) görülmüştür.
4. Öğrenciler tarafından rehberlik odasına ilişkin en çok tercih edilen metafor “Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer” (%25.9) kategorisidir. Bunu sırasıyla “Güven ve huzur veren bir yer” (%22.3), “Anlamsız ve amaçsız bir yer” (% 20.2), “Sosyalleşme yeri” (%10.5), “Karmaşık bir yer” (%9.7), “Cezalandırıcı bir yer” (%5.3), “Bilgi ve aydınlanma yeri” (%3.6), “Hedefe ulaştıran bir yer” (%2.4) metaforları izlemektedir. Kategoriler olumlu olumsuz diye ayrıştırıldığında ise (Bilgi ve aydınlanma yeri, Güven ve huzur veren bir yer, Hedefe ulaştıran bir yer, Sosyalleşme yeri) bir kısmının (%38.9) olumlu düşüncelere sahip olduğu görülürken, olumsuz değerlendirmelerin (Anlamsız ve amaçsız bir yer, Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer, Cezalandırıcı bir yer, Karmaşık bir yer) daha yüksek olduğu (%61.1) görülmüştür.
5. Öğrenciler tarafından psikolojik danışmana ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkekler kızlara göre “koruyucu ve güven veren, yönlendiren ve bilgi veren, karmaşık ve ünlü bir karakter”

olarak psikolojik danışmanı daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar cezalandırıcı, iletişimsiz, yavaş bir varlık, takipçi, yönetici ve sporcu nitelendirmelerini erkeklere kıyasla daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında erkeklerden 104 kişi (%68.4) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 48 kişi (%31.6) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Kızlardan 50 kişi (%52.6) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 45 kişi (%47.4) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Erkeklerin psikolojik danışmanı kızlara oranla daha olumlu algıladıkları ve daha olumlu metaforik algılar taşıdıkları söylenebilir.

6. Öğrenciler tarafından psikolojik danışmana ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türüne göre değerlendirildiğinde meslek lisesinde okuyanlar psikolojik danışmanı daha yüksek oranda işe yaramaz ve gereksiz bir varlık, koruyucu ve güven veren, sorun çözen ve huzur veren olarak nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyanlar yavaş bir varlık, takipçi, yönetici ve sporcu olarak nitelendirmektedir. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında meslek lisesinde okuyulardan 92 kişi (%63.4) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 53 kişi (%36.6) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyulardan ise 62 kişi (%60) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 38 kişi (%40) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Okul türüne göre psikolojik danışmana ilişkin algıladıkları metaforların benzer olduğu söylenebilir.
7. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkekler kızlara göre rehberlik hizmetlerini öğretici ve yol gösterici hizmetler, yararlı hizmetler, olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar yararsız hizmetler, yavaş hizmetler ve olumsuz hizmetler nitelendirmelerini erkeklere kıyasla daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelendirmelere bakıldığında erkeklerden 68 kişi (%44.4) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 85 kişi (%55.6) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur. Kızlardan 23 kişi (%24.2) olumlu nitelendirmelerde bulunurken 72 kişi (%75.8) olumsuz nitelendirmelerde bulunmuştur.

Erkeklerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının kızlara oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

8. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türlerine göre değerlendirildiğinde meslek lisesinde okuyanlar rehberlik hizmetlerini öğretici ve yol gösterici hizmetler, yararlı hizmetler ve yararsız hizmetler olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyanlar olumsuz hizmetler, yavaş hizmetler nitelemelerini meslek lisesinde okuyanlara göre daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında meslek lisesinde okuyarlardan 35 kişi (%34.3) olumlu nitelemelerde bulunurken 62 kişi (%65.7) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyarlardan 59 kişi (%40.7) olumlu nitelemelerde bulunurken 86 kişi (%59.3) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyarlarn Meslek Lisesinde okuyarlara göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin metaforik algılarının daha olumlu olduğu söylenebilir.
9. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkekler kızlara göre rehberlik hizmetlerini öğretici ve yol gösterici etkinlikler, yararlı etkinlikler olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar yararsız hizmetler nitelemelerini erkeklere kıyasla daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında erkeklerden 40 kişi (%30.3) olumlu nitelemelerde bulunurken 112 kişi (%69.7) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Kızlardan 23 kişi (%24.2) olumlu nitelemelerde bulunurken 72 kişi (%75.8) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Erkeklerin rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının kızlara oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.
10. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türüne göre değerlendirildiğinde meslek

lisesinde okuyanlar rehberlik etkinliklerini öğretici ve yol gösterici etkinlikler, yararlı etkinlikler olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyanlar karmaşık etkinlikler nitelemelerini daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında meslek lisesinde okuyan 43 kişi (%29.7) olumlu nitelemelerde bulunurken 102 kişi (%70.3) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesindeki öğrencilerden 26 kişi (%25.5) olumlu nitelemelerde bulunurken 76 kişi (%74.5) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Meslek Lisesinde okuyanların rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerine ilişkin metaforik algılarının Anadolu Lisesindekilere oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

11. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin en çok tercih edilen metaforlar cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkek öğrenciler rehberlik odasını anlamsız ve amaçsız bir yer, bilgi ve aydınlanma yeri, karmaşık bir yer, sosyalleşme yeri olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, kızlar Küçük, Ürkütücü ve iç karartıcı bir yer, cezalandırıcı bir yer nitelemelerini daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında erkeklerden 63 kişi (%40.7) olumlu nitelemelerde bulunurken 92 kişi (%59.3) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Kız öğrencilerden 33 kişi (%39.9) olumlu nitelemelerde bulunurken 59 kişi (%60.1) olumsuz nitelemelerde bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre değerlendirmelerin bir birine çok yakın olduğu görülmüştür. Rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin metaforik algıları birbirine benzediği söylenebilir.

12. Öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin en çok tercih edilen metaforlar okul türüne göre değerlendirildiğinde Meslek Lisesinde okuyan öğrenciler küçük ve ürkütücü bir yer, karmaşık bir yer olarak daha yüksek oranda nitelendirirken, Anadolu Lisesinde okuyan öğrenciler anlamsız ve amaçsız bir yer, güven ve huzur veren bir yer, sosyalleşme yeri olarak nitelemelerini daha yüksek oranda yapmaktadırlar. Olumlu olumsuz olarak nitelemelere bakıldığında Meslek lisesinde okuyan öğrencilerden 52 kişi

(%35.9) olumlu nitelermelerde bulunurken 93 kişi (%64.1) olumsuz nitelermelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesinde okuyan 9đrencilerden 44 kişi (%43.1) olumlu nitelermelerde bulunurken 58 kişi (%56.9) olumsuz nitelermelerde bulunmuştur. Anadolu Lisesindeki 9đrencilerin meslek lisesindekilere g9re rehberlik ve psikolojik danışma odasına ilişkin metaforik algıları daha olumludur.

13. Farklı b9l9mlerde benzer kategorilerde “kitap”, “hastane”, “hayalet”, “bulmaca” gibi aynı metaforlar kullanılmıştır. “kaplumbağa” metaforu psikolojik danışmana ilişkin 1 katılımcı, rehberlik hizmetlerine ilişkin 5 katılımcı ve rehberlik etkinliklerine ilişkin 2 katılımcı tarafından “yavaş” kategorisinde algılanmıştır.

14. Araştırmada elde edilen veriler ışığında, rehberlik hizmetleri ve rehberlik etkinlikleri ile ilgili metafor oluştururken, 9đrenciler gerek9elerini yorumlarken, d9ř9ncelerini ifade etmede g99cl9k 9ekmişlerdir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulayıcılara Öneriler

1. Psikolojik danışmana ilişkin ortaöğretim öğrencilerinin yarısının olumlu yarısının olumsuz metaforlar kullanmaları rehberlik hizmetlerinin başarıya ulaşmasında psikolojik danışmanın en önemli faktör olduğu düşünüldüğünde psikolojik danışmanın imaj sorunu olduğu görülmektedir. Psikolojik danışman imajına yönelik bilgi ve donanım olarak kendini yenilemelidir.
2. Rehberlik Hizmetlerinin, etkinliklerin ve rehberlik odasını niteleyen öğrenci metaforları çoğunlukla olumsuz olmuştur. Bu durum rehberlik hizmetlerini yeniden programlamak gereğini ortaya koymakta olduğu gibi fiziki imkanın yeterli olmadığı rehberlik odalarında çalışmaların sürdürüldüğü öğrencilerce ifade edildiğinden okul yönetimleri fiziki donanımı geliştirici çalışmalar yapmalıdır.
3. Erkek öğrencilerin metaforik algılarının kız öğrencilere göre daha iyi olduğu görüldüğünden kız öğrenciler öncelikli olmak üzere rehberlik hizmetleri amacına uygun olarak sürdürülmeli ve öğrencilerde olumlu bir intiba bırakılmalıdır.
4. Meslek Lisesindeki öğrencilerin Anadolu Lisesindeki öğrencilere göre rehberlik hizmetlerini daha olumlu değerlendirdiği ancak rehberlik odasıyla ilgili Anadolu lisesindekilerin daha olumlu değerlendirmelerde buldukları ancak genelde olumsuz metaforların kullanıldığı düşünüldüğünde rehberlik hizmetlerini öğrencilerin tümüne ulaşılabilecek bir hizmet olarak geliştirilmesi gerektiği açıktır. Psikolojik Danışmanlar ve Rehberlik ve Araştırma Merkezleri planlamalarında öğrencinin ihtiyaçlarını göz önünde tutmalıdır.
5. Rehberlik hizmetlerinin daha verimli ve hedef odaklı olması için çalışmalar yapılmalıdır.
6. Öğrencilere uygulanacak olan rehberlik etkinliklerinde, araştırma sonucu ortaya çıkan metaforlar dikkate alınmalı ve etkinlikler daha çekici hale getirilmelidir.

5.2.2. Araştırmacılara Öneriler

1. Bu çalışmada farklı lise türlerindeki öğrencilerin rehberlik servisi ve psikolojik danışmana ilişkin metaforik algıları İstanbul'un Tuzla ilçesi örneğinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar Türkiye'nin başka illerinde daha büyük örnekleme gruplarında benzer çalışmalar yaparak psikolojik danışman ve rehberlik servisinin algılanma biçimini karşılaştırılabilir.
2. Bu çalışmada farklı lise türlerinde okuyan öğrencilerin kullandıkları metaforlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Benzer alışma, ilk ve orta okul öğrencilerinde de araştırılabilir.
3. Öğretmen, idareci ve velilerinde psikolojik danışmana ve rehberlik servisine ilişkin metaforik algıları saptanarak rehberlik servisinin verimliliği araştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksan, D.(1998). *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksoy, Ö.(1998a). *Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.

Aksoy, Ö. (1998b). *Atasözleri Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.

Arsoy, S. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.)Ankara: Pegem, A

Aydın, İ. H. (2006). Bir Felsefî Metafor “Yolda Olmak Din bilimleri *Akademik Araştırma Dergisi*, VI (2006), sayı: 4

Aydın, M.(1994). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.

Aydın, S., (2006). *Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Türkiye’de Zorunlu Eğitim* (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları İle İdeal Okul Algılarının Metaforlar (Mecazlar) Yardımıyla Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi) Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Bakırcıoğlu, R. (2005). *İlköğretim Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Başaran, İ.E. (2008). *Örgütsel Davranış*, Ankara: Ekinoks Yayınları.

- Bayrak, C. (2011). *Türk Eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi* Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2231 Açıköğretim Fakültesi Yayını NO: 1230.
- Boyacı, A. (2011). *Eğitim Sosyolojisi* Açıköğretim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı Anadolu üniversitesi yayını no: 2257 Açık öğretim fakültesi yayını no: 1254.
- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2012) İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2012, 4 (38), 199-211
- Cemalcılar, Z. (2012). *Psikolojiye Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2686 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1652.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 6 (4), s. 693-712.
- Demir, İ. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.) Ankara: Pegem, A
- Derelioğlu, Y. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.) Ankara: Pegem, A
- Dökmen, Ü. (2003). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- Eren, A. (2001). "Eğitim Sürecinde Öğrenci", *Bilim ve Teknik Dergisi*, Ankara, Ekim 2001 80-84.
- Gazioğlu, E. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, Ankara: Pegem, A
- Gazioğlu, E. ve Ilgar , L.(2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.)Ankara: Pegem, A

- Geçit, Y. ve Gençler, G. (2011). Sınıf öğretmenliği 1. Sınıf öğrencilerinin Coğrafya Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi (Rize Üniversitesi Örneği) *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı: 23, Ocak - 2011, S. 1-19*
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları*. (Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gordon, T. (2004). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi* 17. Baskı Çev.Emel Aksay İstanbul Sistem Yayıncılık.
- Gür, T., Dilci, T. Ve Coşkun İ. (2013). Söylem Çözümlemesi Bağlamında Öğretmen Adaylarının Öğretmenin Toplumdaki Rollerine İlişkin Metafor Algıları, *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi 2 (2013) xx-yy*.
- İlgar, L. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.) Ankara: Pegem, A
- Kararımak, Ö. ve Güloğlu, B. (2012) Metafor: Danışan ve Psikolojik Danışman Arasındaki Köprü *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi / 2012, 4 (37)*
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara Kadioğlu matbaa.
- Kılıçaslan, A. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.)Ankara: Pegem, A
- Kılıç, F. ve Arakan, K., (2010). Birinci Sınıf Velilerinin Veli Eğitimine Ve Çocuklarının Okula Başlamalarına İlişkin Algılarının Metaforlar (Mecazlar) Yardımıyla Analizi, *9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Elazığ, (s. 908-910)*.
- Kuzgun, Y. (1997). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Ankara, ÖSYM Yayınları.

- MEB, Tebliğler Dergisi. (Mayıs 2001). Sayı:2524.
- MEB, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 17.04.2001 tarih ve 24376 Sayılı Resmi Gazete.)
- MEB, (2002) *Öğretmen Yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Basımevi.
- MEB, (2005). *Öğretmen Yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB, (2007) *Madde Bağımlılığı Önleme Kılavuzu* İstanbul: Milli Eğitim Müdürlüğü Başkan Yayınları
- MEB, (2008). *Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri). (Nisan, 2009). Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html>, Erişim Tarihi: 14.02.2013.
- Meşeci, F. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.)Ankara: Pegem, A
- Nazlı, S. (2005). *Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları*. 1. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Otlu, B.M. (2011). Okul Psikolojik Danışmanlarının Krize Müdahalede Kullandıkları Başa çıkma Stratejilerinin İncelenmesi: İzmir İl Örneği Doktora Tezi Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Programı

- Ögel, K. (2005) *Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme. Yeniden Sağlık ve Eğitim Özel Sayısı-* www.yeniden.org.tr (Erişim Tarihi: 13.11. 2012).
- Özgüven, İ.E. (2000). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik (2. Baskı).* Ankara: PDREM Yayınları.
- Özkalp, E. (2007). *Sosyolojiye Giriş.* 15.Basım. Bursa: Ekin Yayınları.
- Poyraz, C. (2008). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Rehberlik,* (Ed. Gazioğlu, E.) Ankara: Pegem, A
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 2(2), 131-155.
- Sağlam, M. (2007) *Türk Eğitim Tarihi,* Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1762 *Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 913*
- Sayıl, I. (1992). Olağanüstü Koşullarda Krize Müdahalenin Yeri ve Önemi. *Kriz Dergisi, 1, 1, 4-7.*
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Meslekî Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri, *Millî Eğitim Dergisi, Ocak-Şubat-Mart 2001, (149), s. 12-18.*
- Semerci, Ç. (2007) Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 31, 125-140.*
- Serter, N., (2008) *21. Yüzyılda İnsan Merkezli Eğitim,* İstanbul, Nesnel Yayınlar.

Sevim, O, Veyis, F, Kınay, N (2012). Öğretmen Adaylarının Türkçeye İlgili Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi: Atatürk Üniversitesi Örneği, Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi, Cilt 1 / Sayı 1 / Mart 2012

Sezer, E. (2003). *Dilde ve edebiyatta “yol” metaforu*. Kitaplık, 65, 88-91.

Şahin, H. (2010). *Kişisel Rehberlik Ve Psikolojik Danışma. İçinde a. Kaya (ed.). Psikolojik Danışma Ve Rehberlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tan, H. (2000) *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Teori Ve Uygulama* Ankara:MEB Yayınları

Taymaz, Haydar (2000), *İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi*, 5. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık,

Türk Dil Kurumu. (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK

Türkoğlu, A. (1997). ‘99 Soruda Eğitim Bilimine Giriş’, İzmir. Memleket Gazete ve Matbaacılık.

Yavuzer, H. (1993). *Çocuk Psikolojisi*. 9. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yeşilyaprak, B. (2006). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri: Gelişimsel Yaklaşım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

Ek. 1 : Kişisel Bilgi ve Anket Formu

REHBERLİK SERVİSİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMANA İLİŞKİN ÖĞRENCİ METAFORLARI ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, siz öğrencilerin “psikolojik danışman” ve “rehberlik servisi ” kavramı ile ilgili görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz samimi cevaplar sadece araştırmaya yönelik kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Ayırmış olduğunuz zaman ve göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür ederim.

Emel DOĞAN

Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

Bu bölümde sizinle ilgili bazı bilgiler sorulmaktadır. Lütfen boşluklara çarpı (X) işareti koyarak ya da boşluklara yazarak soruları cevaplandırınız.

Okulunuzun Adı:

Cinsiyetiniz: (K)..... (E)

II. BÖLÜM

Sizden “rehberlik servisi ve psikolojik danışman” kavramları ile ilgili benzetmeler yapmanız istenmektedir. Bu kavramları düşündüğünüzde aklınıza gelen ilk canlı veya cansız varlığı ya da herhangi bir şeyi cümle içinde bırakılan boşluğa yazınız ve nedenini ifade ediniz.

a) Okulumdaki psikolojik danışman. benziyor.

Çünkü.....
.....
.....

b) Okulumdaki rehberlik hizmetleribenziyor.

Çünkü.....
.....
.....

c) Okulumdaki rehberlik servisinin uyguladığı etkinlikler.....
benziyor.

Çünkü.....
.....
.....
.....

d) Okulumdaki rehberlik servisi odası
benziyor. Çünkü

ÖZGEÇMİŞ

Emel DOĞAN

KİŞİSEL BİLGİLER:

Doğum Tarihi : 15 / 04 / 1983

Doğum Yeri : Sincanlı / AFYONKARAHİSAR

Medeni Hali : Evli

EĞİTİM

İlköğretim : Denizli Cumhuriyet Lisesi

Lise : Denizli Cumhuriyet Lisesi

Lisans : 2001 – 2005 Uludağ Üniversitesi / İngilizce Öğretmenliği

Yüksek Lisans: 2011 – D.E Yeditepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

YABANCI DİL

İngilizce: İleri düzeyde

Fransızca: Orta düzeyde / Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Kursu Sertifikası, 2009

ÇALIŞTIĞI KURUMLAR

- 2005 – 2006 Buldan Akın Lisesi / Buldan / DENİZLİ
- 2006 – 2009 Necati Fikriye Dalaman İlköğretim Okulu / Honaz / DENİZLİ
- 2009 – 2013 Ord. Prof. Dr. Cahit Arf Orta Okulu / Tuzla / İSTANBUL
- 2013 – D.E. İbni Sina Orta Okulu / Tuzla / İSTANBUL